



Zajednica opština Crne Gore

Broj: 03-56/25

Podgorica, 23.01.2025. god

IZVJEŠTAJ O RADU ZAJEDNICE OPŠTINA ZA 2024. GODINU

januar 2025. godine

UVOD

Izveštaj o radu Zajednice opština Crne Gore (u daljem tekstu: Zajednica) za 2024. godinu sačinjen je na osnovu člana 22 stav 1 alineja 4 Statuta Zajednice opština Crne Gore („Sl.list CG“, br. 08/17) kojim je propisano da Upravni odbor usvaja Izveštaj o radu Zajednice.

Sadrži informacije o aktivnostima koje su preduzimali organi upravljanja, stalna, ad hoc radna tijela i Sekretarijat Zajednice radi unapređenja i zaštite sistema lokalne samouprave i svih podistema od suštinskog značaja za funkcionisanje opština u oblasti uređenje prostora, poreza i finansiranja, režima morskog dobra, ravnomjernog regionalnog razvoja, komunalne i ostalih oblasti iz lokalne nadležnosti, sa fokusom na sve odredbe koje stvaraju pretpostavke za decentralizaciju, koje je trebalo identifikovati u svakom pojedinom propisu i državnom strateškom dokumentu. Najveći izazov u realizaciji tih aktivnosti je zaštita zajedničkih interesa svih ili većine opština, ali i posebnih interesa pojedinih, najčešće manjih opština ili grupa opština, koje treba prepoznati i adekvatno normirati a koji su često međusobno suprotstavljeni.

Osim aktivnosti koje su planirane Programom rada Zajednice za 2024. godinu i aktivnosti koje su diktirane odlukama njenih organa upravljanja, u ovom Izveštaju sadržan je i niz normativnih aktivnosti koje su predstavljale odgovor Zajednice na sve češću pojavu pokretanja skupštinska procedure od strane Vlade Crne Gore ili poslanika državnog parlamenta za donošenje značajnih propisa – bez najave, bez učešća opština, bez javnih rasprava i valjanih analiza njihovog fiskalnog uticaja, sa veoma kratkim rokom za reagovanje, često i u satima i uz dodatne napore Sekretarijata Zajednice da nađe mehanizme za amandmansko djelovanje predlagača ili drugog poslanika.

Programom rada za 2024. godinu **predviđeno je ukupno 112 aktivnosti** u različitim oblastima koje su ove godine realizovane u procentu od 99%. Osim njih, realizovano je **dodatno 49 aktivnosti**, što znači da je Zajednica sprovela **ukupno 161 aktivnost**, odnosno za 43% više u odnosu na planirane. To su:

- normativne aktivnosti (inicijative, izjašnjenja na zakonske propise i sačinjavanje tekstova zakona i podzakonskih propisa) - ukupno 69, od čega planiranih 46, a neplaniranih 23 (47% više u odnosu na planirane);

- studijsko analitičke aktivnosti (studije, strategije, strateški planovi, analize, programi, planovi, projektni zadaci i sl.) - ukupno 21 od čega 17 planiranih i 4 neplanirane (više za 20 %);
- opšti akti, programi i planovi Zajednice (pravilnici, programi, planovi i sl.) - ukupno 17 od čega 7 planiranih i 9 neplaniranih (više za 112%), nije realizovan samo Program rada Zajednice za 2025. godine jer u više opština do kraja izvještajnog perioda nije bio okončan izborni proces pa je usvajanje ovog akta odloženo za početak 2025. godine;
- međunarodna saradnja i EU integracije – ukupno 26 od čega 20 planiranih i 6 neplaniranih (više za 30 %);
- jačanje kadrovskih kapaciteta opština (obuke, radionice, koferencije, okrugli stolovi i sl) - ukupno 13, od čega 4 planirane, a 9 neplaniranih (više za 225%);
- operativne aktivnosti – ukupno 15, od čega 10 planiranih i 5 neplaniranih (više za 50%).

Pored navedenog, Sekretarijat Zajednice pripremio je 56 materijala i organizovao ukupno 6 sjednica Skupštine Zajednice, Upravnog i Nadzornog odbora a pripremljeno je i 11 materijala i organizovano 8 sjednica odbora Zajednice kao stalnih radnih tijela.

Nizom obuka koje su držali predavači sa iskustvom i dobrim poznavanjem lokalne samouprave i podsistema u njenoj nadležnosti osnaženi su ljudski resursi opština a jačane su i strukovne mreže koje je Zajednica osnovala još 2023. godine radi povezivanja službenika svih opština na istim poslovima koji u tom formatu razmjenjuju iskustva i ujednačavaju prakse, a što doprinosi njihovoj većoj pravnoj sigurnosti i efikasnosti. U 2024. godine dodatno se radilo na povećanju apsorpcionih kapaciteta opština za povlačenje EU i drugih fondova pa je po posebnom javnom pozivu formirana mreža spoljnih eksperata koji su u funkciji opština.

Istovremeno sa realizacijom tih aktivnosti, Zajednica je nastojala da uspostavi snažnu saradnju i partnerstvo sa ministarstvima, Vladom i Skupštinom Crne Gore, finansijsku i funkcionalnu nezavisnost opština, kao i da ojača poziciju opština u procesu pristupanja EU i međunarodnu saradnju. Sa veoma malim brojem zaposlenih, uspjela je da se profiliše kao pouzdan i stručan partner centralnim organima vlasti u stvaranju podsticajnog ambijenta za rad i funkcionisanje opština kad god je to bilo moguće. Istovremeno je nastojala da sa svojim članicama izgradi odnos uzajamne podrške i povjerenja i obezbjedi njihovo jedinstvo u zaštiti Ustavom zajemčenih prava na autonomiju i budžet, ali i da pruži snažnu podršku za njihovu pripremu za proces evropskih integracija i povlačenje bespovratnih sredstava iz EU i drugih fondova.

I PLANIRANI NORMATIVNI POSLOVI

1. Učešće u izradi Predloga zakona o lokalnoj samoupravi

Resorno ministarstvo je u decembru 2023. godine obrazovalo radnu grupu za pripremu Zakona o lokalnoj samoupravi, prvenstveno radi uvođenja blagog politipskog sistema lokalne samouprave. U radnoj grupi participirao je predstavnik Zajednice. Nacrt zakona, bez prelaznih i završnih odredbi, stavljen je na javnu raspravu u II kvartalu izvještajne godine. Sekretarijat Zajednice, a naknadno i matični odbor, izjasnili su se na Nacrt sa aspekta njegove usaglašenosti sa Ustavom i potvrđenim i objavljenim međunarodnim ugovorima sa predlozima: da se ojača obaveza konsultacija sa opštinama u smislu davanja saglasnosti većine opština na nacрте i predloge važnih zakonskih i strateških akata i na procjenu njihovog uticaja (RIA) u roku od najmanje 15 dana; da se propiše obaveza Vlade da obrazuje stalno radno tijelo, sastavljeno od eksperata iz svih oblasti koje su u lokalnoj nadležnosti i predstavnika akademske zajednice koje će posredovati u slučaju neusaglašenih stavova centralnih i lokalnih vlasti po pojedinim pravnim pitanjima sadržanim u nacrtima i predlozima zakona i drugih propisa koji su od uticaja na lokalnu samoupravu; da se na način i postupak osnivanja grada primjeni Zakon o teritorijalnoj organizaciji i da se iz Nacrta eliminiše minimalni broj stanovnika od 14 hiljada kao uslov za dobijanje statusa grada; da se briše odredba o nadležnosti ministarstva za utvrđivanja statusa grada kao neustavna; da se utvrdi nadležnost svih opština, a ne samo gradova, da vrše poslove planiranja prostora u skladu sa posebnim zakonom, a zbog njihove razvojne komponente; da se nove decentralizovane nadležnosti (u oblasti zdravstvene zaštite, obrazovanja, socijalne i dječije zaštite, zapošljavanja i drugih oblasti od interesa za lokalno stanovništvo) vežu za mogućnosti opština i da se garantuje njihovo finansiranje; da se svi preneseni poslovi jasno definišu kao takvi da bi se primjenile odredbe o njihovom finansiranju; da se briše odredba da izvještaj o radu predsjednika opštine sadrži u sebi i izvještaje o radu javnih službi; da se briše kao neustavna odredba prema kojoj ministarstvo stavlja van snage opšte i pojedinačne akte koje donese skupština opštine na sjednici koja je zakazana i održana suprotno zakonu jer u skupštini odlučuju izabrani predstavnici pa ministarstvo nema taj pravni kapacitet; da se precizno propiše krivična djela koja lokalnog funkcionera čine nedostojnim za vršenje javne funkcije; da se ograniči rok na koji lokalni funkcioneri mogu vršiti funkciju iz pritvora; da se briše odredba prema kojoj predsjednik opštine vrši upravni nadzor nad organima i službama lokalne uprave jer se u dijelu odlučivanja po žalbi izaziva sukob nadležnosti sa glavnim administratorom; da se precizno regulišu mjesne zajednice, naročito u dijelu izbora organa; da se u prelaznim i završnim odredbama obezbjedi pravna sigurnost lokalnim

funkcionerima i zaposlenima u upravi u tranzicionom periodu do sticanja statusa grada; da se službeničko namještenički odnosi urede posebnim zakonom u skladu sa ustavnim principom ujednačenosti pravnog poretka i sl. Odbor Zajednice za razvoj lokalne samouprave naknadno se izjasnio na isti način. Ministarstvo je tokom javne rasprave organizovalo više sastanaka i fokus grupa sa opštinama ovim povodom ali do kraja izvještajnog perioda nije objavljen izvještaj sa javne rasprave. U decembru 2024. godine su predstavnici ministarstva dostavili Sekretarijatu inovirani radni tekst Nacrta u kome su u većoj mjeri usvojeni predlozi Sekretarijata Zajednice i matičnog odbora. Na takav tekst ponovljene su ranije sugestije i date nove u cilju usaglašavanja pojedinih odredbi sa Ustavom i zakonom i otklanjanja različitih blokirajućih mehanizama i pravnih praznina i sl. Do kraja 2024. godine nije okončana radna verzija Nacrta.

2. Učešće u izradi izmjena Zakona o finansiranju lokalne samouprave

Zajednica je još 2023. godine uputila inicijativu Ministarstvu finansija i Skupštini Crne Gore za izmjene ovog zakona kojim je predložila obavezu države da opštinama nadoknadi umanjene i ukinute prihode ili uvećane rashode nastale suprotno članu 7 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti i to po osnovu usaglašenog akta o njihovom iznosu - kome je data snaga izvršne isprave. Istu inicijativu dostavila je i ministru finansija 44. Vlade u novembru 2023. godine koji je nije prihvatio. U decembru 2023. Ministarstvo je izvršilo usaglašavanje ovog zakona sa Zakonom o porezu na promet nepokretnosti i redefinisalo način raspodjele sredstava po osnovu poreza na dohodak fizičkih lica tako da 40% ovih prihoda pripada opštinama Primorskog i Središnjeg regiona, a 89% opštinama Sjevernog regiona i opštinama Zeta i Tuzi. Takođe je propisano da se 10% prihoda od poreza na dohodak fizičkih lica koja imaju prebivalište i ostvaruju dohodak na teritoriji opština koje pripadaju Primorskom i Središnjem regionu izdvaja na poseban račun kod Ministarstva finansija kao namjenski prihod koji se ustupa opštinama Sjevernog regiona i opštinama Zeta i Tuzi. Zajednica se i na sastanku sa ministrom i pisano izjasnila protiv ovakvih rješenja jer je i dalje ostao problem finansiranja manjih opština, naročito iz Centralnog regiona, te da oduzimanje prihoda opštinama Središnjeg i Primorskog regiona kojim bi se nadoknadili gubici opština Sjevernog regiona, nije u duhu Evropske povelje o lokalnoj samoupravi, Ustava Crne Gore, Zakona o lokalnoj samoupravi, pa ni samog Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti. U martu 2024. godine Ministarstvo je formiralo radnu grupu u kojoj su 4 predstavnika Zajednice opština (3 predstavnika iz opština i sekretarka Odbora za finansiranje lokalne samouprave) radi pripreme Predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o finansiranju lokalne samouprave. Imajući u vidu prirodu ovog propisa, bilo je potrebno da Uprava za statistiku objavi

zvanične podatke o broju stanovnika po opštinama, kao i da se utvrde konačna rješenja u Zakonu o lokalnoj samoupravi, posebno u odnosu na finansiranje novih nadležnosti. U izvještajnom periodu Radna grupa nije održala ni jedan sastanak.

3. Inicijativa za dopune Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti

Programom rada Zajednice za 2024. godine predviđeno je iniciranje dopuna navedenog zakona u dijelu propisane obaveze Ministarstva finansija da u januaru tekuće godine izda stručno uputstvo za pripremanje kapitalnog budžeta potrošačkih jedinica i opština koje predlažu kapitalne projekte za narednu fiskalnu godinu na način da se u njegovu izradu uključe opštine u dijelu koji se odnosi na njih. Ministarstvo finansija je otpočelo rad na pripremi Nacrta Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti i krajem jula 2024. godine organizovalo sastanak sa članovima Odbora za finansiranje lokalne samouprave Zajednice na kom se diskutovalo o spremnosti opština za predstojeće reforme u oblasti programskog i kapitalnog budžetiranja, definisanju fiskalnih pravila za opštine itd. Članovi Odbora ukazali su da opštine nemaju kadrovskih kapaciteta za uvođenje programskog budžetiranja. U odnosu na budžetski kalendar, ukazali su da se na opštinske budžete primjenjuje Zakon o budžetu CG zbog čega se oni i donose krajem decembra. Takođe su ukazali da je donošenje srednjoročnog budžeta na lokalnom nivou uslovljeno brojnim strategijama i zakonima koji najčešće ne uzimaju u obzir neophodnost obezbjeđenja održivosti lokalnih javnih finansija. Kapitalni budžet opština je potrebno prilagoditi načinu na koji je koncipiran kapitalni budžet države. Od posebnog je značaja da se utvrdi zakonska obaveza uspostavljanja posebnog fonda za finansiranje izrade i revizije tehničke dokumentacije opština, kao i obaveza Ministarstva da prilikom utvrđivanja liste prioriternih kapitalnih projekata obezbijedi tješnju saradnju i informisanost lokalnih samouprava. Istaknuto je takođe da je pri utvrđivanju projekata koji će se naći u kapitalnom budžetu države veliki uticaj vrše i poslanici amandmanskim djelovanjem. Dogovoreno je da Ministarstvo dostavi tekst Nacrta opštinama, ali isti nije dostavljen u izvještajnom periodu.

4. Praćenje Inicijative za izmjene i dopune Odluke o izradi kapitalnog budžeta i utvrđivanju i vrednovanju kriterijuma za izbor kapitalnih projekata

Navedenu Inicijativu Zajednica je uputila 44. Vladi Crne Gore u IV kvartalu 2023. godine po prethodnim konsultacijama sa svim opštinama i tražila utvrđivanje određenog procenta kapitalnog budžeta države za finansiranje izrade i revizije tehničke

dokumentacije, zatim pravo opština na ispravku podataka u predlogu kapitalnih projekata u određenom roku kako ne bi bili odbijeni iz formalnih razloga i pravo učešća predstavnika opština na sjednicama Komisije za ocjenjivanje kapitalnih projekata.

Vlada Crne Gore na sjednici od 28. marta 2024. godine donijela novu Odluku o izradi kapitalnog budžeta u kojoj nisu uvaženi predlozi Zajednice i o čijoj izradi Zajednica nije imala informaciju. U obrazloženju je, između ostalog, navedeno da se daje veći značaj projektima opština sjevernog regiona, što se iz sadržine odluke ne može utvrditi.

Zajednica je krajem oktobra 2024. godine tražila od Ministarstva finansija da organizuje sastanak Komisije za ocjenjivanje projekata i predstavnika opština u cilju upoznavanja sa načinom ocjenjivanja projekata i utvrđivanja Liste prioriternih kapitalnih projekata, te utvrđivanja prava na ispravku nedostataka u predlogu opštinskih kapitalnih projekata. Istim aktom ponovila je inicijativu za izmjenu Odluke o izradi kapitalnog budžeta, odnosno Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti u cilju utvrđivanja procenta izdvajanja iz kapitalnog budžeta države za finansiranje tehničke i projektne dokumentacije opština. Ministarstvo finansija je pokazalo spremnost za održavanje ovog sastanka do koga, međutim, nije došlo u ovoj godini.

Osim toga, Zakonom o budžetu Crne Gore za 2024. godinu planirano je 1.000.000,00 eura za finansiranje tehničke dokumentacije, za šta su mogle aplicirati i opštine. Ministarstvo finansija je predlogom istog zakona za 2025. godinu planiralo u istu svrhu isti iznos na pozicijama kapitalnog budžeta Uprave za kapitalne projekte, aktivnost "11 052 K02 001 - Izrada projektne dokumentacije za kapitalne investicije". Za realizaciju je zadužena Uprava, uz saglasnost Ministarstva finansija. Period realizacije 2024-2026. godina, o čemu je Sekretarijat Zajednice informisao sve opštine.

5. Inicijativa za izmjene Zakona o reprogramu poreskih potraživanja

Ovaj zakon ne daje mogućnost opštini da svojim poreskim dužnicima odobri plaćanje dospjelih poreskih i neporeskih dugova u mjesečnim ratama, niti propisuje institut reprograma poreskih potraživanja države prema opštini (koji se u praksi sprovodi po pravilima obligacionog prava, sa različitim rokovima reprograma i bez mogućnosti otpisa kamata u slučaju uredne otplate duga kao za sve ostale poreske dužnike). Stoga je Zajednica još 2023. godine sačinila i podnijela navedenu inicijativu koja nije usvojena zbog, kako je navedeno, temporalnog karaktera zakona.

Vlada Crne Gore je krajem marta 2024. godine usvojila Informaciju o stanju javnih finansija na lokalnom nivou na 31.12.2023. godine u kojoj je analizirana javna potrošnja na lokalnom nivou a Poreska uprava zadužena da zaključi protokol o izmirenju obaveza sa jedinicama lokalne samouprave, privrednim društvima i ustanovama čiji je osnivač i koje imaju tekući poreski dug sa dinamičkim planom otplate. Problem u realizaciji zaključka predstavlja neizmirenje ranije reprogramiranog poreskog duga jednog broja opština (na osnovu ugovora iz 2015. godine) te činjenica da značajan dio ukupnog duga predstavljaju kamate koje se, prema važećim propisima, ne mogu otpisati.

Predstavnici Zajednice su ovim povodom u oktobru 2024. godine održali sastanak sa ministrom finansija i direktorom Poreske uprave na kome je dogovoreno da Zajednica pripremi sve varijante zakonskih rješenja koje će omogućiti reprogram poreskog duga opština i otpis kamata jer ih važeća zakonska regulativa diskriminiše po tom pitanju.

U skladu sa tim zaključkom, Sekretarijat Zajednice je ponudio tri predloga sa obrazloženjem i to: Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o reprogramu poreskog potraživanja; Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o otpisu kamate na dosjele poreske obaveze i Uredbe o uslovima za odlaganje naplate poreskih i neporeskih potraživanja jedinici lokalne samouprave. Suština predloženih rješenja je da se poreski dug opština reprogramira krajem 2024. godine i to najduže na 120 mjeseci i da se omogući otpis kamata na dospjeli poreski dug koji se uredno otplaćuje, dok uredba omogućava samo odlaganje plaćanja dugova na isti rok, bez prava na otpis kamata jer uredba nema taj pravni kapacitet.

Navedene inicijative Zajednica je dostavila Ministarstvu finansija 11. oktobra 2024. godine. Ministarstvo se izjasnilo da izmjene nijesu moguće zbog temporalnog karaktera zakona, te da su poreski dužnici koji imaju pravo na reprogram, imali rok za podnošenje zahtjeva u 2022. godini pa, po njihovom mišljenju, nije moguće vršiti izmjene zakona davanjem istog prava opštinama na drugi rok. Ovi razlozi su u neprihvatljivi jer će se svim budućim izmjenama, kao i do sada, obuhvatiti samo rok novog javnog poziva za iste poreske dužnike, ali ne i opštine, koje su time dovedene u neravnopravan položaj. U istom smislu Ministarstvo se izjasnilo o tekstu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o otpisu kamate na dospjele poreske obaveze dok je uredbu uzelo u razmatranje i uputilo na mišljenje Agenciji za kontrolu državne pomoći. Zajednica je nakon toga predložila Ministarstvu da se umjesto predloženih, pripremi poseban zakon o otpisu kamata na dospjele poreske obaveze lokalnih samouprava kojim bi se regulisao i otpis kamata, ali se ono u do kraja 2024. godine o tome nije izjasnilo.

6. Inicijativa za dopune Zakona o poreskoj administraciji

Nakon bezuspješnog iniciranja dopuna ovog zakona u 2023.godini i izjašnjenja Zajednice u javnoj raspravi o Predlogu zakona o dopunama Zakona o poreskoj administraciji, kojom je bio obuhvaćen samo informacijski sistem za administriranje lokalnih javnih prihoda, polovinom 2024. godine navedena inicijativa je ponovo dostavljena Ministarstvu finansija 44. Vlade. Suštinski interes opština je da se postupak utvrđivanja, kontrole i naplate lokalnih javnih prihoda prilagodi opštinama jer je u većem dijelu neprimjenljiv, da se drugačije riješi pitanje troškova postupka koje, prema važećim propisima, snosi poreski organ i da se drugačije riješi uticaj pogrešnih i nepotpunih podataka iz javnih evidencija i registara na poresko rješenje. Takođe je neophodno detaljnije uređivanje poreskih zastupnika u slučaju nepoznate adrese, drugih razloga nemogućnosti dostave poreskog akta ili smrti poreskog obveznika kada nije sproveden ostavinski postupak, što bi znatno doprinijelo većoj naplati poreza i smanjilo odlive iz lokalnog budžeta po osnovu troškova poreskog postupka. Generalna sekretarka je na sastanku sa predstavnicima Ministarstva u II kvartalu 2024. godine ukazala na nedostatke ovog zakona, a u III kvartalu obrazovala radnu grupu koja je analizirala sve propise od uticaja na lokalne prihod i pripremila inoviranu Inicijativu za izmjene i dopune ovog i dodatna tri zakona koji su u tijesnoj vezi. Inicijativom Zajednice obuhvaćena su sva sporna pitanja a dodatno i drugačije uređivanje apsolutnog roka zastare koji ne teče za vrijeme od pokretanja upravnog spora do pravosnažnosti sudske odluke i kada je drugim zakonom propisano da poreski postupak ne može otpočeti, odnosno da se započeti postupak prekida. Inicijativom su, osim ovog, obuhvaćene i izmjene i dopune Zakona o državnom premjeru i katastru nepokretnosti, Zakona o izvršenju i obezbjeđenju i Zakona o porezu na nepokretnosti. Krajem decembra Vlada je utvrdila predlog izmjena i dopuna ovog zakona kojim je samo izvršila usklađivanje sa EU standardima po pitanju automatske razmjene informacija o finansijskim računima a, prema nezvaničnim informacijama, inicijativa Zajednice u odnosu na ovaj i Zakon o porezu na nepokretnosti razmatraće se naredne godine.

7. Inicijativa za izmjene i dopune Zakona o porezu na nepokretnosti

Još tokom 2023.god, nakon više konsultacija sa opštinama, Zajednica je podnijela Inicijativu za izmjene i dopune ovog zakona kojom je predložila drugačije rješavanje problema troškova postupka uzrokovanog pogrešnim i nepotpunim podacima iz javnih evidencija i registara. Inicijativa je obnovljena u I kvartalu 2024.god i Ministarstvo je načelno prihvatilo, tim prije što je u izvještajnoj godini pokrenuta inicijativa za ocjenu ustavnosti i zakonitosti člana 1 ovog zakona. Generalna sekretarka je u junu

mjesecu 2024. godine održala sastanak sa predstavnicima Ministarstva povodom predloženih rješenja, ali Nacrt koji je Ministarstvo sačinilo i dostavilo na izjašnjenje Zajednici nije riješio suštinske probleme opština u ovoj oblasti. Stoga je radna grupa Sekretarijata Zajednice, u konsultacijama sa opštinama, sačinila tekst izmjena i dopuna kojim je: 1) izvršeno usaglašavanje sa Ustavom CG po pitanju načina uvođenja poreza na nepokretnosti (zakonom a ne opštinskim propisom) i kojim je dat pravni osnov za donošenje lokalnog akta kojim će se propisati elementi za njegovo utvrđivanje; 2) riješeno pitanje utvrđivanja starosti objekta kada u katastru nepokretnosti nije upisana godina izgradnje; 3) propisana obaveza organa uprave nadležanog za poslove građenja da lokalnom poreskom organu dostavi prijavu građenja, rekonstrukcije, adaptacije ili drugi akt kojim je utvrđeno pravo investitora na građenje, rekonstrukciju ili adaptaciju kako bi se pravilno računao rok oslobođenja plaćanja poreske obaveze i utvrdio kvalitet objekta; 4) smanjena donja granica poreske stope sa 0,25% na 0,10%; 5) brisana uvećana poreska stopa na neizgrađeno građevinsko zemljište; 6) utvrđena nova mjera za podsticaj investicija u lokalne razvojne objekte utvrđene opštinskim propisom oslobađanjem plaćanja poreza u toku izgradnje, a najduže 5 godina, kao i poresko oslobođenje do 3 godine za pravna i fizička lica koja grade objekat za sopstvene potrebe; 7) utvrđeno da se poreski postupak vodi kao skraćeni; 8) uveden institut dopunske poreske prijave kojim se rješavaju nedostaci u javnim registrima; 9) poreskom rješenju data snaga izvršne isprave kada su poreski obveznici fizička lica; 9) produžen rok zastare pokretanja i vođenja prekršajnog postupka na tri godine od dana kada je prekršaj izvršen i uvećane novčane kazne za prekršaje i dr. Po inicijativi su obavljene konsultacije sa predsjednicima opština o rješenjima kojima se predlaže oslobađanje od obaveze plaćanja poreza kao lokalne politike podsticaja razvoja a organizovane su i tri regionalne obuke za predstavnike opština na kojima su izvršene konsultacije o ostalim predloženim rješenjima pa su, nakon toga, sve zajedno dostavljene resornim ministarstvima.

8. Inicijativa za izmjene Zakona o porezu na promet nepokretnosti

Inicijativa je utvrđena Programom rada Zajednice za 2024.godinu na osnovu sugestija jednog broja opština u radi rješavanja pitanja cijena nepokretnosti koje su u ispravi o sticanju utvrđene u nižem iznosu od tržišne ili uopšte nisu navedene a koje treba urediti na isti način kao u Zakonu o porezu na nepokretnosti. Međutim, sa ovim predlogom se nijesu usaglasili svi predstavnici opština na sastanku koji je Zajednica organizovala u martu 2024. godine uz učešće predstavnica Poreske uprave pa inicijativa u izvještajnoj godini nije podnesena. Tokom decembra izvršene su dodatne konsultacije sa zaposlenima u opštinama na ovim poslovima ali nisu utvrđeni konačni stavovi.

9. Inicijativa za izmjene Zakona o zaradama zaposlenih u javnom sektoru

Obzirom da su ovim Zakonom različito regulisani koeficijenti za zarade lokalnih funkcionera (prema broju stanovnika opštine po zadnjem popisu), što u suštini predstavlja povredu principa ravnopravnosti i jednakosti građana pred ustavom i zakonom, te da su novim Granskim kolektivnim ugovorom za oblast uprave i pravosuđa zarade lokalnih službenika i namještenika značajno uvećane tako da određeni službenici sa dužim radnim stažom imaju veću zaradu od zarade predsjednika manjih opštine i drugih lokalnih funkcionera ili visokog rukovodnog kadra, Zajednica je 2023. godine podnijela Inicijativu Ministarstvu finansija za izmjene ovog zakona i tražila učešće u radnoj grupi koja se bude obrazovala tim povodom. Nakon usaglašavanja predloženih koeficijenata sa opštinama i na Odboru Zajednice za finansiranje lokalne samouprave, isti su dostavljeni Ministarstvu finansija 44. Vlade 15. maja 2024. godine Inovirani predlog koeficijenata, koji je utvrdio Upravni odbor Zajednice na sjednici od 10. juna 2024. godine dostavljen je naknadno. Ministarstvo je formiralo radnu grupu u koju je uključen i predstavnik Zajednice. U prvoj polovini godine sačinjena je radna verzija zakona u kojoj je usvojen predlog Zajednice za utvrđivanje jedinstvenih koeficijenata lokalnih funkcionera i visokog rukovodnog kadra u svim opštinama nezavisno od broja stanovnika, gdje je koeficijent gradonačelnika/predsjednika opštine izjednačen sa koeficijentom ministra/poslanika. U dogovoru sa ministarstvom, kome tada nije bio poznat novi koeficijent za obračun zarada ministra i poslanika, a u cilju gradacije ostalih lokalnih koeficijenata, kao reper je uzet tada važeći koeficijent ministra i poslanika od 22,48.

Nacrt zakona o izmjenama i dopunama ovog zakona stavljen je na javnu raspravu 18. novembra 2024. godine sa tada već uvećanim koeficijentom za obračun zarade ministra (29,22), dok je za gradonačelnika/predsjednika opštine ostao u nivou 22,48. Stoga je Upravni odbor Zajednice, na 48. elektronskoj sjednici, usvojio Izjašnjenje u pravcu izjednačavanja usaglašavanja na dogovoreni način i srazmjernog uvećanja za ostale lokalne funkcionere i visoko rukovodni kadar.

Prema informacijama ministarstva, zakon će biti stavljen u proceduru 2025. godine.

10. Inicijativa za izmjene i dopune Zakona o državnim službenicima i namještenicima

Programom rada Zajednice za 2024. godine bila je utvrđena potreba izmjena ovog zakona preciznim regulisanjem uslova pod kojima razriješeni državni službenik može ostvariti pravo na naknadu zarade nakon prestanka funkcije. Međutim, Sekretarijat Zajednice je odustao od ove mjere budući da je u izvještajnoj godini Ministarstvo javne uprave započelo izradu novog Zakona o

lokalnoj samoupravi kojim će se, između ostalog, urediti i ovo pitanje u dijelu koji se odnosi na službeničko namješteničke odnose ili, ako prihvati predlog Zajednice, u posebnom zakonu koji će regulisati samo te odnose.

11. Praćenje Inicijative za dopune Nacrta zakona o Vladi Crne Gore

Nacrtom ovog zakona, koji je pripremila 43. Vlada prvoj polovini 2023. godine, nije regulisana saradnja Vlade sa lokalnim vlastima u kreiranju javnih politika koje ih se direktno tiču, dok je velika pažnja posvećena saradnji sa civilnim sektorom, DRI, Ombudsmanom i sl. Zajednica je Vladi novog saziva krajem 2024. godine uputila inicijativu koju je predhodno dostavljala i 43. Vladi a kojom je tražila precizno regulisanje svih oblika saradnje sa opštinama i Zajednicom u pripremi zakona i drugih akata od značaja za opštine, zatim u komisijama i radnim tijelima koja ih razmatraju i na sjednicama Vlade. Zajednica je u IV kvartalu 2024. godine podnijela istu inicijativu i Ministarstvu javne uprave ali do kraja 2024. godine nije bilo povratnih informacija o njenom ishodu niti je zakon stavljen u proceduru.

12. Inicijativa za izmjene i dopune Zakona o radu

Ovim zakonom neprecizno je utvrđena nadležnost za zaključivanje granskog kolektivnog ugovora po pitanju privrednih društava čiji je osnivač opština. Takođe je propisana neposredna primjena svih kolektivnih ugovora, što je u koliziji sa odredbom istog zakona kojom se reguliše rok usklađivanja granskih i pojedinačnih ugovora ali i u koliziji sa Zakonom o lokalnoj samoupravi kada je u pitanju donošenje skupštinskih odluka o zaradama lokalnih službenika i namještenika. To je krajem 2023. godine efektuiralo protivustavnim potpisivanjem kolektivnog ugovora za stambeno komunalnu oblast od strane Vlade Crne Gore u odnosu na zaposlene u lokalnim privrednim društvima i prijevremenim uvećavanjem i isplatom zarada lokalnih službenika i namještenika na osnovu privremenih rješenja o zaradama. Stoga je Upravni odbor Zajednice, na predlog generalne sekretarke, u decembru 2023. godine donio odluku da Zajednica podnese inicijativu Ustavnom sudu Crne Gore za ocjenu njegove njegove ustavnosti i zakonitosti. Ustavni sud je tu inicijativu utvrdio kao prioritet i krajem 2024. godine donio odluku da su određene odredbe suprotne ustavu, zakonu i potvrđenim i objavljenim međunarodnim ugovorima. Da bi se u budućnosti izbjegle ovakve situacije, Sekretarijat Zajednice je, u konsultaciji sa opštinama, pripremio Inicijativu za izmjene i dopune Zakona o radu i uputio je resornom Ministarstvu rada i socijalnog staranja u februaru 2024. godine Inicijativom su obuhvaćena i druga pitanja koja su opštinskim ustanovama, privrednim društvima koja su predstavljale problem u primjeni. Ministarstvo je u drugom kvartalu

sačinilo Nacrt izmjena i dopuna ovog zakona u kome nisu sadržani predlozi Zajednice i stavilo ga na javnu raspravu. Sekretarijat Zajednice se, po predhodnim konsultacijama sa opštinama, dao iste primjedbe i sugestije koje nisu prihvaćene pa je sačinio i uputio amandmane Skupštini Crne Gore u III kvartalu koji takođe nisu predloženi.

13. Inicijativa za izmjene Zakona o volonterskom radu

Programom rada Zajednice za 2024. godine planirana je navedena inicijativa radi regulisanja volonterizma u skladu sa dobrim evropskim praksama, a ne samo volonterski rad. Zajednica je po ovom pitanju obavila konsultacije sa svojim članicama u IV kvartalu 2024. godine ali su se izjasnile samo dvije opštine. Stoga je odloženo njeno sačinjavanje za narednu godinu radi obezbjeđenja podrške većine opština.

14. Učešće u izradi Predloga zakona o uređenju prostora

Nacrtom ovog zakona, koji je prošao javnu raspravu u drugoj polovini 2023.god, predviđena je decentralizacija poslova planiranja, odnosno vraćanje nadležnosti opštinama koju su imale do donošenja važećeg zakona iz 2017. godine i mogućnost osnivanja agencija za izradu lokalnih planova za jednu ili više opština. Za vrijeme 43. Vlade resorno ministarstvo najavljivalo je ponovnu centralizaciju poslova planiranja pa su na dvije sjednice Odbora za turizam, poljoprivredu, ekologiju i prostorno planiranje i Skupštine Crne Gore članovi matičnog odbora Zajednice i generalna sekretarka ukazali na posledice centralizacije i rezultate rada ministarstva na ovom polju. Naime, u proteklih osam godina ministarstvo je uradilo svega 30-ak planova u odnosu na 150 zahtjeva opština za izradu nove ili za izmjene i dopune planske dokumentacije, što je umnogome zaustavilo njihov razvoj te da je do 2017. godine samo u Glavnom gradu usvajano prosječno 14 DUP-ova godišnje, dok je posle 2017. godine država za isti period u prosjeku donosila četiri plana. Resorni ministar Janko Odović je tada najavio postupnu decentralizaciju a Vlada je na predlog ministarstva produžila važenje Uredbe za proveravanje dijela poslova lokalnim samoupravama u vezi izdavanja urbanističko tehničkih uslova.

Tokom I i IV kvartala 2024. godine, predstavnici matičnog odbora Zajednice su imali više sastanaka sa predstavnicima resornog ministarstva - državnim sekretarima i direktorima direktorata za oblast planiranja, izgradnje i legalizacije bespravnih objekata. Pregovori su rezultirali decentralizacijom poslova donošenja lokalnih planskih dokumenata u inoviranom Predlogu zakona o

uređenju prostora. Predlog je konačno dostavljen Zajednici na izjašnjenje u novembru 2024. godine Sugestije Odbora vezane su za potrebu regulisanja lokalnih objekata od opšteg interesa; omogućavanje angažovanja privatnih privrednih društava za izradu planske dokumentacije onim opštinama koje nemaju finansijske i kadrovske mogućnosti da osnuju svoje privredno društvo za te svrhe ni da učestvuju u osnivanju zajedničkog privrednog društva sa drugim opštinama; propisivanje dužeg roka plaćanja naknade za komunalno opremanje na rate, pogotovo za objekte osnovnog stanovanja i sl. Resorno ministarstvo je usvojilo sugestije za utvrđivanje lokalnih objekata od opšteg interesa, donošenje Programa uređenja prostora na period od 1. godine, isključivanje saglasnosti ministarstva na odluke o izradi planskog dokumenta te utvrđivanje nadležnosti opština za propisivanje načina i roka plaćanja naknade za komunalno opremanje, uz predhodnu saglasnost Vlade. Vlada je utvrdila predlog na sjednici od 19. decembra 2024. godine.

15. Učešće u izradi Predloga zakona o izgradnji objekata

Nacrtom novog zakona, koji je prošao javnu raspravu u drugoj polovini 2023.god, predviđeno je vraćanje instituta građevinske dozvole za sve vrste objekata i ponovno utvrđivanje lokalne nadležnosti za njihovo izdavanje do određene površine (3000m²), izuzev za objekte od opšteg interesa. Nakon najave ministra 43. Vlade Janka Odovića o povlačenju Nacrta, Zajednica se zalagala, osim predhodno utvrđenih rješenja, za utvrđivanje nadležnosti opština za donošenje programa privremenih objekata u zoni Morskog dobra i za davanje saglasnosti opština na te programe u zoni nacionalnih parkova te jasno definisanje nadležnosti za vršenje inspekcijuskog nadzora nad privremenim i pomoćnim objektima za koje se ne izdaje građevinska dozvola kao i za dodatno preciziranje radova na rekonstrukciji objekta i njihovo razdvajanje u odnosu na adaptaciju, što je značajno sa aspekta utvrđivanja poreza na nepokretnosti. Osim toga, Zajednica je, pored učešća na sjednicama skupštinskog Odbora za turizam, poljoprivredu, ekologiju i prostorno planiranje, organizovala i dva okrugla stola sa predstavnicima resornog ministarstva na ove teme. Ministarstvo je usvojilo sve navedene sugestije a dodatno i sugestiju za utvrđivanje nadležnost opština za donošenje odluka o zabrani gradnje u određenom periodu godine, vraćanje instituta građevinske dozvole za sve vrste objekata i utvrđivanje lokalne nadležnosti za njihovo izdavanje za objekte do 3000 m², izuzev za državne objekte od opšteg interesa, hotele odnosno turističko naselje sa četiri ili pet zvjezdica. Vlada je utvrdila predlog ovog zakona na na sjednici od 19.decembra 2024. godine.

16. Učešće u izradi Predloga zakona o legalizaciji objekata

Nacrtom zakona, koji je prošao javnu raspravu u drugoj polovini 2023.god, proširen je opseg objekata koji se mogu legalizovati povećanjem kvadrature sa 200m² na 500 m², bez obzira na njihovu uklopljenost u plansku dokumentaciju.

Predlogom inoviranog zakona, koji je Zajednici dostavljen na mišljenje u novembru 2024. godine, predviđa se obaveza lokalnih samouprava da obrazuju komisije za pregled objekta na terenu i utvrđivanje ispravnosti geodetskih elaborata, utvrđuju listu bespravnih objekata i angažuju geodetske agencije za premjer i izradu elaborata za objekte koji nisu upisani u katastar nepokretnosti i za koje nije pokrenut postupak legalizacije. Osim toga, Predlogom je smanjena naknada za urbanu sanaciju i naknada za korišćenje prostora za 20% i namjenjena za finansiranje nove Uprave za legalizaciju koja će se baviti legalizacijom objekata preko 500m². Takođe je umanjena naknada za urbanu sanaciju za objekte osnovnog stanovanja sa 50% na 30%, a kad su u pitanju socijalno ugrožene kategorije umanjeno iznosi 70%, što je nepovoljnije u odnosu na važeći zakon (90%). Orto foto snimak iz 2018. godine je Predlogom utvrđen kao uslov legalizacije a nepromjenjen je i uslov u pogledu udaljenosti objekta od susjedne parcele od 1m odnosno 2m u zavisnosti od njihove površine (za objekte od 200m² do 500m²).

Matični odbor Zajednice je predložio da komisiju oobrazuje Uprava za nekretnine jer opštine nemaju stručnih znanja za ove poslove. Takođe je tražio redefinisane navedenih naknada i njihovo utvrđivanje kao namjenskih lokalnih prihoda, kao što je to propisano važećim zakonom. U dijelu rješenja koja se odnose na orto foto snimak, odbor je tražio omogućavanje legalizacije objekata koji su izgrađeni nakon 2018. godine uz uvećanu naknadu za urbanu sanaciju od 30% kao i zadržavanje rješenja iz važećeg zakona po pitanju umanjene naknade za socijalno ugrožene kategorije i veće povlastice za jednokratno plaćanje naknade za urbanu sanaciju za objekte osnovnog stanovanja. Tražio je i brisanje uslova legalizacije koji se odnosi na minimalnu udaljenost između susjednih parcela od 1 m za objekte površine do 200 m² a od 2 m za objekte površine do 500 m² i brisanje obaveze davanja saglasnosti vlasnika susjedne parcele u tom slučaju.

Ovim povodom Odbor Zajednice je imao više sastanaka sa državnim sekretarima i direktorima direktorata nadležnih za oblast legalizacije i stanovanja a i učestvovao je na sjednici skupštinskog Odbora za turizam, poljoprivredu, ekologiju i prostorno planiranje u ferbruaru 2024. godine. Predstavnici resornog ministarstva su usvojili sve sugestije Zajednice. Predlog do dana sačinjavanja ovog izvještaja nije stavljen u skupštinsku proceduru.

17. Praćenje Inicijative za donošenje Uredbe o izmjeni Uredbe o povjeravanju dijela poslova Ministarstva ekologije, prostornog planiranja i urbanizma jedinicama lokalne samouprave

Navedena uredba donosi se na rok važenja od jedne kalendarske godine počev od 2018. godine Zajednica je u novembru 2023. godine inicirala njeno donošenje za 2024. godine i tokom 2024 godine poslala još dvije urgencije Ministarstvu prostornog planiranja urbanizma i državne imovine, na osnovu kojih je njeno važenje iz dva navrata produženo za 2024. godinu i time omogućeno lokalnim samoupravama da obavljaju poslove izdavanja UT-uslova i naplaćuju naknadu. Zajednica je u decembru obnovila istu inicijativu za 2025. godinu.

18. Praćenje Inicijative za donošenje Uredbe o povjeravanju poslova prostornog planiranja jedinicama lokalne samouprave

Zajednica je u decembru 2023. godine podnijela Inicijativu Vladi Crne Gore za donošenje ove uredbe kako bi opštine mogle efikasnije stvarati planske pretpostavke za investicije na svojoj teritoriji i tako riješiti problem preuzimanja nadležnosti za planiranje izazvan Zakonom o planiranju prostora i izgradnji objekata iz 2017. godine. Kako je Predlogom zakona o uređenju prostora utvrđenim u decembru 2024. godine izvršena decentralizacija poslova planiranja, urgiranje povodom Inicijative nije bilo potrebno.

19. Inicijativa za izmjene i dopune Zakona o državnoj imovini

Vlada je u II kvartalu 2024. godine stavila Predlog ovog zakona u skupštinsku proceduru po hitnom postupku i bez konsultacija sa Zajednicom, odnosno opštinama. Predlogom je povećana vrijednost državne imovine koju Vlada može prodati bez saglasnosti Skupštine Crne Gore sa dosadašnjih 150 miliona na 300 miliona eura.

Zajednica je na inicijativu i u saradnji sa Opštinom Herceg Novi pripremila tri amandmana kojim se utvrđuje izuzetak od pravila da Vlada daje predhodnu saglasnost za otuđenje imovinskih prava na nepokretnostima koje pripadaju opštini kada su u pitanju lokalne nepokretnost površine do 300 m² i za slučaj raspolaganja neposrednom pogodbom, zatim izuzetak od pravila izdavanja nepokretnosti u zakup neposrednom pogodbom u slučaju kada je povezana sa nepokretošću ili djelatnošću zakupca i u slučaju

kada se vrši produžavanje ugovora sa zakupcem koji je redovno izvršavao obaveze po osnovu ugovora čiji je rok istekao te kojim se utvrđuje da pravo korišćenja, odnosno trajnog korišćenja zemljišta u državnoj svojini u zahvatu plana propisanog zakonom kojim se uređuje planiranje prostora, koje je upisano na Crnu Goru, opštinu ili javnu službu čiji je osnivač Crna Gora, odnosno opština, danom stupanja na snagu ovog zakona postaje državna svojina, svojina opštine, odnosno javne službe, čime se ne dira u prava fizičkih lica i privrednih društava u procesu pretvaranja prava iz društvene svojine u smislu Zakona o svojinsko-pravnim odnosima. Istim povodom je Sekretarijat Zajednice pružio stručnu pomoć Opštini Ulcinj u pripremi teksta amandmana predlagača - poslanika Dr Ilije Čapunija kojim bi se omogućilo vraćanje u svojinu opštine zemljišta nad kojim je opština imala pravo korišćenja, odnosno trajnog korišćenja prije stupanja na snagu Zakona o državnoj imovini ("Sl.list CG", br. 21/09) a koje se nalazilo van zahvata tada važećih planskih dokumenata (generalnog urbanističkog plana, detaljnog urbanističkog plana, urbanističkog projekta i lokalne studije lokacije). Vlada je utvrdila predlog u junu 2024. godine a u novembru je stavljen u skupštinsku proceduru uz više amandmana. Do isteka 2024. godine nije usvojen.

20. Inicijativa za izmjene Zakona o morskom dobru

Na zahtjev predsjednika šest opština primorskog regiona Zajednica je u maju 2024.godine formirala radnu grupu za pripremu Inicijative kojom će se decentralizovati oblast upravljanja morskim dobrom. Do kraja izvještajnog perioda održano je više sastanaka radne grupe na kojima su usaglašavane odredbe teksta zakona kao i jedan sastanak svim predsjednicima primorskih opština, na kojem je zauzet jedinstven stav o potrebi transformacije državnog preduzeća "Morsko dobro" u neku vrstu nadzorne agencije. Na bazi tih zaključaka, radna grupa je izvršila analizu stanja te uticaja upravljanja morskom obalom na primorske opštine i sačinila tekst predloga koji je u krajnjem uobličio Sekretarijat Zajednice, a kojim je reorganizovano javno preduzeće u društvo ograničene odgovornosti kao njegov pravni sledbenik u skladu sa Zakonom o privrednim društvima i Zakonom o unapređenju poslovnog ambijenta i utvrđene njegove nadležnosti za integralno upravljanje morskim dobrom, dok su poslovi redovnog upravljanja ovim resursom utvrđeni u nadležnost šest primorskih opština kao preneseni poslovi. Iz režima morskog dobra isključene su vode rijeke Bojane. Takođe je propisano da Vlada donosi petogodišnji plan upravljanja morskim dobrom na predlog privrednog društva na predlog resornog ministarstva koji sačinjavaju privredno društvo i južne opštine a da te opštine donose jednogodišnji program upravljanja morskim dobrom koji usaglašen sa planom. Opštinama je, između ostalog, utvrđeno ovlašćenje da donose program postavljanja privremenih objekata u zoni morskog dobra i utvrđuju uslove, rok korišćenja i visinu

naknade za korišćenje morskog dobra. Naknada za korišćenje morskog dobra dijeli se između opština i privrednog društva u procentu 90:10 u korist opština kao namjenski prihod. Time je izvršena decentralizacija upravljanja morskim dobrom. Pored ovog, radna grupa je pripremila i predlog tri dodatna zakona koji moraju biti usklađeni sa Zakonom o morskom dobru a koji regulišu **planiranje prostora, izgradnju objekata i luke**. Inicijativu su potpisali predsjednici opština južnog regiona krajem decembra 2024. godine i upućena je Skupštini Crne Gore.

21. Inicijativa za izmjene i dopune Zakona o upravljanju i održavanju stambenih zgrada

U sprovođenju ovog zakona utvrđen je sukob nadležnosti između centralnih i lokalnih inspekcijskih organa, što je građanima i drugim subjektima otežavalo ostvarivanje utvrđenih prava iz domena održavanja posebnih i zajedničkih djelova stambene zgrade. Ministarstvo prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine je još u 2023. godini formiralo radnu grupu za pripremu ovog zakona u kome Zajednica ima svog predstavnika koji je, nakon obavljenih konsultacija sa opštinama, dostavio njihove predloge usmjerene na otklanjanje ne samo ove, već i ostalih nepreciznih formulacija, naročito u dijelu razgraničenja dijela instalacija čije je održavanje obaveza etažnog vlnika (samim tim i odgovornost za eventualnu štetu na posebnim djelovima drugih vlasnika). Takođe je tražio propisivanje načina i uslova imenovanja privremenog upravnika stambene zgrade, kako bi se riješili problemi u praksi, utvrđivanje liste profesionalnih upravnika stambenih zgrada koji će se angažovati u slučaju kada se na javni poziv za privremenog upravnika ne prijavi niko i definisanje načina naplate naknade za održavanje stambenih zgrada od strane nerezidenata bez boravišta u Crnoj Gori. Osim toga, za potrebe inspekcijskog nadzora potrebno je regulisati način i postupak ulaska u objekat kada vlasnik ne živi u njemu ili se ne može izvršiti dostava iz bilo kojih razloga. Prema usmenim informacijama iz resornog ministarstva u 2025. godine će se pristupiti izradi novog zakona.

22. Inicijativa za izmjene Zakona o obligacionim odnosima

Članom 636 Zakona propisana je obaveza organa lokalne uprave da rješava u postupcima bespravnog useljenja u posebne ili zajedničke djelove stambene zgrade, što je recidiv podjele ovlašćenja i odgovornosti organa vlasti u konceptu društvene svojine koji je u potpunosti napušten Zakonom o svojinsko-pravnim odnosima. U aprila 2024. godine Predlog poslanika za izmjene i dopune ovog zakona stavljen je u skupštinsku proceduru a na dnevnom redu se našao u novembru 2024. godine Zajednica je sačinila i skupštini uputila amandman kojim je tražila brisanje navedene nadležnosti organa lokalne uprave budući da je

Zakonom o parničnom postupku utvrđena sudska nadležnost u svim imovinskim sporovima, uključujući i sporove za smetanje posjeda. Na sjednici Upravnog odbora Zajednice je u II kvartalu usvojena informacija o ovom amandmanu uz poziv članovima Upravnog odbora da obezbjede njegovo stavljanje u proceduru od strane poslanika ili predlagača. Sa svoje strane ga je dostavila ministru pravde 44. Vlade kao predlagaču u decembru 2024. godine. Do kraja izvještajnog perioda nije bilo povratne informacije niti je zakon usvojen.

23. Učešće u izradi Predloga zakona o komunalnim djelatnostima

Predlog ovog zakona prošao je javnu raspravu u I kvartalu 2023. godine u toku mandata 43. Vlade Crne Gore. Zajednica je imala četiri predstavnika u Radnoj grupi na čiji predlog je ugrađeno u tekst: ukidanje zabrane postavljanja reklamnih panoa na stubovima javne rasvjete, autobuskim stajalištima i drugim sličnim komunalnim objektima, čime se dodatno ekonomski snaže vršiooci komunalnih djelatnosti; ukidanje obaveze javnog oglašavanja obavljanja komunalne djelatnosti sakupljanja i prevoza komunalnog otpada; popunjavanje pravne praznine nastale zbog odluke Ustavnog suda o nezakonitosti člana 6 st. 2 i 3 Uredbe o bližim elementima i metodologiji za određivanje cijena komunalnih usluga kojim je bio propisan raspon korektivnog koeficijenta za utvrđivanje cijena upravljanja komunalnim otpadom obračunat po površini objekta. Međutim, bez obzira na sve navedeno, Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera je u oktobru tekuće godine pokrenulo postupak donošenja novog zakona i formiralo radnu grupu u čiji sastav je uključen predstavnik Zajednice opština. Polazište za njen rad je stav ministarstva da se neće donositi poseban Zakona o vodnim uslugama o čemu su obavjestili predstanike Zajednice na sastanku koji je ovim povodom održan u decembru 2024. godine.

24. Praćenje Inicijative za izmjene i dopune Zakona o komunalnoj policiji

Zajednica je još u 2023. godine podnijela resornom ministarstvu i 43. Vladi inicijativu za izmjene i dopune ovog zakona kojom je tražila brisanje ograničenja u broju komunalnih policajaca u zavisnosti od broja stanovnika opštine kako bi se zakon prilagodio potrebama turistički orijentisanih opština. U III kvartalu 2024. godine inicijativa je obnovljena, odn. upućena Ministarstvu javne uprave a uz to i dopunjena mogućnošću uslovnog zapošljavanja komunalnih policajaca bez položenog stručnog ispita, uz obavezu njegovog polaganja u roku od jedne godine. Do kraja izvještajnog perioda nije bilo povratne informacije o ishodu ove inicijative bez obzira na brojne zahtjeve Zajednice.

25. Učešće u izradi Predloga zakona o šumama

Nacrtom ovog zakona, koji je tokom 2023. godine bio na javnoj raspravi, napušten je koncept koncesionih naknada za korišćenje šuma i uvedena naknada za korišćenje šuma koju plaća novo državno preduzeće za gazdovanje šumama. Međutim, nije precizno utvrđen prihod koji pripada opštinama analogno koncesionoj naknadi za šume, što ugrožava prihode sjevernih opština, a na što je Zajednica opština ukazivala u svom Izjašnjenju tokom 2023. godine.

Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede je 5. februara 2024. godine dostavilo Zajednici opština Predlog zakona o šumama u kojem je ugrađena ranija sugestija Zajednice u odnosu na način podjele prihoda po ovom osnovu (u skladu sa zakonom kojim se uređuje finansiranje lokalnih samouprava), ali ne i ostale sugestije. Nakon konsultacija sa opštinama, Zajednica je istog mjeseca pripremila jedinstveno Izjašnjenje kojim je tražila precizno propisivanje načina utvrđivanja naknade za korišćenje šuma i šumskog zemljišta radi poštovanja ustavnog načela pravne sigurnosti i vladavine prava. Ovo imajući u vidu Ekonomsku analizu korišćenja šuma u Crnoj Gori koji je sačinilo to ministarstvo a u kojoj je naveden klizni procenat izdvajanja prihoda, čime se značajno smanjuje osnovica za obračun naknade (u prvim godinama 20%, odnosno 25%). Na ovo je ukazala i Generalna sekretarka na konsultativnom saslušanju na Odboru za turizam, poljoprivredu, ekologiju i prostorno planiranje Skupštine Crne Gore koje je održano 17. maja 2024. godine. Kako su na sjednici Odbora istaknuti brojni drugi nedostaci Predloga, tada je povučen iz skupštinske procedure.

Zajednica je dopisom od 29. maja 2024. godine ponovo ukazala Ministarstvu na posljedice koje će na prihode sjevernih opština imati sporna zakonska odredba i u konsultacijama sa opštinama, predložila da se procenat izdvajanja poveća na 40%. Skupština Crne Gore je na sjednici od 31. jula 2024. godine donijela Zakon o šumama, kojim je usvojen predlog Zajednice da se podjela sredstava od naknade za korišćenje šuma vrši u skladu sa zakonom kojim se uređuje finansiranje lokalne samouprave, ali ne i predlog da se utvrdi adekvatna osnovica za obračun naknade za korišćenje šuma u iznosu od 40% prihoda privrednog društva za gazdovanje šumama ostvarenih prodajom drvnih sortimenata i drugih šumskih proizvoda (ostalo je 20%).

26. Učešće u izradi Predloga zakona o vodnim uslugama

Predlog je sačinjen početkom 2023. godine Zajednica opština je imala 4 predstavnika u Radnoj grupi koji su uticali na odstupanje od prvobitne namjere centralizacije vodnih usluga (javnog vodosnabdijevanja i upravljanja komunalnim otpadnim vodama) pa je, umjesto toga, izvršena regionalizacija po principu međuopštinske saradnje na osnovu tehno-ekonomske analize u čiju izradu će biti uključeni predstavnici opština i vodovodnih društava; ukinuta je obaveza privatizacije pružanja vodnih usluga; osnažena su vodovodna društva tako što im je omogućeno da u ime i na račun opštine budu nosioci investicione politike i investicionog održavanja; zadržana je uloga skupštine opštine u utvrđivanju cjenovne politike i stvoren pravni osnov za subvencionisanje ranjivih kategorija korisnika vodnih usluga. Na inovirani Predlog je u februaru 2023. godine dato načelno pozitivno mišljenje Zajednice. U izvještajnom periodu, Ministarstvo nije preduzimalo aktivnosti po ovom osnovu a na sastanku sa predstavnicima Zajednice iz decembra 2024. godine prenesen je stav ministarstva da se ovaj zakon neće donositi.

27. Učešće u izradi Predloga zakona o upravljanju otpadom

Predlog je godinama bio u procesu pripreme. Zajednica je imala predstavnika u Radnoj grupi koji nije pozivan na sastanke te se uključio Odbor za komunalne djelatnosti i životnu sredinu Zajednice koji je u martu 2020. godine dao Izjašnjenje na bazi pristiglih sugestija, primjedbi i predloga opština. U oktobru 2023. godine obavljene su konsultacije predstavnika Zajednice opština i obrađivača – Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera koje je prihvatilo ključne zahtjeve opština i to: ukidanje obaveze opština da obezbijede upravljanje specifičnim otpadom (otpadne gume) koji po svom sastavu ne pripada komunalnom otpadu i time je spriječen višemilionski trošak opština; preciziranje pojma kabastog otpada; utvrđivanje nadležnosti za donošenje plana upravljanja kanalizacionim muljem; utvrđivanje organa odgovornog za sprovođenje lokalnog plana upravljanja otpadom. Na inovirani Predlog zakona već je u novembru 2023. godine dato načelno pozitivno mišljenje. Zakon je usvojen u aprilu 2024. godine sa prihvaćenim predlozima i sugestijama Zajednice.

28. Inicijativa za donošenje Zakona o održavanju javnih groblja i sahranjivanju

Zakonom o komunalnim djelatnostima je održavanje javnog groblja i sahranjivanje utvrđeno kao komunalna djelatnost sa uređenim organizacionim oblikom obavljanja komunalnih djelatnosti, kao i odnosom između osnivača (opštine) i vršioca

komunalne usluge (komunalnog preduzeća). Međutim, uslovi, način i postupak obavljanja ove djelatnosti i druga pitanja moraju se urediti posebnim zakonom, analogno svim ostalim komunalnim djelatnostima a posebno pitanja načina održavanja svih grobalja na teritoriji opštine koja su inače državna svojina (Zakon o državnoj svojini), tj. seoskih i prigradskih grobalja čije održavanje nije obaveza nadležnog opštinskog privrednog društva, sredstava za njihovo održavanje i uslova i postupka transportovanja podsmrtnih ostataka iz inostranstva radi sahranjivanja na takvim grobljima te jasno utvrditi ko ima pravo na sahranjivanje i pod kojim uslovima i sl. Inicijativa je pripremljena i prvi put upućena Ministarstvu turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera u novembru 2023. godine Ministarstvo nije preduzimalo aktivnosti po ovom osnovu, niti je povratno informisalo Zajednicu opština o njenom ishodu. Zajednica je trećem kvartalu ove godine ponovo podnijela Inicijativu i medijski je promovisala kako bi doprinijela jačanju svijesti o važnosti i delikatnosti uređivanja ovih pitanja. U novembru mjesecu održan je sastanak sa državnim sekretarom Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera na kome je prenesen stav ministarstva da će se ovo pitanje bliže urediti Zakonom o komunalnim djelatnostima i podzakonskim propisima.

29. Inicijativa za izmjene Zakona o zaštiti potrošača

Inicijativa je bila predviđena Programom rada Zajednice za 2024. godinu zbog usklađivanja ovog, Zakona o upravnom postupku i Zakona o komunalnim djelatnostima u dijelu prigovora korisnika usluga od javnog interesa a radi otklanjanja kolizija i jendostavnije primjene.

Kako je Ministarstvo ekonomskog razvoja početkom tekuće godine (februar 2024. godine) objavilo javnu raspravu o Nacrtu zakona o zaštiti potrošača, u martu mjesecu Zajednica je, umjesto Inicijative, pripremila Izjašnjenje kojim je predloženo da se jasno preciziraju komunalne djelatnosti na koje se odnosi Zakon o zaštiti potrošača, da se napravi razlika između prigovora potrošača po Zakonu o zaštiti potrošača i prigovora potrošača tj. korisnika usluge po Zakonu o upravnom postupku, kao i da se terminološki uskladi način vršenja inspeksijskog nadzora radi izbjegavanja nedoumica u praksi. U avgustu je objavljen izvještaj sa javne rasprave u kome su prihvaćeni zahtjevi za preciziranje komunalnih djelatnosti na koji se Zakon odnosi i za usklađivanje načina inspeksijskog nadzora. Ostali zahtjevi nisu prihvaćeni uz obrazloženje da je zakon usklađen sa evropskom pravnom tekovinom u ovoj oblasti.

30. Inicijativa za izmjene i dopune Zakona o zaštiti i spašavanju

Programom rada Zajednice za 2024. godine predviđena je navedena inicijativa radi usklađivanja sa praksom EU u pogledu povećanja starosne granice kao uslova za prvo zapošljavanje vatrogasaca-spasilaca sa 25 na 30 godina uz dopunu u pogledu obavezne provjere psihofizičke spremnosti (npr. Kuperov test usklađen sa vatrogasnim tehnikama) i godina života do kojih se ovi poslovi mogu obavljati sa sadašnjih 55 na 60, bazirano na testu spremnosti, zatim brisanja diskriminatorne odredbe u pogledu pola i starosti iz člana 57 zakona, isključenja uslova u pogledu VII stepena obrazovanja za komandira dobrovoljnih vatrogasnih jedinica i utvrđivanja obaveze operativnih jedinica službe zaštite i spašavanja da predaju dnevne izvještaje o radu, analogno obavezi svih ostalih operativnih jedinica MUP-a. Zajednica je ovim povodom u decembru 2024. godine obavila konsultacije sa opštinama od kojih se izjasnilo devet. Određene opštine tražile su donošenje posebnih zakona u ovoj oblasti sa drugačijim konceptom sistema zaštite i spašavanja, a druge su predlagale međusobno suprotstavljena rješenja po pojedinim pitanjima. Inicijativa stoga nije sačinjena jer je potreban većinski jedinstven stav opština u dodatnim konsultacijama koje će se obaviti početkom sledeće godine.

31. Inicijativa za izmjene i dopune Zakona o turizmu i ugostiteljstvu

Predlog ovog zakona utvrđen je početkom 2023. godine nakon okončane javne rasprave. Njime je, između ostalog, bio djelimično uređen zdravstveni i eko turizam; djelimično decentralizovane nadležnosti u korist lokalne samouprave; regulisan sadržaj odobrenja za obavljanje djelatnosti; preciziran dokaz o zaposlenom licu koje je odgovorno za poslovanje ugostiteljskog objekta (ugovor o radu ili i dokaz o kvalifikaciji obrazovanja); propisana nadležnost akreditovanog pravnog lica za provjeru ispunjenosti uslova za zvučnu izolaciju objekta u kome se organizuje izvođenje muzičkog programa uživo; omogućen privremeni, odnosno trajni prestanak obavljanja turističkih djelatnosti i regulisano ukidanje odobrenja za upis u Centralni turistički registar u slučaju prestanka obavljanja djelatnosti objekta koji nije objavljen u skladu sa zakonom; regulisana nadležnost za izdavanje dokaza o pravu korišćenja vodnog prostora za nautički turizam isl. Međutim, nije odgovorio potrebi eliminisanja nelojalne konkurencije. Propisivanjem obaveze turističkih agencija da polože na ime jemstva bankarsku garanciju biće onemogućen njihov rad jer je većina ne može obezbjediti. Stoga je resorno ministarstvo 44. Vlade povuklo predlog iz procedure i najavilo njegovu ponovnu izradu uz uvažavanje predloga opština, uključujući i dodatne predloge za zakonsko definisanje zdravstvenog i banjskog turizma.

32. Učešće u izradi Zakona o izmjenama Zakona o turističkim organizacijama

Inicijativa nije sačinjena jer je Ministarstvo turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera pristupilo izradi izmjena i dopuna ovog zakona a Zajednica je delegirala svog predstavnika u radnu grupu. Nakon konsultacija sa opštinama, ispostavljeni su zahtjevi u odnosu na: način obračuna osnovice za plaćanje članskog doprinosa, tj. brisanje riječi “umanjene za poslovne rashode”; utvrđivanje procenta prihoda po osnovu članskog doprinosa i turističke takse koji pripadaju budžetima jedinica lokalne samouprave; oslobađanje od obaveze plaćanja turističke takse; utvrđivanje obveznika turističke takse - domaćih i stranih fizičkih lica koja posjeduju apartman, stan ili kuću u kojem obavljaju ugostiteljsku djelatnost u domaćinstvu; kaznene odredbe za obveznike koji ne podnesu prijavu za plaćanje članskog doprinosa i dr. Resorno Ministarstvo do kraja decembra 2024. godine nije utvrdilo tekst Nacrta.

33. Inicijativa za izmjene Zakona o boravišnoj taksi

Zajednica je, na zahtjev Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera, imenovala predstavnicu opštine Budva u Radnu grupu za pripremu izmjena i dopuna ovog zakona. Nakon konsultacija sa opštinama, predloženo je uvećanje boravišne takse za 50%, te utvrđivanje procenta koji pripada budžetima jedinice lokalne samouprave. Resorno Ministarstvo do kraja 2024. godine nije utvrdilo tekst Nacrta.

34. Inicijativa za dopune Zakona o prevozu u drumskom saobraćaju

U oktobru 2024. godine poslanik Dragović je podnio Predlog zakona o izmjenama Zakona o prevozu u drumskom saobraćaju kojim je utvrđena mogućnost vršenja gradskog prevoza na teritoriji Glavnog grada i susjednih opština Danilovgrad, Zete i Tuzi. Sekretarijat Zajednice pripremio je amandmane kojima se omogućava isto pravo svim susjednim opštinama, na način i pod uslovima koji odgovaraju njihovim potrebama a po predhodno zaključenom međuopštinskom sporazumu kojim će se riješiti pitanje nadležnosti za izdavanje licenci, utvrđivanja linija, stajališta, nadležnosti za inspekcijski nadzor i sl. Nakon obavljenih konsultacija sa opštinama, amandmani su upućeni Skupštini Crne Gore a obavljene su i konsultacije sa poslanikom Dragovićem u kako bi se eventualno legitimisao kao njihov podnosilac. Kako je on u međuvremenu povukao svoj Predlog, Zajednica je u

novembru 2024. godine sačinila tekst istog Predloga koji se odnosi na sve opštine i uputila ga Ministarstvu saobraćaja sa zahtjevom za uključivanje u radnu grupu. Do kraja izvještajnog perioda nije bilo povratnih informacija po ovom pitanju.

35. Praćenje Inicijative za izmjene Zakona o životnoj sredini

Važećim Zakonom o životnoj sredini propisana je mogućnost uvođenja lokalne naknade za zaštitu i unapređenje životne sredine kao novog prihoda opština. Međutim, nijesu propisani kriterijumi za njeno utvrđivanje (što je zakonska materija) pa je Ustavni sud CG u više navrata proglašavao protivustavnim odluke skupština opština kojim su one regulisane zbog povrede člana 142 stav 3 Ustava CG kojim je propisano da se porezi i druge dažbine mogu uvoditi samo zakonom. Inicijativa u ovom smislu pripremljena je i upućena Ministarstvu turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera u decembru 2023. godine a usmjerena je na utvrđivanje spornih kriterijuma, čime bi se opštinama obezbijedio zakonit pravni osnov za njenu naplatu. Do kraja 2024. godine ministarstvo nije povratno obavijestilo Zajednicu o njenom ishodu. Kako je u ovom periodu došlo do promjena u organizaciji državne uprave, inicijativa je u novembru 2024. godine ponovo upućena nadležnom Ministarstvu ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera sa zahtjevom za sastanak sa ministrom i njegovim timom. Ni po ovoj inicijativi nije bilo povratne informacije pa je Zajednica u IV kvartalu izmjenila koncept i uputila ga opštinama na izjašnjenje. Naime, kako je samo Opština Pljevlja uvela naknadu za unapređenje životne sredine, predloženo je da se umjesto naknade propišu namjenski transferi opštinama u iznosu od 30% sredstava naplaćenih po osnovu eko-naknada. Takvu inicijativu podržala je samo jedna članica pa je Zajednica nije stavila u proceduru.

36. Učešće u izradi Predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti prirode

Predlogom su utvrđene obaveze i odgovornosti opština u pogledu uspostavljanja i održavanja zaštićenih područja od lokalnog značaja. Zajednica se izjasnila u javnoj raspravi tokom jula 2023.godine. Tokom prošle i ove godine Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera nije objavilo izvještaj o javnoj raspravi. Predlog se usaglašava sa Evropskom komisijom a Zajednica će pratiti aktivnosti Ministarstva i, po potrebi, blagovremeno reagovati.

37. Učešće u izradi Predloga zakona o zaštiti od negativnih uticaja klimatskih promjena

U cilju daljeg usklađivanja zakonodavstva Crne Gore sa zakonodavstvom EU u oblasti klimatskih promjena, ispunjavanja obaveza iz mape puta za dekarbonizaciju u okviru Energetske zajednice, kao i otklanjanja nedostataka u sprovođenju važećeg Zakona, u tekućoj godini počela je priprema novog Zakona o zaštiti od negativnih uticaja klimatskih promjena. Zajednica opština ima predstavnika u Radnoj grupi. U martu mjesecu dala je mišljenje na Nacrt zakona a Ministarstvo do kraja 2024. godine nije objavilo Izvještaj o javnim konsultacijama.

38. Učešće u izradi Predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o podsticajnim mjerama za razvoj istraživanja i inovacija.

Važećim Zakonom utvrđene su podsticajne mjere u vidu umanjenja, oslobađanja ili olakšica za plaćanje: poreza na dohodak fizičkih lica i prireza porezu na dohodak fizičkih lica; doprinosa za obavezno socijalno osiguranje; poreza na dobit pravnih lica; naknade za komunalno opremanje građevinskog zemljišta; naknade za korišćenje nepokretnosti i/ili zemljišta u svojini države i poreza na nepokretnosti. Zajednica je i u ranijem periodu ukazivala da se olakšice ne mogu utvrđivati zakonom bez prethodne saglasnosti opština, a takav stav je zauzela i predstavnica Zajednice u radnoj grupi koja je u prvoj polovini ove godine radila na pripremi Nacrta. Zahvaljujući ovakvom stavu, u Nacrtu (koji je bio na javnoj raspravi počev od 01.11.2024. godine) brisane su odredbe koje se odnose na olakšice, odnosno umanjenja prireza na dohodak fizičkih lica, naknade za komunalno opremanje građevinskog zemljišta i poreza na nepokretnosti, te su ostale samo one po osnovu poreza na dohodak fizičkih lica i poreza na dobit. Na ovakav način se doprinosi stvaranju povoljnog poslovnog ambijenta za istraživačku djelatnost i inovacije, a da se istovremeno značajnije ne utiče budžete lokalnih samouprava.

39. Učešće u izradi Predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o poljoprivredi i ruralnom razvoju

Zakonom se stvara osnov za usklađivanje sa EU politikama ruralnog razvoja u cilju ispunjenja završnog mjerila za Pregovaračko poglavlje 11. U pripremu ovog zakona uključen je predstavnik Zajednice koji je dao predloge u skladu sa uslovima i kriterijumima IPARD II i IPARD III. Takođe je tražio utvrđivanje pravnog osnova za registraciju lokalnih akcionih grupa (LAG-ova) i njihovo

detaljnije uređivanje sa ciljem unapređenja kvaliteta života na ruralnim područjima a u realizaciji Mjere 5 – Implementacija lokalnih razvojnih strategija - tzv. LIDER pristup.

Predlozi su prihvaćeni ali Predlog ovog zakona nije utvrđen do kraja 2024. godine.

40. Učešće u izradi Predloga podzakonskog akta kojim će se regulisati oblik, bliža sadržina i način vođenja Registra Lokalnih akcionih grupa (LAG)

Za korišćenje IPARD III programa neophodno je osnivanje lokalnih akcijskih grupa (LAG). Donošenje podzakonskog akta je u nadležnosti Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede. Zajednica će, preko svog predstavnika i nadležnih odbora imati aktivnu ulogu u kreiranju ovog propisa koji je od značaja za JLS.

41. Inicijativa za dopune Zakona o parničnom postupku

Članom 152b Zakona propisano je pravo na naknadu troškova postupka državi koju pred sudovima zastupa Zaštitnik imovinsko-pravnih interesa Crne Gore. Inicijativom Zajednice iz 2023. godine predloženo je isto pravo Zastupnika imovinsko pravnih interesa opštine gdje će sredstava ostvarena naplatom troškova postupka predstavljati prihod lokalnog budžeta. Inicijativa je ponovljena i 2024. godine, bez povratne informacije od strane Ministarstva pravde.

42. Inicijativa za izmjene Zakona o slobodnom pristupu informacijama

Vlada Crne Gore je, radi ispunjavanja privremenih mjerila (IBAR), u I kvartalu 2024. godine podnijela Skupštini CG Predlog navedenog zakona radi usvajanja po hitnom postupku. Predlog nije dostavljen Zajednici na izjašnjenje iako su opštine za njega veoma zainteresovane jer je godinama uzrokovao velike odlive iz lokalnih budžeta po osnovu troškova postupka zbog kratkih rokova odlučivanja, pravnih praznina, brojnih rješenja koja nisu u javnom ineteresu i zloupotrebe procesnih prava koju u kontinuitetu vrše određene nevladine organizacije na štetu lokalnih (i državnog) budžeta. Predlog je znatno proširio mogućnosti zloupotreba. Generalna sekretarka tražila je učešće na konsultativnom saslušanju ministra javne uprave Maraša Dukaja povodom Predloga koje je održano 29. marta 2024. godine. U te svrhe podnijela je pisano izjašnjenje u kome je ukazala na sporne norme i načine na koje se u dosadašnjoj praksi vršila zloupotreba prava utvrđenih ovim zakonom koje su predloženim

izmjenama i dopunama omogućene u većoj mjeri nego do sada. Takođe je od Upravnog suda Crne Gore pribavila nezvanične podatke o dosuđenim troškovima postupka od oko 10 miliona EUR-a u kojima u velikom dijelu participiraju troškovi iz ovog osnova. Osim toga, na osnovu predhodnih konsultacija sa svim opštinama, Vladi CG preko resornog ministarstva i klubovima poslanika u Skupštini Crne Gore ponudila je tekst amandmana koji su se odnosili na produženje roka za rješavanje o slobodnom pristupu na 30 dana, ograničavanje broja informacija koje se mogu tražiti zahtjevom na jedan, vezivanje za dokumenta koja su u rokovima čuvanja u skladu sa listom kategorija registrasturskog materijala, zaštitu poslovne tajne, isključivanje obaveze objavljivanja tih informacija na internet stranici organa vlasti i odgovornost podnosioca zahtjeva za štetu zbog njihovog neovlašćenog objelodanjivanja, drugačije rješavanje troškova postupka, propisivanje prekršaja i druge odredbe kojima se štiti javni interes i sankcioniše zloupotreba prava. Predlog zakona je povučen iz skupštinske procedure a resorno ministarstvo zatražilo je pisane sugestije prvo na povučeni predlog, a zatim i na tekst važećeg zakonaza koje je generalna sekretarka dostavila 8. jula 2024. godine. U decembru 2024. godine Ministarstvo je obrazovalo radnu grupu, čija je članica generalna sekretarka, radi pripreme novog zakona. Do kraja izvještajnog perioda održan je samo pripremni sastanak.

43. Učešće u izradi Predloga Zakona o socijalnoj i dječijoj zaštiti

Predlog je planiran Programom rada Vlade Crne Gore za IV kvartal 2023. godine u cilju uvećanja materijalnih davanja i usluga u oblasti socijalne i dječje zaštite, unaprijeđenja postupka licenciranja pružalaca usluga i stručnih radnika, kao i postupka akreditacije programa obuke. Zajednica je imenovala svog predstavnika u Radnu grupu. Eksperti UNDP i UNICEF su radili na tekstu ali isti do kraja 2023. godine nije dostavljen na uvid i komentare. Intencija Zajednice je razgraničenje nadležnosti lokalnih i centralnih vlasti u ovoj oblasti vodeći računa o interesima i finansijskim mogućnostima lokalnih samouprava, zatim šira dostupnost i unapređenje kvaliteta usluga koje obezbjeđuje država, regulisanje integrisanih usluga, precizno definisanje uslova i načina na koje lokalne samouprave pružaju navedene usluge. Poseban fokus Zajednice je na zaštiti osoba sa invaliditetom, djeci i mladima bez roditeljskog staranja i starim osobama. Zajednica je u oktobru 2024. godine obavila konsultacije sa članicama od kojih su se izjasnile samo opštine Berane i Tivat sa fokusom na inkluziju djece sa posebnim potrebama, unapređenje sistema usvajanja i hraniteljstva, jačanje zaštite djece od zlostavljanja i nasilja, povećanje socijalne podrške za siromašne porodice, fleksibilnije radne uslove za roditelje, podršku ranom obrazovanju i razvoju, reformu socijalne zaštite za mlade koji izlaze iz ustanova sistema socijalne i dječje zaštite, te na precizno definisanje nadležnosti lokalnih samouprava u pružanju i finansiranju usluga socijalne i dječje zaštite.

Osim toga, generalna sekretarka Zajednice je, u saradnji sa UNICEF-om i iz sredstava koja su odobrena od strane ove organizacije, angažovala eksperte i obrazovala radnu grupu radi analize zakonskog i insitucionalnog okvira koji reguliše smještaj, psihoški, emocionalni, zdravstveni tretman djece i mladih bez roditeljskog staranja i njihovu pripremu za samostalni život dok borave u instituciji a zatim i nakon napuštanja u pogledu stanovanja uz podršku, zapošljavanja, obrazovanja, stipendiranja, socijalne podrške sve dok im je potrebna i sl. i pripreme programa podrške sa predlogom izmjene i dopune državnih i lokalnih propisa koji bi to sistemski zaokružili. Radna grupa je započela sa radom u decembru 2024. godine a analiza koju bude sačinila inkorporiraće se u finalno izjašnjenje Zajednice.

44. Učešće u izradi Predloga zakona o mladima

Predlog je planiran Programom rada Vlade Crne Gore za II kvartal 2023. godine sa obavezom da se unaprijedi institucionalni okvir za održivo funkcionisanje omladinskih servisa, razviju lokalne omladinske politike zasnovane na potrebama mladih u lokalnim zajednicama, obezbjedi njihovo učešće u kreiranju javnih politika i sl. Zajednica ima predstavnika u Radnoj grupi koja je sačinila Nacrt bez prihvaćenih predloga za precizno definisanje nadležnosti za osnivanje omladinskih centara, djelatnosti, kao i za utvrđivanje načina njihovog finansiranja i finansiranja kompletne politike mladih.

Tokom septembra 2024. godine Ministarstvo sporta i mladih je ponovo tražilo imenovanje predstavnika Zajednice u radnu grupu. U oktobru su obavljene konsultacije sa opštinama povodom važećih zakonskih rješenja i pravaca izmjena i dopuna koje su dostavile samo opštine Žabljak, Tivat i Kotor. Predlozi se odnose, između ostalog, na način obrazovanja i finansiranja omladinskih centara, motivaciju mladih da se uključe u sportske i kulturne aktivnosti, jačanje saradnje sa školama, usklađivanje strasne granice djece i mladih sa zakonom o socijalnoj i dječjoj zaštiti i brisanje kaznene odredbe za opštine koje ne donesu lokalni akcioni plan do kraja godine zbog političkih okolnosti koje onemogućavaju zakazivanje i održavanje sjednica Skupštine opštine na kojoj bi se usvojio. Do kraja 2024. godine Predlog nije utvrđen.

45. Učešće u izradi Predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sportu

Predlog je planiran Programom rada Vlade Crne Gore za II kvartal 2023. godine. Zajednica ima predstavnika u Radnoj grupi koja je utvrdila Nacrt a kojim je pojednostavljena registracija sportskih organizacija, osnažen Crnogorski olimpijski komitet, redefinisani model finansiranja, unaprijeđen institucionalni okvir za borbu protiv dopinga, propisano pravo Zajednice opština

da predloži dva člana Savjeta za sport kao predstavnike opština, omogućeno osnivanje sportskog društva i opštinskog sportskog saveza, brisano ograničenje prava na angažovanje u sportskim organizacijama licima zaposlenim u ministarstvu i organima lokalne uprave kao diskriminativno; predviđene obaveze organizatora sportskih događaja nižeg ranga analogno događajima višeg ranga. Javna rasprava sprovedena je u aprilu 2023.god ali izvještaj sa javne rasprave nije objavljen. Predlozi Zajednice bili su da država finansira lokalne klubove koji ostvaruju značajne rezultate; da u Savjetu za sport budu dva predstavnika iz opština te da opštine mogu biti organizatori sportskih, sportsko-rekreativnih, školskih takmičenja itd. Predlog zakona nije usvojen ni do kraja 2024. godine.

46. Učešće u izradi Predloga pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o visini sredstava za razvoj, odnosno finansiranje usluga socijalne i dječije zaštite i kriterijumima za njihovu raspodjelu

Predlogom ovog Pravilnika, u čijoj izradi je učestvovao predstavnik Zajednice tokom 2022. i 2023. godine, utvrđeni su nepovoljniji kriterijumi za raspodjelu sredstava opštinama za finansiranje usluga socijalne i dječije zaštite. Zajednica je na više sastanaka sa predstavnicima resornog ministarstva tražila da se usluge obezbjede svim korisnicima a ne samo onim koji su obuhvaćeni predloženim Godišnjim planom razvoja i finansiranja usluga, da se iz opsega njegove primjene isključe usluge dnevnog boravka djece i omladine sa smetnjama i teškoćama u razvoju, da se posebnim aktom uredi održivi model finansiranja Dnevnih centara i da se utvrde objektivniji kriterijumi raspodjele sredstava opštinama

Na V, XV i XVII sjednici Odbora za ljudska prava i slobode Skupštine Crne Gore iz februara i novembra i decembra 2024. godine na temu rada dnevnih centara za djecu sa smetnjama i teškoćama u razvoju, Generalna sekretarka Zajednice opština i Sekretarka Odbora za društvene djelatnosti, govorile su o problemu finansiranja dnevnih centara koji postoji još od 2019. godine i nedovoljnom učešću države u njihovim troškovima te potrebi definisanja održivog modela finansiranja.

U oktobru 2024. godine Ministarstva socijalnog staranja, demografije i brige o porodici donijelo je Rješenje o učešću države u sufinansiranju troškova usluge dnevnog boravka za djecu i mlade koji koriste uslugu dnevnog boravka do 20 sati nedeljno u iznosu od 3,04 eura po korisniku, po satu pružanja usluge i isto Rješenja od 21 do 40 sati nedeljno u iznosu od 1,90 eura po korisniku po satu pružanja usluge.

Međutim, na sastanku sa direktorima Dневnih centara Tivta, Bijelog Polja i Nikšića od 6. decembra 2024. godine, ukazano je na problem načina utvrđivanja broja sati boravka u dnevnim centrima i problem sa pojedinačnim rješenjima Centara za socijalni rad na osnovu kojih se obračunava participacija. Zajednica je stoga 19. decembra 2024. godine organizovala sastanak sa predstavnicima Ministarstva prosvjete, nauke i inovacija, Ministarstva zdravlja, Fonda za zdravstveno osiguranje i direktora dnevnih centara iz Tivta, Bijelog Polja, Nikšića i Budve na kome je utvrđena potreba prilagođavanja organizacije državne uprave pružanju i finansiranju integrisanih usluga kakve su u dnevni centrima i kakvih će u budućnosti biti sve više a razmotrena su moguća rješenja u više pravaca: finansiranje zdravstvenog i prosvjetnog kadra dnevnih centara od strane Ministarstva socijalnog staranja, demografije i brige o porodici; predlog izmjene Rješenja o učešću države o sufinansiranju troškova usluge dnevnog boravka Ministarstvu socijalnog staranja demografije i brige o porodici utvrđivanjem fiksne participacije za cjelodnevni boravak od osam sati.

Ia NEPLANIRANI NORMATIVNI POSLOVI

Zajednica je u izvještajnoj godini imala i druge normativne aktivnosti koje nisu bile obuhvaćene Programom rada a koje su bile uslovljene izradom i stavljanjem u skupštinsku proceduru zakona po hitnom postupku ili njihovim predlaganjem od strane poslanika u Skupštini. To su:

1. Propisi u vezi odlaganja plaćanja dospjelih poreskih obaveza opština i otpisa kamata

Vlada je utvrdila Predlog zakona o otpisu kamate na dospjele poreske obaveze na sjednici od 26. jula 2024. godine kojim se opštinama isključuje pravo na otpis kamata koje imaju svi ostali pravni subjekti. Prihvaćene su sugestije Zajednice za utvrđivanje roka od 60 dana za izmirenje osnovnog poreskog duga kao uslova za otpis kamate, te brisanja odredbi kojim se propisuje saglasnost Ministarstva finansija na opštinski propis kojim se omogućava otpis kamata na lokalne poreske obaveze. Kako se nakon stavljanja Predloga u skupštinsku proceduru aktuelizovao problem reprograma opštinskih poreskih obaveza, Zajednica je u avgustu 2024. godine dostavila tekst amandmana predsjedniku Skupštine Crne Gore i svim poslaničkim klubovima kojim se propisuje i pravo na otpis kamate na dospjele poreske obaveze opština. Amandman nije prihvaćen od strane poslanika. Zajednica je i nakon toga nastavila pregovore sa Ministarstvom finansija i Poreskom upravom i predložila tri opcije za rješavanje navedenog problema od kojih se jedna odnosi na izmjene i dopune Zakona o otpisu kamate na dospjele poreske obaveze. Tom

Inicijativom, sačinjenom u formi teksta zakona sa obrazloženjem, predlaže se utvrđivanje prava na otpis kamate i onim jedinicama lokalne samouprave koje svoje poreske obaveze redovno izmiruju u iznosima i rokovima utvrđenim posebnim ugovorom o reprogramu poreskih obaveza zaključenim sa Ministarstvom finansija. Inicijativa nije prihvaćena od strane uz obrazloženje da bi jedinice lokalne samouprave na ovaj način imale privilegovani položaj u odnosu na sve ostale poreske obveznike, te da bi se propisivanjem prava na otpis kamate za reprogramirane obaveze u skladu sa posebnim ugovorom urušio koncept zakona, koji predviđa jasne rokove plaćanja osnovnog duga. U odnosu na ostale ponuđene opcije (izmjene i dopune Zakona o reprogramu poreskog potraživanja i Uredbe o uslovima za odlaganje naplate poreskih i neporeskih potraživanja jedinici lokalne samouprave) Ministarstvo je prihvatilo Uredbu koja se donosi na osnovu Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, koja će omogućiti plaćanje poreskih dugova na rate, ali ne i otpis kamata koji imaju svi ostali poreski dužnici. Uredba je upućena na mišljenje Agenciji za kontrolu državne pomoći. Zajednica je u decembru 2024. godine, uputila dodatni predlog Ministarstvu da sagleda mogućnost regulisanja ovog pitanja posebnim zakonom koji bi se odnosio samo na opštine, ali do kraja izvještajnog perioda se po ovom pitanju Ministarstvo nije izjasnilo.

2. Iniciranje Zakona o dopunama Zakona o državnom premjeru i katastru nepokretnosti

Inicijativa je vezana za postupak utvrđivanja poreza na nepokretnosti a u cilju smanjenja broja žalbi na rješenja. Njome se predlaže da određene promjene u katastru nepokretnosti, koje zapisnički utvrdi poreski inspektor, sprovodi organ državne uprave nadležan za poslove državnog premjera i katastra po službenoj dužnosti, u roku od 30 dana od dana podnošenja zapisnika. Na ovakav način se doprinosi tačnosti katastra nepokretnosti i usaglašavanju stvarnog stanja na terenu sa stanjem u evidenciji te smanjenju broja žalbi na poreska rješenja. Inicijativa je dostavljena 27. novembra 2023. godine resornom Ministarstvu prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine, a u izvještajnom periodu nije bilo povratne informacije o njenom ishodu.

3. Iniciranje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o izvršenju i obezbjeđenju

Inicijativa je podnijeta Ministarstvu pravde 27.11.2024. godine. Njome je predloženo prinudno izvršenje odluke u upravnom postupku koja glasi na ispunjavanje novčane obaveze bez ograničenja u odnosu na predmet izvršenja (nekretnine, akcije i udjele u privrednom društvu). Na taj način bi se omogućilo prinudno izvršenje upravnih rješenja i iz novčanih sredstava izvršnog

dužnika, što do sada nije bio slučaj. Takođe je predloženo da se rješenje ili odluka organa lokalne uprave u upravnom postupku jasno utvrdi kao izvršna isprava, što će omogućiti izvršenje rješenja o porzu na nepokrtnosti fizičkih lica od strane izvršitelja. U decembru 2024. godine Ministarstvo pravde se izjasnilo da je Predlog ovog zakona već upućen Evropskoj komisiji a da će se inicijativa Zajednice dostaviti radnoj grupi na izjašnjenje.

4. Učešće u pripremi Nacrta zakona o kontroli državne pomoći

Predstavnica Zajednice je bila uključena u rad radne grupe ministarstva koja je pripremila Nacrt i dala je predloge i sugestije u dijelu pravno tehničkih pravila za izradu propisa, posebno sa aspekta sistema lokalne samouprave. Nacrt je bio na javnoj raspravi u periodu od 19. jula do 13. septembra 2024. godine. Zajednica ga je prosljedila opštinama radi sačinjavanja zajedničkog izjašnjenja ali opštine nijesu dali nikakve predloge i sugestije.

5. Amandmani na Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica

Nacrtom ovog zakona proširen je poreski obuhvat poreza na dohodak fizičkih lica prihodima ostvarenim preko interneta i video igara i od igara na sreću. Za razliku od ostalih izvora prihoda koji se dijele između budžeta Crne Gore i budžeta jedinica lokalne samouprave, prihodi od poreza na igre na sreću su Nacrtom utvrđeni kao prihodi budžeta CG u visini od 100%, čime opštine ostaju uskraćene za dio koji bi im pripao u skladu sa Zakonom o finansiranju lokalne samouprave i to: 40% opštinama Primorskog i Središnjeg regiona, odnosno 89% opštinama Sjevernog regiona i opštinama Zeta i Tuzi. Na to je ukazala Zajednica opština u Izjašnjenju, nakon konsultacija sa svojim članicama, koje je dato u toku javne rasprave od 19. jula do 8. avgusta 2024. godine. Ministarstvo finansija tu primjedbu nije prihvatilo, pa je Vlada Crne Gore utvrdila predlog ovog zakona u realizaciji programa Evropa sad II, na sjednici od 15.08.2024. godine. Zajednica je 19. avgusta 2024. godine dostavila tekst Amandmana na ovaj Predlog predsjedniku Skupštine CG i svim poslaničkim klubovima i tražila brisanje sporne odredbe zbog povrede sistemskog Zakona o finansiranju lokalne samouprave i Evropske povelje o lokalnoj samoupravi. Amandman nije prihvaćen od strane poslanika a zakon je donijet na sjednici od 6. septembra 2024. godine.

6. Učešće u izradi Zakona o lokalnim funkcionerima i lokalnim službenicima i namještenicima

Ministarstvo javne uprave je u Predlogu Zakona o lokalnoj samoupravi, koji je bio na javnoj raspravi sredinom 2024. godine, uredilo oblast službeničko namješteničkih odnosa na lokalnom nivou. Zajednica opština je u svom izjašnjenju ukazala da je time povrijeđen ustavni princip ujednačenosti pravnog poretka i da se ta oblast mora urediti posebnim zakonom. Dala je i pojedinačne primjedbe i sugestije u slučaju da ministarstvo tu primjedbu ne prihvati. Međutim, ministarstvo je prihvatilo primjedbu, isključilo oblast službeničko namješteničkih odnosa iz tog zakona i pristupilo izradi posebnog zakona. U IV kvartalu Zajednica je, na zahtjev ministarstva, delegirala svog predstavnika u radnu grupu obrazovanu u tu svrhu. Radna verzija sačinjena je krajem decembra 2024. godine i upućena, preko Zajednice, svim opštinama na izjašnjenje.

7. Izjašnjenje na Predlog zakona o audiovizuelnim medijskim uslugama

Ministrstvo kulture i medija je dostavilo Zajednici opština na izjašnjenje Predlog zakona o audiovizuelnim medijskim uslugama na koji se Zajednica izjasnila po obavljanim konsultacijama sa opštinama u martu 2024.godine. U izjašnjenju je ukazala na nesprovodivost odredbe o utvrđenom procentu godišnjeg budžeta koje bi lokalne samouprave trebalo da izdvajaju za finansiranje lokalnih javnih emitera a kojiim povećava izdatke u ove namjene i do 50%, naročito kada su u pitanju korisnice Egalizacionog fonda i da je u tom slučaju ministarstvo treba da predloži drugi prihod u skladu sa Zakonom o budžetu i fiskalnoj odgovornosti. Ministarstvo nije prihvatilo primjedbu Zajednice jer je već obavilo konsultacije sa Evropskom komisijom a donošenje ovog zakona je jedan od uslova za dobijanje IBAR-a. Na sastanku ministarke Tamare Vujović i generalne sekretarke Zajednice ukazano je da se Predlog mora usvojiti po hitnom postupku, ali da će ministarstvo pristupiti njegovim izmjenama i dopunama u saradnji sa Zajednicom, te da će podržati opštine u ovoj oblasti iz raspoloživih fondova. Predlog ovog zakona usvojen je 07.06.2024. godine.

8. Izjašnjenje na Predlog zakona o medijima

Ministarstvo kulture i medija je dostavilo Zajednici opština na izjašnjenje Predlog zakona o medijima, koji je Zajednica dostavila svim opštinama na izjašnjenje. Opštine nisu imale primjedbi, o čemu se Zajednica izjasnila a zakon je usvojen 07.juna 2024. godine.

9. Učešće u pripremi Predloga zakona o nacionalnom javnom emiteru-Javnom medijskom servisu Crne Gore

U I kvartalu 2024. godine održano je više sastanaka ministarke dr.Tamare Vujović i generalne sekretarke povodom medijskih zakona na kojim je, između ostalog, dogovoreno da se ovim Predlogom utvrdi pravo opština na predlaganje jednog člana Savjeta javnog servisa budući da nevladine organizacije predlažu dva člana a opštine uopšte nisu zastupljene kao ovlašćeni predlagači. To pravo, međutim, nije propisano konačnim tekstom zakona, bez ikakvog naknadnog informisanja Zajednice. Zakon je usvojen 24.06.2024. godine.

10. Aktivnosti vezane za Granski kolektivni ugovor za stambeno-komunalnu oblast

Ugovor je zaključen između Vlade CG i reprezentativnog sindikata u oktobru 2023. Godine bez učešća opština i drastično je povećao troškove zarada zaposlenih u ovim oblastima. Upravni odbor Zajednice je stoga, u novembru 2023. godine, razmatrajući Informaciju Sekretarijata Zajednice o posledicama zaključivanja spornog Granskog kolektivnog ugovora, donio zaključak da Sekretarijat Zajednice podnese inicijativu Ustavnom sudu za ocjenu njegove ustavnosti i zakonitosti. Inicijativa sa predlogom za prioritarno odlučivanje podnijeta je Ustavnom sudu u decembru 2023. godine. U januaru 2024. godine Ustavni sud je prihvatio i pokrenuo postupak ocjene ustavnosti i zakonitosti po hitnoj proceduri, a već u oktobru 2024. godine donio odluku da su odredbe čl. 2, 23 stav 2 i 24 stav 2 neustavne, što znači da se ne primjenjuju na privredna društva čiji je osnivač opština. Po nalazu Ustavnog suda, Vlada CG i reprezentativni sindikat su prekoračili zakonska ovlašćenja jer je Zakonom o radu propisano da se granski kolektivni ugovori za preduzeća čiji osnivač nije Vlada CG zaključuju između osnivača (u ovom slučaju: opština) i reprezentativnog sindikata. Objavljivanjem odluke Ustavnog suda u Službenom listu Crne Gore otvorena je mogućnost da opštine na zdravoj osnovi pokrenu pregovore oko zaključivanja granskog kolektivnog ugovora, odnosno kolektivnog ugovora kod poslodavca na način propisan zakonom.

Zajednica je za potrebe svojih članica pripremila i Informaciju o pravnim posledicama odluke Ustavnog suda i dostavila je svim opštinama i udruženjima opštinskih privrednih društava u ovoj oblasti, kao i više pravnih mišljenja i informacija o načinu postupanja opština. Odluka Ustavnog suda Crne Gore nema uticaj na već utvrđene cijene regulisanih komunalnih djelatnosti za 2025. godinu sa priznatim povećanim troškovima zarada po osnovu Granskog kolektivnog ugovora, koje se po važećoj

metodologiji ne mogu mijenjati. Međutim, ako dođe do smanjenja troškova zarada tokom 2025. godine, uštede ostvarene po tom osnovu će se kroz mehanizam korekcija odraziti na smanjenje cijena za 2026. godinu.

11. Inicijativa za izmjene Metodologije za utvrđivanje cijena za obavljanje regulisanih komunalnih djelatnosti

Na osnovu Zakona o komunalnim djelatnostima, Regulatorna agencija za energetiku i regulisane komunalne djelatnosti utvrđuje metodologiju obračuna cijena za komunalne usluge javnog vodovodnog snabdijevanja i upravljanja komunalnih otpadnih voda. S obzirom na nezadovoljstvo koje vodovodna društva iskazuju metodologijom još od njenog donošenja 2019. godine, Zajednica je u februaru ove godine formirala radnu grupu za analizu uticaja metodologije na poslovanje opštinskih privrednih društava. Analiza je sačinjena u martu 2024. godine i sadrži predlog izmjena Metodologije i Zakona o komunalnim djelatnostima (u dijelu elemenata na osnovu kojih se formira cijena komunalne usluge).

Analizom je predloženo da se u opravdane troškove uključi:

- otpis dugova po osnovu nenaplaćenih usluga zbog smrti korisnika, stečaja ili likvidacije, ako je vodovodno društvo preduzelo sve mjere naplate, kroz priznavanje prihvatljivog stepena naplate od 95%;
- ulaganje u unapređenje poslovanja, usavršavanje kadra, uvođenje novih tehnologija i sl. u visini do 5% ukupnih opravdanih godišnjih troškova;
- stvarna a ne zvanična stopa inflacije;
- sudski troškovi u sporovima za naknadu štete zbog više sile (poplave, začepjenja kanalizacije i dr), otuđenja poklopaca šahti i dr. na koje vršilac nije mogao da utiče;
- troškovi uvećanja zarada po osnovu Granskog kolektivnog ugovora za stameno-komunalnu djelatnost iz oktobra 2023. godine koji treba da budu ukalkulisani u cijenu za tekuću godinu.

Takođe je predloženo stvaranje rezervnog fonda za smanjenje rizika u poslovanju u slučaju makroekonomskih poremećaja u visini od 5% ukupnih opravdanih godišnjih troškova. Analiza je koincidirala sa izradom Nacrta Metodologije o izmjenama i dopunama Metodologije za utvrđivanje cijena za obavljanje regulisanih komunalnih djelatnosti od strane Regulatorne agencije, kojoj je Sekretarijat Zajednice dostavio predloge i sugestije. U aprilu 2024. godine Regulatorna agencija je objavila izvještaj sa javne rasprave iz kojeg se vidi da je prihvaćen samo zahtjev vezan za troškove zarada, dok su ostali odbijeni jer zahtijevaju

prethodnu izmjenu Zakona o komunalnim djelatnostima. Vodovodnim društvima preporučeno je da minimiziraju troškove čije se priznavanje zahtjeva. Zajednica je zatim, martu 2024. godine, Ministarstvu turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera 43. Vlade podnijela Inicijativu za izmjene Zakona o komunalnim djelatnostima. Kako ministarstvo nije preduzimalo aktivnosti po ovom osnovu, Zajednica je u oktobru 2024. godine istu Inicijativu podnijela novom Ministarstvu ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera. Budući da je to ministarstvo započelo izradu novog Zakona o komunalnim djelatnostima, u čijoj radnoj grupi Zajednica ima predstavnika, dostavilo je inicijativu i svim članovima radne grupe.

12. Inicijativa za izmjene Zakona o bezbjednosti saobraćaja na putevima

Poslovi državne uprave iz nadležnosti Uprave policije koji se odnose na premještanje vozila koja nijesu uklonjena sa kolovoza u slučaju iz člana 57, parkirana suprotno članu 58; parkirana na mjestima iz člana 60 stav 1 i u slučaju iz člana 290 stav 4 i člana 301 stav 4 Zakona o bezbjednosti saobraćaja na putevima na drugo mjesto, uredbama su povjereni Glavnom gradu Podgorica, Prijestonici Cetinje i opštinama Bar, Budva, Bijelo Polje, Tivat, Kotor, Nikšić, Ulcinj i Herceg Novi. U skladu sa članom 4 uredbi, organizaciju vršenja povjerenih poslova, broj i strukturu izvršilaca utvrdile su odnosne jedinice lokalne samouprave, na način što su pojedine utvrdile nadležnost komunalnih inspektora, dok su druge utvrdile nadležnost komunalnih policajaca jer i jedni i drugi imaju ovlašćenja za njihovo obavljanje u skladu sa Zakonom o inspekcijskom nadzoru, odnosno Zakonom o komunalnoj policiji. Ovakav pristup je bio u potpunosti usaglašen sa članom 58 stav 1 tačka 7 Zakona o lokalnoj samoupravi, kojim je propisano ovlašćenje predsjedniku opštine da utvrđuje organizaciju i način rada lokalne uprave, u skladu sa specifičnostima i potrebama svake lokalne uprave. Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o bezbjednosti saobraćaja na putevima („Sl.list CG“, broj 66/19), izvršena je dopuna čl. 293 i 294 na način što se pored policijskog službenika, ovlašćuje i komunalni inspektor za izdavanje naređenja odnosno za sačinjavanje zapisnika o premještanju nepropisno parkirano vozila. To je stvorilo problem onim lokalnim samoupravama koje su te poslove utvrdile u nadležnost komunalne policije a pored toga, povrdilo pravo opština na autonomiju u dijelu organizacije lokalne uprave garantovane Zakonom o lokalnoj samoupravi i Evropskom poveljom o lokalnoj samoupravi.

Na zahtjev Komunalne inspekcije Opštine Nikšić, Glavnog grada i Herceg Novogapo predhodnim konsultacijama sa opštinama, Zajednica je u oktobru 2024. godine podnijela predmetnu inicijativu Ministarstvu unutrašnjih poslova kojom je tražila da se

izvrše izmjene Zakona utvrđivanjem nadležnog organa lokalne uprave koji će svaka opština odrediti u skladu sa svojom potrebama i specifičnostima.

13. Inicijativa za izmjene Pravilnika o bližim uslovima koje mora da ispunjava privedno društvo ili preduzetnik za obavljanje poslova premještanja vozila i načinu premještanja i čuvanja vozila

Po zahtjevu Opštine Nikšić, Glavnog grada i Opštine Herceg Novi za izmjene Zakona o bezbjednosti saobraća na putevima iz tačke 12 ovog poglavlja, Zajednica je Ministarstvu unutrašnjih poslova inicirala i odgovarajuće izmjene navedenog pravilnika u oktobru 2024. godine radi usaglašavanja sa tim zakonom.

14. Izjašnjavanje na Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti od buke u životnoj sredini.

Ministarstvo turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera u aprilu 2024. godine dostavilo je Zajednici Predlog ovog zakona koim je obuhvatio samo odredbe o nadzoru. Kako je isti tekst dostavljen Zajednici i u IV kvartalu 2023. godine, na koji opštine nijesu imale primjedbi, Zajednica je dala je pozitivno mišljenje. Predlog se još uvijek nalazi u proceduri kod resornog ministarstva.

15. Izjašnjavanje na Predlog zakona o obnovi nakon elementarne nepogode, tehničko-tehnološke i druge nesreće

Ministarstvo unutrašnjih poslova je maju 2024. godine Zajednici dostavilo Predlog navedenog zakona koji je ona prosljedila svim članicama na izjašnjenje. Nakon prikupljenih primjedbi, predloga i sugestija, pripremila je jedinstveno Izjašnjenje i dostavila Ministarstvu. Pored sugestija i predloga za tehničko uređivanje pojedinačnih normi, ključni zahtjev je spriječavaje uvećanja rashoda opština po ovom osnovu sa dosadašnjih do 2% budžeta iz stalne rezerve (kako je to propisano Zakonom o finansiranju lokalne samouprave) na 10%. U julu je Ministarstvo dostavilo Zajednici inovirani tekst Predloga na koji je Zajednica opština dala pozitivno mišljenje jer su prihvaćeni njeni zahtjevi. Predlog se još uvijek nalazi kod resornog ministarstva.

16. Izjašnjenje na Nacrt i Predlog zakona o korišćenju energije iz obnovljivih izvora

Krajem januara 2024. godine Ministarstvo energetike i rudarstva je dostavilo Zajednici Nacrt ovog zakona koji je ona prosljedila opštinama na mišljenje. Na osnovu pristiglih primjedbi, predloga i sugestija, u februaru je pripremljeno jedinstveno Izjašnjenje i dostavljeno Ministarstvu. Ključni zahtjev Zajednice je ukidanje obaveze opština da subvencioniraju djelatnosti distribucije energije za grijanje i hlađenje. U maju tekuće godine Ministarstvo je Zajednici dostavilo Predlog zakona sa prihvaćenom sugestijom. Zakon je usvojen u junu 2024. godine.

17. Učešće u pripremi Predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o inspekcijskom nadzoru

Vlada CG, na predlog Ministarstva javne uprave, u maju 2024. godine je utvrdila Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o inspekcijskom nadzoru bez prethodnih konsultacija sa opštinama i Zajednicom opština. Zajednica je Predlog dostavila organima/službama lokalne uprave za inspekcijski nadzor radi davanja mišljenja, a u cilju eventualne pripreme amandmana. Kako opštine nijesu imale predloga i sugestija, nije postojao osnov za preduzimanje daljih aktivnosti od strane Sekretarijata Zajednice. Zakon je usvojen u julu 2024. godine.

18. Učešće u pripremi inicijative za izmjenu zakonske regulative u oblasti kontrole populacije pasa.

Na zahtjev Opštine Nikšić, predstavnik Sekretarijata je pružio stručnu pomoć Opštini da pripremi Inicijativu za povjeravanje dijela poslova veterinarskog inspektora Komunalnoj policiji opštini Nikšić. U decembru je održan sastanak sa predstavnicima Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove o modalitetima povjeravanja dijela poslova veterinarskog inspektora ostalim opštinama i zaključeno je da Uprava treba predhodno da utvrdi njihovu zaitneresovanost. Na sastanku je razmotren i problem lutajuće stoke te ukazano na nedostatke Zakona o zaštiti dobrobiti životinja čije izmjene predstoje. Predstavnicima Uprave pokazali su spremnost da u radnu grupu uključe predstavnika Zajednice.

19. Učešće u pripremi Priručnika za ocjenjivanje rada državnih službenika i namještenika

Na poziv Uprave za ljudske resurse i SIGMA-e predstavnik Zajednice opština i predstavnici Glavnog grada Podgorica, Prijestonice Cetinje i opština Nikšić i Kotor, prisustvovali su dvodnevnoj radionici 27. i 28. marta 2024. godine „Izazovi procesa ocjenjivanja državnih službenika“. Zaključci sa radionice uzeti su obzir prilikom pripreme Priručnika.

Priručnik sa pratećim obrascima olakšava primjenu propisa u praksi, tj. pomaže starješinama organa i neposrednim rukovodiocima u postupku ocjenjivanja rada zaposlenih. U Izvještaju o evaluaciji stanja u oblasti reforme javne uprave, SIGMA je naglasila značaj konstantnog praćenja rada državnih službenika i namještenika i pravilog i transparentnog odlučivanja o ocjenama rada. Stoga je poseban akcenat stavljen na direktno učešće zaposlenih u planiranju radnih ciljeva i planu individualnog razvoja.

20. Učešće u izradi Metodologije nagrađivanja zaposlenih u javnoj upravi

Predstavnica ZO je učestvovala u radu fokus grupe za predstavnike lokalne samouprave o nacrtu metodologije, a u organizaciji Ministarstva javne uprave, u saradnji sa Programom Ujedinjenih nacija za razvoj (UNDP) u Crnoj Gori. Nacrt Metodologije nagrađivanja za izvrsnost zaposlenih u javnoj upravi Crne Gore objavljen je u maju 2024. godine i poslužio je za nagrađivanje najboljih u javnoj upravi. Metodologijom su definisani cilj nagrađivanja i definicija izvrsnosti, ko može da se kandiduje za nagradu sa pojedinačnim opisom svake od 5 kategorija, zatim koji su opšti uslovi za kandidovanje, kao i kriterijumi i bodovanje za dodjelu nagrada. Metodologijom je definisan i sastav Centralne komisije za ocjenjivanje i drugi detalji u vezi sa evaluacijom prijave i dodjelom nagrada.

Nagrade su dodijeljene odlukom predsjednika Vlade, na osnovu prijedloga Centralne komisije za ocjenjivanje, formirane od strane MJU. Zajednica je imala svog predstavnika u komisiji. Sa lokalnog nivoa, u kategoriji „Izvrsnost u pružanju javnih usluga i zalaganje za pristupačnost javne uprave – Javna uprava za sve“ nagrađen je zaposleni iz Opštine Bar, dok je u kategoriji „Podrška osnaživanju mladih i većem uključivanju (inkluziji) osjetljivih grupa stanovništva u društvene tokove, kao i podrška rodnoj ravnopravnosti i rodno odgovornoj javnoj upravi“, nagrada pripala timu iz opštine Herceg Novi.

II PLANIRANI STUDIJSKO - ANALITIČKI POSLOVI

1. Učešće u izradi Analize funkcionisanja sistema lokalne samouprave u Crnoj Gori

Ovaj dokument planiran je Strategijom reforme javne uprave (2022-2026) kao osnov za izmjenu Zakona o lokalnoj samoupravi u pravcu uvođenja policentričnog sistema lokalne samouprave. U radnoj grupi za njegovu izradu učestvovala je generalna sekretarka Zajednice. Nacrtom koji je sačinjen u decembru 2023. godine preporučuje se decentralizacija, uvođenje gradova kao oblika lokalne samouprave kao i poštovanja prava opština na izjašnjavanje u procesu pripreme akata. Predstavnica Zajednice se zalagala za dijagnostifikovanje problema u odnosima sa centralnim vlastima u pogledu poštovanja zakonskih i konvencijskih prava opština koje direktno uzrokuje budžetske deficite ili usporava njihov razvoj politikom centralizacije, što je većim dijelom usvojeno.

U prvom kvartalu izvještajne godine Zajednica je, u konsultacijama sa opštinama, dostavila poslednje izjašnjenje kojim je predložila modifikaciju preporuka sadržanih u Analizi u pravcu: veće obaveznosti konsultacija sa opštinama u procesu izrade zakona i drugih propisa, smanjenja broja saglasnosti državnih organa propisanih zakonom kao uslova punovažnosti određenih akata opština, izrade analize svih poreskih propisa u cilju unapređenja poreskog sistema i smanjenja rashoda na ime troškova postupka, pune implementacije odredbe člana 7 stav 1 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, decentralizacija u svim oblastima naročito u oblasti planiranja, obezbjeđenja finansijskih sredstava za obavljanje povjerenih poslova, analize podsistema upravljanja morskim dobrom u pravcu legitimisanja opština kao upravljača i korisnika sredstava ostvarenih po ovom osnovu i sl. Određeni broj predloga Zajednice prihvaćen je od strane obrađivača a Analiza je usvojena na sjednici Vlade u I kvartalu.

2. Učešće u izradi Izvještaja o primjeni Evropske povelje o lokalnoj samoupravi u Crnoj Gori za period 2016-2023

U IV kvartalu 2023. godine organizovana je monitoring misija Delegacije Kongresa lokalnih i regionalnih vlasti Savjeta Evrope radi sačinjavanja Izvještaja o primjeni Evropske povelje o lokalnoj samoupravi u Crnoj Gori u periodu od 2016-2023. U misiji su učestvovali Zajednica, ministarstva i drugi državni organi, Ustavni sud CG i sl. U oktobru 2023. godine Delegacija je uputila

Zajednici Indikativnu listu pitanja o načinu primjene svake pojedinačne odredbe Evropske povelje na koje je Zajednica dostavila pisani odgovor sa dokazima svojih navoda vezanim za konsultacije sa opštinama u pripremi zakona, finansiranje, decentralizaciju, autonomiju i sl. Nakon pripreme Nacrta izvještaja Kongresa lokalnih i regionalnih vlasti, isti je dostavljen Zajednici koja je dala svoje konačne predloge i sugestije, prvenstveno u dijelu preporuka za poboljšanje stanja po svakom spornom pitanju. Svi predlozi i sugestije inkorporisani su u tekst Izvještaja. Izvještaj je usvojen na 46. Sjednici Kongresa lokalnih i regionalnih vlasti od 26. do 28. marta 2024. godine, kojoj je prisustvovao član delegacije Zajednice Petar Smolović.

3. Praćenje izrade Prostornog plana Crne Gore do 2040. godine

Ovim najvažnijim planskim dokumentom određuju se državni ciljevi, pravila i mjere prostornog razvoja u skladu sa ukupnim socijalnim, ekološkim i kulturno historijskim razvojem države, planira se razvoj i daje opšta osnova organizacije, korišćenja uređenja i zaštite prostora Crne Gore, odnosno jedinica lokalne samouprave za navedeni period. Plan je u završnoj fazi. U njegovoj izradi učestvuju predstavnici svih opština. Zajednica je učestvovala u javnoj raspravi povodom donošenja ovog akta i u organizaciji okruglih stolova u svakoj opštini.

U cilju kvalitetnije izrade plana predstavnici Odbora za prostorno planiranje i generalna sekretarka Mišela Manojlović su učestvovali na sjednici Odbora za turizam, poljoprivredu, ekologiju i prostorno planiranje Skupštine Crne Gore u II kvartalu 2024. godine. Takođe je Odbor za prostorno planiranje prikupio sugestije svih lokalnih samouprava i sačinio Izjašnjenje koje je upućeno resornom ministarstvu. Ključne sugestije su se odnosile na decentralizaciju lokalne planske dokumentacije, generalne smjernice i preporuka za planiranje građevinskog zemljišta u lokalnim samoupravama u Crnoj Gori, svođenje infrastrukturnih koridora na najmanju mjeru i utvrđivanje optimalnih lokacija za odlaganje i tretman otpada, a posebno planiranje regionalnih centara. Potrebno je definisati i smjernice za infrastrukturu i građenje u zaštićenim područjima (davanjem generalnih smjernica za potrebe razvoja turizma i seoskih domaćinstava), zatim preciznije smjernice za planirane poljoprivredne površine i definisanje njihovog planskog statusa u skladu sa bonitetom poljoprivrednog zemljišta, pri čemu treba napraviti razliku u planskom tretmanu visoko kvalitetnog i manje kvalitetnog poljoprivrednog zemljišta, po bonitetnim klasama (od I do IV i V do VIII klase). Takođe je neophodno dati smjernice za poljoprivredno zemljište koje će biti primijenjene kroz izradu prostorno

urbanističkih planova kao i smjernice za borbu protiv klimatskih promjena, što je važno sa aspekta povlačenja sredstava iz EU i drugih drugih fondova, odnosno svih bespovratnih sredstava koja su na raspolaganju.

Na posebnom sastanku generalne sekretarke sa rukovoditeljkom tima za izradu PPCG u novembru 2024. godine dogovoreno je da prostornim planom utvrde smjernice za razvoj zdravstvenog turizma, posebno banjskog.

4. Analiza efekata ostvarene saradnje sa Skupštinom Crne Gore u skladu sa Sporazumom o saradnji između Skupštine Crne Gore i Zajednice opština

Prema Sporazumu o saradnji između Skupštine Crne Gore i Zajednice opština iz 2016. godine predviđeno je da se na godišnjem nivou sačinjava analiza efekata ostvarene saradnje. Zajednica je, po prvi put 2023. godine pripremila analizu i dala predloge za njeno unapređenje odgovarajućim intervencijama u Poslovniku o radu Skupštine Crne Gore koje će stvoriti obavezu Skupštini da uputi poziv Zajednici za učešće u radu skupštinskih odbora u svakom slučaju kada se razmatraju akti od značaja za opštine. Analiza je upućena Skupštini CG u II kvartalu 2023. godine ali nije efektuirala predloženim izmjenama zbog vanrednih okolnosti u kojima je Skupština tada funkcionisala. Tokom 2024. godine više puta je iniciran sastanak sa Skupštinom Crne Gore i istovremeno dostavljen Predlog revidiranog Sporazuma o saradnji na koji Skupština nije odgovorila.

5. Inicijativa za zaključivanje novog Sporazuma o saradnji između Vlade Crne Gore i Zajednice opština Crne Gore

Važeći Sporazum zaključen je 2006. godine, a inoviran je u I kvartalu 2023. godine u konsultacijama sa svim opštinama u pravcu stvaranja normativnih pretpostavki za decentralizaciju, jačanja uloge opština u kreiranju javnih politika, učešća u izradi i realizaciji svih propisa od direktnog interesa za opštine i obrazovanja posebnog radnog tijela Vlade koje će arbitrirati u slučaju suprotnih stavova države i lokalne samouprave po određenim važnim pitanjima od interesa za opštine. U 2024. godini izvještajnoj godini je više puta dostavljan Vladi Crne Gore i Ministarstvu javne uprave, bez ikakve povratne reakcije.

6. Učešće u izradi Izvještaja o realizaciji Akcionog plana 2022-2024 za sprovođenje Strategije reforme javne uprave za 2022. godinu

Ministarstvo javne uprave je nosilac obaveze pripreme Izvještaja. U izvještajnom periodu nije tražilo od Zajednice koordinaciju sa JLS u cilju prikupljanja i analize podataka potrebnih za sačinjavanje Izvještaja.

7. Programski zadatak za izradu Studije izvodljivosti povezivanja zdravstvenog, eko, ruralnog turizma sa organskom poljoprivrednom proizvodnjom i zdravim stilovima života

Osnov za izradu ovog akta sadržan je u Vladinom Programu razvoja zdravstvenog turizma Crne Gore sa Akcionim planom 2024-2026. Program uključuje tradicionalne i komplementarne metode liječenja kao što su: ljekovito i aromatično bilje kojim Crna Gora obiluje, homeopatija, kiropraktika, ljekovito blato i mineralne vode, detoksifikacija pomoću organskih proizvoda i mnoge druge tradicionalne metode liječenja koje su vjekovima prisutne na ovim prostorima. Te vrste proizvoda i usluga su u svijetu veoma tražene i veoma skupe. Proširivanjem turističke ponude opština u urbanim i ruralnim područjima u ovom pravcu znatno bi se uvećao njen kvalitet i cijena. Seosko područje crnogorskih opština je zdravo i još uvijek očuvano prirodno okruženje, te je već sada veoma atraktivno za visokoplatežne turiste iz Evrope i svijeta koji su u potrazi za čistim vazduhom, netaknutom prirodom, tradicionalnim načinom života, organskom hranom i prirodnim metodama prevencije bolesti i liječenja, što je dobra osnova za njihovo povezivanje. Kad se tome doda oživljavanje starih zanata, usluge koje uključuju zdrave stilove života i očuvanje životne sredine, realno je očekivati veću zaposlenost i bolji životni standard lokalnog stanovništva. Povezivanje zdravstvenog, eko, ruralnog turizama, organske poljoprivredne proizvodnje i zdravih stilova života u svim crnogorskim opštinama višestruko bi doprinijelo njihovom sveukupnom razvoju, podiglo njihov marketing brend na novi **'BIO & EKO' nivo**, što bi im moglo dati svjetski prestiž, ali i privući strane investicije. Osim toga, zdravstveni aspekt ove integracije vodi cjelogodišnjoj turističkoj sezoni i zaustavljanju procesa depopulacije ruralnih područja, pa i cijelih opština. Osim toga, ubrzani razvoj sela u određenoj mjeri može podstaći i migracije iz gradskih sredina ka selima, čime se riješava dio izazova urbanih djelova opština. Studija će biti jedan od odgovora na problem neravnomjernog regionalnog razvoja i pomoći će opštinama u pripremi lokalnih strateških dokumenata kojim će se maksimalno valorizovati ogromni potencijal koji imaju sela i katuni u crnogorskim opštinama.

Generalna sekretarka je u septembru 2024. godine obrazovala radnu grupu za izradu projektnog zadatka za izradu studije sastavljenu od predstavnika ministarstva nadležnog za poslove zdravlja, turizma, poljoprivrede, zaštite životne sredine, Medicinskog fakulteta, Biotehničkog instituta, Instituta za javno zdravlje, sporta i mladih i Zajednice. Projektni zadatak je završen 29.11.2024. godine sastoji se od zahtjeva za identifikaciju i analizu mogućnosti za povezivanje sektora zdravstva, turizma, organske proizvodnje, zaštite životne sredine i promocije zdravih stilova života. Fokus je na ruralnim područjima Crne

Gore koja imaju potencijale za razvoj ovih oblasti, a koja trenutno nisu dovoljno iskorišćena. Projektni zadatak uključuje analizu tržišta, identifikaciju prepreka i resursa, kao i predlog konkretnih aktivnosti i potrebnih investicija. Studija izvodljivosti treba da obuhvati: Preporuke za integraciju sektora zdravstva, turizma, organske proizvodnje, životne sredine i zdravih stilova života, Strategiju za razvoj održivih inicijativa u crnogorskim opštinama, Predlog konkretnih projekata sa procjenom investicija, Preporuke za izmjene zakonskog i regulatornog okvira. Ovaj projekat ima potencijal da doprinese ekonomskom, ekološkom i društvenom razvoju, kao i očuvanju prirodnih resursa i poboljšanju kvaliteta života lokalnog stanovništva.

Sekretarijat Zajednice je u decembru 2024. godine dostavio projektni zadatak Ministarstvu turizma, Ministarstvu prosvjete, nauke i inovacija i Ministarstvu zdravlja sa predlogom za finansiranje Studije izvodljivosti koja se odnosi na svih 25 opština.

8. Smjernice za podsticaj učešća građana i mjesnih zajednica u kreiranju lokalnih javnih politika

Pravni osnov za izradu smjernica sadržan je u Nacionalnom akcionom planu za sprovođenje inicijative „Partnerstvo za otvorenu upravu 2023- 2024.” i u Strategiji za mlade 2023-2024. Smjernicama su utvrđeni mehanizmi participacije koji će doprinijeti kvalitetu lokalnih javnih politika i zadovoljstvu građana kao vid pomoći opštinama za izradu novih odluka o učešću lokalnog stanovništva u vršenju javnih poslova, odluka o mjesnim zajednicama i eventualno odluka o saradnji i partnerstvu opština i civilnog sektora.

Smjernice su urađene na osnovu sporazuma o saradnji koji Zajednica opština potpisala sa Nacionalnim demokratskim institutom (NDI) 29.02.2024. godine. Pripremila ih je radna grupa sačinjena od predstavnika Zajednice opština, nevladinog sektora i predstavnika mjesne zajednice, uz stručnu podršku eksperta, a uz konsultacije i komentare Sekretarijata Zajednice opština i predstavnika NDI. Po osnovu Sporazuma, NDI je pružio finansijsku podršku za rad radne grupe i angažovanje eksperta. Predstavljani su zakonom utvrđeni oblici učešća građana i mjesnih zajednica u donošenju odluka na lokalnom nivou (inicijativa, građanska inicijativa, referendum, zbor građana, žalba/peticija), ali i nove mogućnosti za njihovo efikasnije učešće. Sastavni dio Smjernica su obrasci za primjenu oblika učešća. Zajednica je krajem septembra dostavila Smjernice svim jedinicama lokalne samouprave adi objavlivanja na web stranicama. One su objavljene na i sajtu Zajednice i dostupne onima kojima su namijenjene - građanima.

9. Izrada Modela lokalnog akcionog plana za zaštitu lica sa invaliditetom od diskriminacije i promociju jednakosti

Strategijom za zaštitu lica sa invaliditetom od diskriminacije i promociju jednakosti 2022-2027 utvrđena je obaveza da do 2025. godine sve jedinice lokalne samouprave usvoje lokalni akcioni plan koji će pratiti realizaciju strateških ciljeva na lokalnom nivou. Radna grupa Zajednice, sačinjena od predstavnika različitih opština i resornog ministarstva, pripremila je Nacrt Modela lokalnog akcionog plana za zaštitu lica sa invaliditetom od diskriminacije i promociju jednakosti za 2024-2027. godinu. Model je, nakon što ga je utvrdio Odbor za društvene djelatnosti, dostavljen svim opštinama kao vid stručne podrške u donošenju lokalnih akcionih planova u februaru 2024.godine.

10. Učešće u izradi Državnog plana upravljanja otpadom u Crnoj Gori za period 2023-2028. godina

Javna rasprava o Državnom planu upravljanja otpadom u Crnoj Gori je održana 2023. godine. U toj fazi, Zajednica opština je blagovremeno informisala svoje članice da se aktivno uključe te da inkorporiraju svoje pojedinačne potrebe razvoja u ovoj oblasti. Vlada CG je, nakon konsultacija sa Evropskom komisijom, u maju tekuće godine usvojila Državni plan za period 2024-2028. godine, čime su stvoreni preduslovi za pripremu i donošenje lokalnih planova upravljanja otpadom za naredni period.

11. Učešće u izradi Stambene politike Crne Gore do 2034. godine sa akcionim planom

U julu mjesecu 2024. godine održan je prvi sastanak radne grupe resornog ministarstva na ovu temu na kome je prisustvovao i predstavnik Zajednice. On je obezbjedio podatke od lokalnih samouprava o broju stanova u opštinama namjenjenim za lica u stanju socijalne potreba i mjerama koje opštine preduzimaju u cilju poboljšanja socijalne politike. U novembru 2024.god utvrđen je Nacrt ovog dokumenta i dostavljen Zajednici na izjašnjenje prije stavljanja na javnu raspravu. Javna rasprava trajala je do 24. decembra 2024. godine, kada se Zajednica i izjasnila. Kako je u Akcionom planu predviđeno uspostavljanje registra podstanara na lokalnom nivou, za perod 2025/2026. godine, a nosilac aktivnosti su lokalne samouprave, Zajednica je tražila da se ta aktivnost utvrdi u nadležnost Ministarstva unutrašnjih poslova, koji inače vodi Centralni registar stanovništva. Ovo iz razloga što opštine nemaju nikakve nadležnosti po pitanju registra podstanara, niti raspolažu sa ugovorima o zakupu stana na osnovu kojih bi ga vodili. Budući da su zakupci stanova obveznici poreza na dohodak fizičkih lica koji naplaćuje Poreska uprava Crne Gore, dokumentacionu osnovu za vođenje ovog registra Ministarstvo unutrašnjih poslova može pribaviti po službenoj dužnosti.

12. Učešće u izradi Programa socijalnog stanovanja 2021-2026

Programom rada Vlade za 2024. godine predviđeno je da se ovim aktom utvrde mjere socijalne zaštite samohranih roditelja, osoba sa invaliditetom i drugih ranjivih grupa u ovoj oblasti. Do kraja izvještajnog perioda nije utvrđen nacrt, a Zajednica je informisana da će se njegovom utvrđivanju pristupiti nakon usvajanja Stambene politike Crne Gore do 2034. godine.

13. Učešće u izradi Akcionog plana za implementaciju Strategije o migracijama i reintegraciji povratnika u Crnoj Gori 2021 - 2025. godine za 2024. godinu

Budući da je iz Strategije isključena obaveza obezbjeđenja privremenog smještaja povratnika po Sporazumima o readmisiji, lokalne samouprave nemaju daljih obaveza po Akcionom planu pa je njen predstavnik isključen iz radne grupe.

14. Učešće u izradi Strategije razvoja sistema socijalne i dječje zaštite za period od 2025. do 2028. godine sa Akcionim planom za sprovođenje Strategije za 2025. godinu

Programom rada Vlade za 2024 planirano je donošenje strategije kojom treba unaprijediti sistem socijalne i dječje zaštite u cilju osnaživanja korisnika za samostalan i produktivan život i stvaranja uslova za nastavak deinstitutionalizacije.

Ministarstvo rada i socijalnog staranja je ovim povodom formiralo radnu grupu u kojoj participira i predstavnik Zajednice opština. Na sastancima RG predstavnica Zajednice je predložila da se ovlašćenim službenicima u opštinskim sekretarijatima za društvene djelatnosti/socijalnog stranja omogući pristup socijalnom e-kartonu, u cilju smanjenja mogućnosti zloupotreba prava na jednokratnu novčanu pomoć kod državnih i lokalnih organa. Predlog je djelimično uvažen uz obrazloženje da će se ta mogućnost razmotriti prilikom nadogradnje softverskog rješenja.

Ukazano je i na neophodnost izrade analize potreba za socijalnim uslugama u lokalnim zajednicama. Javna rasprava o Nacrtu Strategije je trajala 14.6.2024.- 7.2024. a izvještaj sa javne rasprave objavljen je 11.7.2024.

Vlada Crne Gore je usvojila Strategiju krajem decembra 2024. godine. Zajednica opština je njome prepoznata kao partner u izradi novog Zakona o socijalnoj i dječijoj zaštiti i podzakonskih akata, analize finansiranja usluga socijalne i dječje zaštite na

državnom i lokalnom nivou, definisanju integrisanih usluga, razlika zakonskih rešenja u sistemu socijalne i dječje zaštite i zapošljavanja i predlozi za usklađivanje; metodologije izrade individualnog plana aktivacije radi uključivanja šireg spektra mjera pripreme za zapošljavanje u skladu sa individualnim potrebama; promjene uslova za ostvarivanje prava na materijalno obezbjeđenje da bi se olakšao povratak u program nakon radne aktivacije; uvođenja dječjeg dodatka djeci sa smetnjama u razvoju korisnicima prava na ličnu invalidninu i dodatka za pomoć i njegu i ukoliko nisu na redovnom školovanju; utvrđivanja osnova za izračunavanje iznosa naknada za materijalno obezbjeđenje koji bi omogućio zadovoljenje osnovnih potreba; redefinisani pojedinih imovinskih kriterijuma za ostvarivanje prava na materijalno obezbjeđenje (posjedovanje zemljišta, putničkog automobila i dr.) i drugi.

15. Učešće u izradi Strategije deinstitutionalizacije 2025 -2028. godine sa Akcionim planom za sprovođenje Strategije za 2025. godinu

Programom rada Vlade za 2024. planirano je donošenje strategije kojom će se predložiti način izmještanja pružanja usluga socijalne i dječje zaštite iz institucija u pružanje usluga u zajednici.

Ministarstvo rada i socijalnog staranja je ovim povodom formiralo radnu grupu u kojoj participira i predstavnik Zajednice opština. Usvojen je predlog Zajednice opština da se potpišu Memorandumi sa opštinama za ustupanje prostora dnevnih centara/dnevnih boravaka van radnog vremena za pružanje drugih usluga. Način uspostavljanja i finansiranja integrisanih usluga koje će se pružati u dnevnim centrima definiše se novim Zakonom o socijalnoj i dječjoj zaštiti. Zajednica opština je nosilac aktivnosti koja se odnosi na jačanje kapaciteta zaposlenih u JLS koji se bave poslovima iz oblasti socijalne i dječje zaštite kroz organizovanje obuke, a partner u aktivnostima: utvrđivanje načina finansiranja usluga koje podržavaju život u zajednici na državnom i lokalnom nivou, izmjena Pravilnika o visini sredstava za razvoj odnosno finansiranje usluga socijalne i dječje zaštite i kriterijumima za njihovu raspodjelu, uspostaviti nacionalnu fokal point mrežu za osobe s invaliditetom na lokalnom nivou za praćenje i primjenu Konvencije. Strategijom je predviđeno uspostavljanje najmanje tri usluge koje podržavaju život u zajednici u JLS u skladu s potrebama korisnika u 13 opština do 2026, odnosno u svim opštinama do 2028. godine. Usluge će se uspostaviti na osnovu Analize potreba korisnika za najmanje tri usluge koje podržavaju život u zajednici u JLS i pristup njihovom održivom finansiranju čija je izrada predviđena Strategijom.

Javna rasprava je trajala 14. juna 2024. godine do 4. jula 2024. godine, a 16.07.2024. godine objavljen je Izvještaj o sprovedenoj javnoj raspravi. U Izvještaju sa javne rasprave je konstatovano da je većina sugestija Zajednice prihvaćena, posebno onih koji se tiču transformacije dnevnih centara i širenja spektra usluga koje se u njima pružaju, kao i uvođenja usluge predaha za starije osobe. Prihvaćena je i sugestija da se, nakon uspostavljanja integrisanih usluga, one pružaju u dnevnim centrima. Javna rasprava je trajala od 4.juna do 14.jula 2024. godine. Strategija je usvojena u decembru 2024. godine Vlada Crne Gore je usvojila Strategiju krajem decembra 2024. godine.

16. Učešće u izradi Strategije razvoja sporta 2024 - 2028 sa planom realizacije za period 2024- 2025

Usvajanje Strategije planirano je Programom rada Vlade za II kvartal 2024. godine sa ciljem unapređenja sporta u Crnoj Gori. Zajednica ima predstavnika u Radnoj grupi koji zalaže za preciziranje nadležnosti lokalnih samouprava u oblasti sporta i vidova podrške razvoju sporta u lokalnoj zajednici.

Komentare na Nacrt su dostavile opštine Tivat, Bar, Šavnik i Plužine, koji su proslijeđeni Ministrstvu sporta i mladih krajem aprila 2024. Sugestije su se odnosile na veću autonomiju sportskih klubova koje osniva opština, nezavisnost opština u donošenju svoje strategije koja ne bi trebalo da se dostavlja Ministrstvu na saglasnost, kao i aktivno uključivanje lokalnih samouprava u donošenje novog Zakona o sportu, te u pripremu podzakonskih akata koji se odnose na raspodjelu sredstva za podršku sportskim klubovima i ostale propise koji se tiču utvrđivanja načina rada i finansiranja sporta na lokalnom nivou.

Vlada je 01.08.2024. godine usvojila Strategiju. Kako je Zakonom o sportu predviđeno, lokalne samouprave su u obavezi da u roku od 6 mjeseci donesu svoje strategije razvoja sporta, u skladu sa nacionalnom strategijom.

17. Učešće u izradi Izvještaja o sprovođenju Strategije za zaštitu lica sa invaliditetom od diskriminacije i promociju jednakosti 2022-2027 za 2023. godinu i Akcionog plana za 2024.2025. godinu

Predstavnica Zajednice opština u Radnoj grupi je prikupila podatke o realizaciji aktivnosti iz nacionalne Strategije tokom 2023. godine koje su dostavili: Glavni grad Podgorica, Prijestonica Cetinje, opštine Tivat, Kotor, Bar, Nikšić, Berane, Kolašin, Žabljak, Šavnik i prosljeđila ih resornom ministarstvu.

Izvještaj je pokazao da su jedinice lokalne samouprave u 2023. godini preduzele brojne aktivnosti u cilju obezbjeđivanja ravnopravnih i neidiskriminatorskih uslova za život i rad lica sa invaliditetom, da su prilagodile brojne objekte u javnoj upotrebi čiji je osnivač opština, i to zgrade opštine, zgrade sportskih objekata, centara za kulturu, ivičnjake na ulicama, parking mjesta, izradile taktilne staze. Takođe su obezbjedile pristupačnost određenih objekata u vlasništvu organa državne uprave koji se nalaze na njihovoj teritoriji.

U Akcionom planu za 2024.-2025. godinu, predviđeno je da Zajednica opština organizuje obuke za lokalne samouprave na temu Zakona o zabrani diskriminacije lica s invaliditetom, a partner je u aktivnostima: Sprovođenje konsultacija između nacionalnog i lokalnog nivoa na temu pružanja minimalnog paketa usluga za djecu s invaliditetom/ djecu sa smetnjama u razvoju i Organizacija seminara, okruglih stolova, na državnom i lokalnom nivou u saradnji sa nevladinim sektorom radi obezbeđenja pristupa bez prepreka objektima u javnoj upotrebi licima s invaliditetom. Akcionim planom je predviđeno da sve lokalne samouprave do kraja 2025. godine pripreme lokalne akcione planove za lica s invaliditetom, usklađene sa Modelom lokalnog akcionog plana za zaštitu lica sa invaliditetom od diskriminacije i promociju jednakosti koji je sačinila Zajednica opština. Izvještaj o realizaciji Akcionog plana za 2023. godinu za sprovođenje Strategije Vlada Crne Gore je usvojila 27.06.2024. godine.

18. Učešće u izradi Izvještaja o realizaciji Akcionog plana za 2023. godinu Strategije informisanja javnosti o procesu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji 2023-2026 i Akcioni plan za 2024. godinu

Ministarstvo evropskih poslova je nosilac pripreme Izvještaja i Akcionog plana, dok Zajednica koordinira sa JLS u cilju prikupljanja podataka potrebnih za izradu ovih dokumenata.

Izvještaj je pripreman početkom godine, a Vlada ga je usvojila na sjednici od 28. marta 2024. godine. Akcioni plan koji sadrži 196 aktivnosti Kabineta predsjednika Crne Gore, svih vladinih resora, Odbora za evropske integracije Skupštine Crne Gore, Misije Crne Gore pri EU, Zajednice opština Crne Gore i partnerskih nevladinih organizacija. Vlada, odnosno resori su bili nosioci 127 aktivnosti, Kabinet Predsjednika Crne Gore 5 aktivnosti, Odbor za evropske integracije Skupštine Crne Gore 2 aktivnosti, Misija Crne Gore pri EU 4 aktivnosti, Zajednica opština i lokalne samouprave 18 aktivnosti, dok su partnerske nevladine organizacije nosioci 40 aktivnosti. Realizovano je ukupno 176 aktivnosti odnosno 91%, pri čemu je Zajednica opština realizovala u potpunosti sve planirane aktivnosti. Takođe, u 2023. godini sve lokalne samouprave su imenovale lokalne službenike za komuniciranje procesa evropske integracije koji će činiti Mrežu lokalnih komunikatora. Član Operativnog tijela za sprovođenje

Strategije ispred Zajednice je Milica Radojičić, pomoćnica generalne sekretarke za oblast međunarodne saradnje i EU integracija. Zajednica je, uz podršku lokalnih službenika za komuniciranje procesa evropskih integracija, prikupila sve neophodne podatke za 2024. godinu i dostavila ih predsjednici Operativnog tijela. Akcioni plan za 2024. godinu, iz dijela Zajednice i svih JLS je u potpunosti realizovan, a isti sadrži 17 aktivnosti.

IIa NEPLANIRANI STUDIJSKO ANALITIČKI POSLOVI

1. Učešće u izradi Strategije za unapređenje kvaliteta života LGBTI osoba u Crnoj Gori 2024-2028

Predstavica Zajednice opština u Radnoj grupi ministarstva je tokom aprila 2024. godine prikupila predloge aktivnosti od opština i dostavila resornom ministarstvu. Predviđena aktivnost za Zajednicu opština odnosi se na organizovanje obuka na ovu temu dva puta godišnje, u periodu 2025-2028. Javna raspava o Predlogu strategije trajala je od 04. do 24. Juna a Predlog je usvojen na sjednici Vlade od 27.jula 2024.

2. Predlog akcionog plana za sprovođenje Strategije socijalne inkluzije Roma i Egipćana 2021-2025 za period 2024. i 2025. godinu sa Izvještajem o realizaciji Akcionog plana za 2023. godinu

Ministarstvo ljudskih i manjiinskih prava formiralo je Komisiju za praćenje sprovođenja Strategije. Predstavnik Zajednice opština je tokom februara 2024, u konsultacijama sa opštinama, dostavio podatke o realizaciji aktivnosti na planu unapređenja položaja Roma i Egipćana i učestvovao u pripremi AP za 2024-2025. Lokalne samouprave u kojima žive pripadnici RE populacije imaju obavezu da donesu lokalne akcione planove za unapređenje položaja Roma i Egipćana koji će u šest opština biti podržani kroz program ROMACTED II Savjeta Evrope.

3. Izrada Nacionalnog programa za transformaciju neformalne zaposlenosti Roma i Egipćana u Crnoj Gori

Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava je formiralo Radnu grupu za pripremu Programa. Predstavica Zajednice predložila je da se izmijene opštinske Odluke o podršci ženskom preduzetništvu i preduzetništvu mladih na način da se predvide dodatni bodovi za raspodjelu sredstava za pripadnike RE populacij koji je definisan kroz aktivnost: Promovisati značaj prepoznavanja

RE populacije u okviru Lokalnih akcionih planova iz oblasti zapošljavanja na nivou lokalnih samouprava kao obaveza Zajednice opština. Takođe je sugerisala da se podsticajne mjere za zapošljavanje pripadnika RE populacije definišu kroz Lokalni akcioni plan za socijalnu inkluziju Roma i Egipćana. Nacrt Nacionalnog programa utvrđen je u septembru mjesecu 2024. godine, a Zajednica opština je dostavila saglasnost na Nacrt 21. novembra 2023. godine.

III OPŠTI AKTI, PROGRAMI, PLANOVI I IZVJEŠTAJI SEKRETARIJATA ZAJEDNICE

1. Statut Zajednice

Upravni odbor Zajednice je u III kvartalu 2023. godine jednoglasno utvrdio Predlog novog Statuta Zajednice koji je usklađen sa Zakonom o lokalnoj samoupravi. Predlogom su otklonjene sve pravne praznine važećeg Statuta, redefinisane nadležnosti Uravnog odbora i Skupštine Zajednice na način kojim su otklonjeni sukobi nadležnosti, utvrđeni uslovi i procedura za izbor organa upravljanja Zajednice, generalnog sekretara i pomoćnika generalnog sekretara, uveden novi odbor za oblast turizma i poljoprivrede i, po jefnoglasnoj odluci većine članova Upravnog odbora, povećan broj potpredsjednika Upravnog odbora i Skupštine Zajednice sa dva na četiri. Istog dana je održana sjednica Skupštine Zajednice na kojoj je Statut trebao biti usvojen ali je većinom glasova članova Skupštine skinut sa dnevnog reda. Tokom 2024.godine nije bilo inicijative od članova Skupštine za nastavak sjednice. Međutim, usvajanje novog Zakona o lokalnoj samoupravi, sa kojim će se uskladiti svi podzakonski akti, očekuje se početkom sledeće godine. To podrazumijeva pripremu novog Statuta i utvrđivanje predloga od strane Upravnog odbora.

2. Predlog pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika uslovima, načinu i postupku raspodjele sredstava za realizaciju razvojnih projekata od interesa za jedinice lokalne samouprave

Na osnovu iskustva u sprovođenju Pravilnika u 2023.god, preispitana su njegova rješenja i, u saradnji sa opštinama, u II kvartalu 2024. godine pripremljen novi Predlog u kome je pojednostavljena procedura odobravanja sredstava Zajednice i produžen rok prijave projekata do kraja 2024 godine. Nisu urađene izmjene i dopune jer je izmjenama obuhvaćeno više od 50% odredbi važećeg Pravilnika, u skladu sa Pravno-tehničkim pravilima za izradu propisa.

Na sjednici Upravnog odbora od 10. juna 2024. godine. donijeta je posebna odluka da pravo na sredstva za finansiranje tehničke dokumentacije imaju samo opštine koje su korisnice Egalizacionog fonda. Pravilnik je usvojen na istoj sjednici uz dopunu odredbe koja se odnosi na navedeni uslov apliciranja.

3. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Sekretarijata Zajednice

Navedeni Pravilnik usvojen je na 44 elektronskoj sjednici Upravnog odbora (30 jul - 01. avgust 2024. godine). Izmjene i dopune odnosile su se na uslove za zasnivanje radnog odnosa pomoćnika generalnog sekretara za oblast međunarodne saradnje i evropskih integracija i sekretara odbora za međunarodnu saradnju i evropske integracije u pogledu vrste kvalifikacije obrazovanja. Njima je takođe sistematizovano jedno novo radno mjesto rukovodioca za oblast turizma, energetike, turizma, poljoprivrede, preduzetništva, opšte i pravne poslove.

4. Finansijski plan Zajednice za 2025. godinu

Finansijski plan za 2025. godine sačinjen je u decembru 2024. godine. Zakazivanje sjednice Upravnog odbora odloženo je za januar 2025. godine, u očekivanju konstituisanja Skupština i izbora predsjednika opština i gradonačelnika u više opština.

5. Plan javnih nabavki Zajednice za 2025. godinu

Plan je sačinjen u decembru 2024. godine i usaglašen sa Finansijskim planom Zajednice za isti period. Po Zakonu o javnim nabavkama, Upravni odbor daje saglasnost na sjednici koja će se održati najkasnije do 31.01.2025. godine.

6. Izmjena Plana javnih nabavki Zajednice za 2024. godinu

Plan je usvojen u zakonskom roku na sjednici Upravnog odbora od 25.01.2024. Izmjena je izvršena na sjednici Upravnog odbora od 10.6.2024. u odnosu na vrstu postupka za nabavku usluge održavanja softvera LARIS za admistriranje lokalnih javnih prihoda

iz pregovaračkog postupka bez prethodnog objavljivanja poziva za javno nadmetanje u otvoreni postupak, nakon negativnog Mišljenja Ministarstva finansija na zahtjev za odobrenje pregovaračkog postupka od 07.05.2024. godine.

7. Program obuka Zajednice

Generalna sekretarka Zajednice je 28. februara 2024. godine donijela Program obuka za 2024. godinu namijenjen lokalnim službenicima i namještenicima, glavnim administratorima, odbornicima skupštine opštine i zaposlenim u javnim službama čiji je osnovač opština koji žele da steknu nova ili unaprijede postojeća znanja i vještine za kvalitetnije vršenje svojih poslova. Programom je predviđeno 13 tematskih oblasti i to : 1. Utvrđivanje i naplata javnih prihoda 2. Upravni postupak 3. Postupak inspeksijskog nadzora 4. Komunalni nadzor 5. Normativa 6. Službeničko namještenički odnosi 7. Javne nabavke 8. Vršenje odborničke funkcije 9. Privredna društva i ustanove čiji je osnivač opština 10. Donatorska sredstva i međunarodna saradnja 11. Odnosi sa javnošću 12. Administrativni poslovi 13. Trening trenera. U okviru navedenih oblasti, predviđeno je 26 tema obuka. U odnosu na prethodnu godinu, Program je dopunjen temom "Porez na promet nepokretnosti". Pored toga, Zajednica opština je utvrdila i Kalendar obuka za 2024. godinu kojim je predviđena organizacija 17 obuka na 8 različitih tema.

8. Izvještaj o radu Zajednice opština za 2023. godinu

Izvještaj o radu Zajednice opština za 2023.godinu, Upravni odbor je usvojio 10. juna 2024. godine.

IIIa NEPLANIRANI OPŠTI AKTI, PROGRAMI, PLANOVI I IZVJEŠTAJI SEKRETARIJATA ZAJEDNICE

U izvještajnom periodu generalna sekretarka Zajednice donijela je sedam opštih akata iz svoje nadležnosti i to:

- 1. Pravilnik o računovodstvu i računovodstvenim politikama br.03-1195/24 od 08.08.2024. godine;*
- 2. Interna procedura za odobravanje službenog putovanja i njegovu realizaciju br.03-1316/24 od 08.08.2024. godine;*
- 3. Interno uputstvo o uslovima i načinu korišćenja službenih vozila br.03-119-5/24 od 08.08.2024. godine;*

4. *Interna procedura o blagajničkom poslovanju br.03-1195-1/24 od 08.08.2024. godine;*

5. *Interno uputstvo za plaćanje ulaznih faktura br.03-1195-2/24 od 08.08.2024. godine;*

6. *Pravilnik o korišćenju službenih mobilnih telefona br.03-1195-4/24 od 08.08.2024. godine i*

7. *Uputstvo o načinu vođenja evidencije o dolasku na posao i prisustvu na radu br.03-1195-3/24 od 08.08.2024.*

8. Program podrške djeci bez roditeljskog staranja u toku boravka u ustanovi i nakon njenog napuštanja

Cilj programa je: stvaranje prilagođenog pravnog i institucionalnog okvira na lokalnom i centralnom nivou za djecu i mlade bez roditeljskog staranja koji borave u JU "Dječiji dom Mladost" u Bijeloj, kako bi odgovarao specifičnim potrebama ove najranjivije ciljne grupe; analiza zakona i lokalnih propisa i iniciranje njihovih izmjena i dopuna kako bi se omogućila potpuna zaštita djece i mladih bez roditeljskog staranja; psihološka i emocionalna podrška i to kontinuirana psihološka i emocionalna podrška od trenutka smještaja u ustanovu i nakon njenog napuštanja - sve do potpunog osamostaljivanja ili i dalje dok je potrebna (uz razmatranje mogućnosti zakonskog regulisanja pedagoških asistenata analogno srbijanskom rješenju kada su u pitanju djeca sa invalidnošću u cilju angažovanja mladih nezaposlenih psihologa, pomoć u savladavanju školskog gradiva za vrijeme boravka u ustanovi, praćenje postignuća, otkrivanje talenata i usmjeravanje na odgovarajuće kurseve i druge oblike razvoja vještina, uvođenje treninga i radionica za lični razvoj, samopouzdanje i emocionalnu inteligenciju. Ove aktivnosti bi pomogle djeci i mladima da razviju snalažljivost, otpornost i samostalnost, čime bi se lakše suočavali sa izazovima samostalnog života bez podrške porodice, proširivanje ponude ustanove za organizovanje sekcija (dramskih, muzičkih, literarnih, zanatskih-ručni radovi i sl.), organizovanje sportskih i drugih takmičenja, predstava, kvizova, izleta, ekskurzija i drugih događaja u saradnji sa nastavnicima, profesorima, zatim sa opštinama koje imaju dječija pozorišta, volonterima i sl, razvoj socijalnih vještina u toku i nakon napuštanja ustanove (organizovanje radionica o kulturi stanovanja, finansijskoj pismenosti, komunikacijskim vještinama i svakodnevnim životnim izazovima.); planiranje budućnosti mladih, odnosno procjena ličnosti i profesionalna orijentacija prije završetka srednje škole, identifikacija planova mladih u vezi sa zapošljavanjem ili daljim obrazovanjem, organizacija institucija koje će pomoći u realizaciji planova, garantovanje sredstava za školarinu i druge troškove vezane za studije; smještaj i materijalna podrška nakon napuštanja ustanove: obezbjeđenje smještaja u opštinama po izboru nakon napuštanja ustanove, uključujući i namještaj i opremu, tehniku (računar, telefon), sredstava za pokrivanje mjesečnih troškova (računi za električnu energiju, vodu, televiziju, telefon, internet, održavanje ulaza i sl.) do završetka fakulteta ili zaposlenja i nakon toga, sve dok je potrebna kao i obezbjeđenje mjesečnih socijalnih davanja u visini prosječne zarade za zadovoljenje njihovih potreba; mentorska podrška: obezbjeđenje mentorstva nakon napuštanja ustanove koje uključuje pravne i druge savjete i podršku (za pribavljanje

dokumenata, ostvarivanje socijalnih i drugih prava, ostvarivanje prava na zdravstvenu zaštitu, socijalnu uključenost, ostvarivanje prava na obrazovanje, zapošljavanje, kurseve i drugo), pomoć u socijalizaciji i integraciji u lokalnu zajednicu kroz klubove mladih, vršnjačku podršku i sl, uspostavljanje mreže bivših štíćenika koji bi pružali vršnjačku podršku i mentorstvo, kreiranje online platforme gdje bi mladi mogli razmjenjivati informacije, tražiti pomoć, prijavljivati se za edukacije i zapošljavanje; finansijska i druga podrška za obrazovanje: obezbjeđenje školarina, stipendija, studentskih kredita, srestava za nabavku udžbenika i sl, obezbjeđenje stručne podrške u visokoškolskoj ustanovi za lakše savladavanje gradiva i socijalnu inkluziju; podrška u zapošljavanju : kreiranje personalizovanih planova zapošljavanja za svakog mladog korisnikau skladu sa procjenom ličnosti koji bi pratili njihove individualne potrebe, ciljeve i napredak. Ovi planovi bi uključivali konkretne korake za eventualno dodatno obrazovanje, karijeru, razvoj vještina, uz redovno praćenje i prilagođavanje, prekvalifikacije, dokvalifikacije, specijalizacije, praktične obuke kao i specijalizovani kursevi i treninzi te posredovanje u zapošljavanju iz nadležnosti Zavoda za zapošljavanje CG, saradnja sa lokalnim kompanijama i poslodavcima za stažiranje i zapošljavanje mladih koji napuštaju dom; partnerstvo sa lokalnim zajednicama i međunarodnim organizacijama: uspostavljanje čvrstih veza sa nevladinim organizacijama, volonterskim grupama i lokalnim biznisima, međunarodnim organizacijama i sl. kako bi se obezbijedila dodatna podrška u vidu mentorstva, volontiranja, kao i prilika za zapošljavanje i praksu u lokalnoj zajednici. Generalna sekretarka je u decembru formirala radnu grupu a uz pomoć Predstavništva Unicefa u Crnoj Gori angažovala eksperte koji će joj pružiti podršku u pripremi programa.

9. Izrada Modela opštinskog Programa razvoja kulture

Radna grupa obrazovana rješenjem generalne sekretarke od 07. maja 2024. godine od predstavnika Centra za kulturu opštine Danilovgrad; Prijestonice Cetinje; Omladinskog centra Podgorica; Narodne biblioteke u Bijelom Polju; JU Narodnoj biblioteci „Radosav Ljumović“ u Podgorici i Ministarstva kulture i medija, uz stručnu podršku sekretarke Odbor za društvene djelatnosti Zajednice opština sačinila je navedeni Model i dostavila opštinama na korišćenje 11.septembra 2024. Pripremom Modela, Zajednica je obezbijedila smjernice i pružila stručnu pomoć opštinama da donesu svoje Programe razvoja kulture i time ispune obavezu utvrđenu Zakonom o kulturi i Nacionalnim programom razvoja kulture. Njegova prezentaija izvršenaje 22.oktobra 2024. godine za predstavnike jedinica lokalnih samouprava koji će pripremati opštinske programe razvoja kulture, kako bi približila metodologiju izrade i predviđeni sadržaj i tako podstakla lokalne samouprave da pristupe izradi svojih programa razvoja kulture.

IV MEĐUNARODNA SARADNJA I EU INTEGRACIJE

IV-1 Jačanje kapaciteta lokalnih samouprava za korišćenje EU fondova

Tokom 2024. godine nastavljena je podrška lokalnim samoupravama za pripremu predloga projekata za otvorene pozive kao i u traženju partnera za programe prekogranične i transnacionalne saradnje. U skladu sa potrebama JLS organizovane su obuke za pisanje projekata, izvještavanje i sprovođenje tenderskih procedura po EU pravilima. Nakon izmjene zakonskog okvira, Zajednica će dodatno afirmisati korišćenje novih instrumenata podrške opštinama kroz IPARD III program. U izvještajnom periodu ponovo je aktivniran rad Mreže opštinskih projekt menadžera, a formirana je i Mreža spoljnih eksperata za EU fondove kao dodatni instrument podrške za JLS. Kroz dostupni TAIX mehanizam EU za razmjenu iskustava realizovana je radionica na temu od zajedničkog interesa za JLS. Pored toga, Zajednica, shodno potrebama, kontinuirano prikuplja i analizira podatke o odobrenim projektima JLS iz EU fondova. U komunikaciji za MEP-om, ovi podaci se redovno ažuriraju. Konkretni aktivnosti Zajednice u izvještajnom periodu su:

1. Priprema informacija za JLS o pozivima za donatorske projekte

Tokom 2024. godine Zajednica je pratila i redovno informisala svoje članice o otvorenim pozivima za donatorske projekte i to: program prekogranične saradnje Crna Gora-Kosovo, ADRIION V, Dunavski program, program Crna Gora – Albanija, program Bosna i Hercegovina – Crna Gora, program Hrvatska-Bosna i Hercegovina-Crna Gora, program Južni Jadran (Italija – Albanija – Crna Gora), kao i o pozivima Eko Fond-a i projektima EU4ME, „Opštine za EU” – M4EU i EU4DIGITAL.

2. Pružanje ekspertske podrške JLS u pripremi projektnih aplikacija

U okviru projekta EU4 Energetska tranzicija – Sporazum gradonačelnika na Zapadnom Balkanu i Turskoj, pružena je podrška opštinama Pljevlja i Tivat da pripreme predlog projekata za 2. poziv Dunavskog programa, poziv Euki programa (EU Climate Initiative fond koji finansira projekte vezane za klimatske akcije od strane Vlade SR. Njemačke) i 4. poziv Euro MED programa

(ukupno 4 aplikacije od čega 3 za opštinu Pljevlja i 1 za opštinu Tivat). Zajednica pružila je podršku Opštini Andrijevića u traženju partnera za program prekogranične saradnje Crna Gora-Kosovo i obezbjedila kontakt Opštine Istok, Republika Kosovo.

Tokom 2024. godine Zajednica organizovala je obuke na temu "Priprema EU projekata (osnovni nivo)" za Službu zaštite i spašavanja, Podgorica (15-16. februar/21-22. februar), na kojoj je prisustvovalo 9 polaznika, za Opštinu Pljevlja (4-5. april/18-19. april) - gde je učešće uzelo 16 predstavnika, uključujući i zaposlene iz javnih službi čiji je osnivač. Pored pomenutih, u Podgorici je održana i obuka za sekretarijate za društvene djelatnosti na kojoj je 19 učesnika steklo osnovna znanja za pripremu projekata iz ove oblasti, a ista obuka organizovana je i za potrebe Opštine Berane (18-19. novembra/16-17. decembra). Obuke na temu "Sprovođenje javnih nabavki po EU procedurama (PRAG)" organizovane su 19-20. marta 2024. za Opštinu Pljevlja (17 polaznika), a 25. i 26. novembra 2024. godine za sve opštine u Crnoj Gori, u saradnji sa Ministarstvom poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, kao pripremna mjera za očekivani poziv IPARD - Mjera 6 (29 polaznika).

3. Najmanje 1 plenarni sastanak Mreže opštinskih projekt menadžera

Zajednica je obnovila postojeću Mrežu opštinskih projekt menadžera, koju trenutno čine predstavnici 24 opštine. Mreža broji ukupno 46 člana. Sastanak Mreže održan je u Zajednici 12. novembra 2024. godine i na istom su se razmijenile informacije, znanja i iskustva, a projekt menadžeri dostavili su i svoje reference u cilju sagledavanja kapaciteta za mentorstva i obuke za ostale opštine u skladu sa internim aktima Zajednice.

4. Finansiranje projekt menadžera za pružanje podrške u pripremi opštinskih aplikacija

Za potrebe Službe zaštite i spašavanja Podgorica u februaru 2024. godine pružena je mentorska podrška za pripremu projekta po pozivu Ambasade Japana. Drugih zahtjeva članica po ovom pitanju nije bilo.

5. Studijske posjete predstavnika opština

Zajednica uputila je Opštini Bar pozivno pismo od strane grada Darkhan u Mongoliji, u okviru projekta "Friendship", za prisustvo forumu "Otporan grad Darkhan", sa ciljem razmjene znanja i iskustava između gradova i opština, uz poseban fokus na otpornost zajednica u nekoliko ključnih oblasti. Partneri iz Mongolije zatražili su prisustvo eksperata iz više oblasti i ponudili da budu

domaćini jednom ili dva službenika Opštine Bar. Svi troškovi puta i boravka su u potpunosti bili pokriveni od strane organizatora ali posjeta nije realizovana.

6. Radionice za zaposlene u opštinama kroz TAIEX program

Kroz dostupni TAIEX mehanizam za razmjenu iskustava između zemalja članica EU i zemalja korisnica koje su u pretpristupnoj fazi 17. decembra 2024. godine u Budvi, realizovana je radionica na temu „Lokalizacija koncepta cirkularne ekonomije”. Radionici je prisustvovalo blizu 50 polaznika iz svih JLS. Panelisti su bili predstavnici Ministarstva ekonomskog razvoja, Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera, Privredne komore CG, kao i EU eksperti u ovom polju iz Hrvatske. Cilj radionice bio je da predstave politike EU i praktične mjere za razvoj održivog, niskougljeničnog, efikasnog u pogledu resursa i konkurentnog koncepta cirkularne ekonomije u okviru Zelene agende, sa naglaskom na ulogu lokalnih vlasti. Specifični ciljevi radionice bili su: objašnjenje koncepta cirkularne ekonomije (CE) i predstavljanje najnovijih inicijativa EU u ovoj oblasti, primjera poslovnih modela cirkularne ekonomije u praksi, potencijala za cirkularnost za plastiku, pakovanje, zelenu industriju, hranu, građevinski otpad, koncepta "otpad-u-energiju" u upravljanju čvrstim otpadom i otpadnim vodama, kao i u oblasti zelenih javnih nabavki sa diskusijom o mogućnostima i izazovima cirkularne ekonomije na lokalnom nivou u Crnoj Gori.

7. Ažuriranje baze podataka odobrenih EU projekata za JLS

Shodno informacijama dobijenim od Ministarstva evropskih poslova ažurirana je baza podataka EU projekata u kojima kao partneri učestvuju JLS, a koji su odobreni za finansiranje u 2024. godini.

U 2024. godini ukupno je odobreno 46 projekata u kojima su partneri JLS iz Crne Gore, ukupne vrijednosti **8.269.044 €**, i to:

- u okviru programa Interreg IPA Južni Jadran odobreno je 7 projekata (vrijednost budžeta za crnogorske JLS 243.135 €) i to za opštine Danilovgrad, Budva, Ulcinj, Andrijevica i Prijestonicu Cetinje;
- u okviru programa Interreg IPA Hrvatska-Bosna i Hercegovina-Crna Gora odobreno je 8 projekata (vrijednost budžeta za crnogorske JLS 3.525.906 €) i to za opštine Ulcinj, Bar, Tuzi, Tivat, Herceg Nozi, Zeta i Prijestonicu Cetinje;

- u okviru programa Interreg ADRION odobreno je 15 projekata (vrijednost budžeta za crnogorske JLS 1.969.837 €) i to za opštine Herceg Novi, Budva, Danilovgrad, Tuzi, Žabljak, Berane, Bar, Glavni grad, Prijestonicu Cetinje i Zajednicu opština;
- u okviru programa Interreg Dunavski region odobreno je 6 projekata (vrijednost budžeta za crnogorske JLS 882.404 €) i to za opštine Mojkovac, Budva, Ulcinj, Nikšić i Glavni grad;
- u okviru programa EURO MED odobreno je 5 projekata (vrijednost budžeta za crnogorske JLS 1.271.932 €) i to za opštine Kotor, Budva, Ulcinj, Tuzi i Prijestonicu Cetinje;
- u okviru programa URBACT IV odobren je 1 projekat (vrijednost budžeta za crnogorske JLS 72.600 €) i to za pštinu Nikšić;
- u okviru programa prekogranične saradnje Crna Gora – Albanija odobren je 1 projekat (nije još uvijek izvršena raspodjela budžeta po partnerima) i to za Opštinu Ulcinj;
- u okviru programa prekogranične saradnje Srbija - Crna Gora odobren je 1 projekat (vrijednost budžeta za crnogorsku JLS 76.960 €) i to za Opštinu Žabljak;
- u okviru programa prekogranične saradnje Bosna i Hercegovina - Crna Gora (odobreno je 2 projekta vrijednost budžeta za crnogorske JLS 286,278 €) i to za opštine Plužine i Danilovgrad.

IV-2 Saradnja sa donatorskim institucijama

Zajednica je u izvještajnoj godini osnažila saradnju sa svim donatorskim institucijama obuhvatajući teme iz oblasti unapređenja javne infrastrukture, poboljšanje pružanja javnih usluga, zelene tranzicije, digitalne transformacije i dr. Takođe, Zajednica je uzela aktivno učešće u svim radnim grupama za programiranje IPA III (2021-2027) fondova. Pored saradnje sa resornim Ministarstvima (MEP i MVP), Zajednica je nastavila saradnju sa međunarodnim institucijama i organizacijama koje djeluju u Crnoj Gori a koje imaju donatorske aktivnosti. Operativne aktivnosti koje je sprovela su:

1. Implementacija projekta “Osnaživanje lokalnih zajednica u procesu EU integracija Crne Gore”- Opštine za CG (M4EU)

Na inicijativu Zajednice i uz podršku Delegacije EU u Crnoj Gori, Evropska komisija je odobrila projekat „Jačanje lokalnih zajednica u procesu EU integracije u Crnoj Gori“ ukupne vrijednosti od 1.000.000,00 EUR-a sa rokom implementacije od tri godine. Nacrt projekta je pripremila Zajednica u saradnji sa Ministarstvom javne uprave. Obuhvata specifične treninge i druge

aktivnosti na jačanju kapaciteta kao i uspostavljanje organizacionog i institucionalnog okvira za EU integracije u opštinama. U Delegaciji Evropske unije u Crnoj Gori 2. oktobra 2024. godine održan je prvi radni sastanak. Planirane projektne aktivnosti obuhvataju osnivanje i jačanje EU jedinica u svim opštinama, organizaciju treninga za lokalne službenike, formiranje pet tematskih mreža za podršku u ispunjavanju uslova iz pregovaračkih poglavlja i to za: životnu sredinu, digitalnu transformaciju, poljoprivredu, javne usluge i urbani transport, pružanje mentorske podrške za razvoj projekata, komunikacione aktivnosti i drugo. Očekuje se da će projektne aktivnosti značajno doprinijeti unaprjeđenju institucionalnih kapaciteta opština, ali i kvalitetnijoj komunikaciji između lokalnog i centralnog nivoa vlasti u Crnoj Gori, posebno u kontekstu evropskih integracija. Svečano obilježavanje početka projekta održano je 13. decembra 2024. godine u Podgorici, uz prisustvo ambasadora EU u Crnoj Gori. Tom prilikom, potpisan je Memorandum o saradnji između svih JLS, Zajednice i pet resornih ministarstava Vlade CG, i to u okviru ključnih tematskih oblasti: Digitalna transformacija, Zaštita životne sredine, Poljoprivreda, Socijalne usluge i Saobraćaj. Nakon svečanog dijela i potpisivanja Memoranduma, održan je i sastanak Upravnog odbora projekta.

2. Učešće predstavnika Zajednice u radnim grupama za pregovore sa EU i programiranje IPA sredstava

Predstavnici Zajednice učestvuju u radnim grupama za pregovore sa EU i to: Poglavlje 5 – Javne nabavke, Poglavlje 8 – Konkurencija, Poglavlje 11 – Poljoprivreda i ruralni razvoj, Poglavlje 13 – Ribarstvo, Poglavlje 14 – Saobraćajna politika, Poglavlje 15 - Energetika, Poglavlje 16 – Porezi, P, Poglavlje 20 – Preduzetništvo i industrijska politika, Poglavlje 22 – Regionalna politika i koordinacija strukturnih instrumenata, Poglavlje 23 – Pravosuđe i temeljna prava, Poglavlje 27 – Životna sredina i klimatske promjene, Poglavlje 28 – Zaštita potrošača.

U izvještajnoj godini održana su dva sastanaka radne grupe za pregovaračko poglavlje 22 “Regionalna politika i koordinacija strukturnih instrumenata” i dat je doprinos za pripremu odgovora na pitanja Evropske komisije u ovoj oblasti.

Održana su i tri sastanka radne grupe za pregovaračko poglavlje 16 “Porezi”.

U novembru je održan i jedan sastanak radne grupe za pregovaračko poglavlje 23 „Pravosuđe i temeljna prava” kojem je prisustvovala generalna sekretarka Zajednice. Budući da je rješenjem Vlade Crne Gore iz januara 2024. godine iz pregovaračke radne grupe za pripremu i vođenje pregovora o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji za oblast pravne tekovine EU koja se odnosi na pregovaračko poglavlje 23 – Pravosuđe i temeljna prava, isključen predstavnik opština, generalna sekretarka Zajednice tražila je da se rješenje dopuni i isti ponovo uključi u njen sastav, imajući u vidu da se preko 60% pravne tekovine EU primjenjuje na lokalnom nivou, sa čim se saglasila šefica Pregovaračke grupe Jelena Grdinić-generalna direktorica u Ministarstvu pravde.

Na sastanku je razmatran Izvještaj Evropske komisije o Crnoj Gori 2024. godinu, Akcioni plan za ispunjavanje završnih mjerila u pregovaračkom poglavlju 23 i 24, proces pripreme Programa pristupanja CG EU 2025-2026.

Radne grupe u oblasti međunarodne saradnje gdje su članovi predstavnici Zajednice: IPARD odbor za nadgledanje - Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, NALAS, Odbori Ministarstva evropskih poslova za nadgledanje teritorijalnih programa saradnje (7 odbora, za programe saradnje: Južni Jadran, HR-BiH-CG, CG-AL, CG-KS, SR-CG, BiH-CG, URBACT), Operativno tijelo Ministarstva evropskih poslova za praćenje Strategije komuniciranja procesa pristupnja Crne Gore EU, Radna grupa za programiranje IPA III, prozor 2 - Dobro upravljanje, usklađivanje sa pravnom tekovinom EU, dobrosusjedski odnosi i strateško komuniciranje.

3. Učešće predstavnika Zajednice na 2 sjednice Zajedničkog savjetodavnog odbora između Komiteta regiona EU i ZOCC i na Danu proširenja EU u Briselu

U Briselu je, 29-30. aprila 2024. godine održana 20. sjednica Zajedničkog savjetodavnog odbora Komiteta regiona Evropske unije i Crne Gore (ZSO). Članovi delegacije bili su: gradonačelnica Podgorice prof. dr Olivera Injac, predsjednik Opštine Žabljak i potpredsjednik UO Zajednice Radoš Žugić, predsjednik Opštine Plav Nihad Canović, predsjednik Opštine Bijelo Polje Petar Smolović i generalna sekretarka Zajednice. Na dnevnom redu bila je uloga crnogorskih opština u procesu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji, kao i pitanje fiskalne decentralizacije. Zamjenica šefa Jedinice za Crnu Goru i Srbiju u Generalnoj direkciji za susjedstvo i pregovore o proširenju Evropske komisije Sindi van den Bogert saopštila je da će prioritetne oblasti reformske agende, koja se usaglašava sa EU, biti poslovno okruženje, uključujući neformalni sektor, zatim digitalna tranzicija i inovacije, reforma energetskeg sektora kako bi se osnažila zelena tranzicija, kao i reforme uprave i pravosuđa. Ona je podsjetila da mehanizam za reforme i rast EU za Zapadni Balkan podrazumijeva korišćenje šest milijardi eura za te svrhe kako bi se ubrzalo pristupanje EU intenziviranjem reformi. Van den Bogart je dodatno istakla važnost izborne reforme, unapređenja elektronskog katastra i prostornog planiranja, kao i implementaciju zakona o energetskeg efikasnosti.

U Ulcinju je, 16. septembra 2024. godine održana XXI sjednica Zajedničkog savjetodavnog odbora Komiteta regiona Evropske unije i Crne Gore (ZSO). Sa crnogorske strane sjednici u prisustvovali: kopredsjedavajući ZSO i predsjednik Opštine Bar Dušan Raičević, predsjednik Opštine Žabljak Radoš Žugić, predsjednik Opštine Tivat Željko Komnenović i generalna sekretarka Zajednice Mišela Manojlović, a skup je pozdravio predsjednik Opštine Ulcinj Genci Nimanbegu. Kopredsjedavajući ZSO Roberto

Čambeti, ujedno i predsjednik italijanske regije Veneto, izrazio je zadovoljstvo radom ovog tijela, čije je ove bilo posljednje zasijedanje u aktuelnom sazivu, budući da mandat Komiteta regiona ističe sledećeg januara. Programski menadžer u Delegaciji EU u Crnoj Gori Orlando Fusko posebno se osvrnuo na **Plan rasta EU za Zapadni Balkan kojim je predviđeno šest milijardi investicija u zemlje ovog regiona**. U okviru panela „Obuka za EU: mogućnosti i izazovi za crnogorske opštine” govorila je Maja Handžiška-Trendafilova, direktorica Regionalne škola za javnu upravu (ReSPA), koje je ukazala na značaj spremnosti javnog sektora za implementaciju EU standarda i najavila, među brojnim aktivnostima, i formiranje mreže stručnjaka u regionu i sa zemljama članicama EU. Direktor programa INTERREG Evropa Ervin Siveris predstavio je je sadržaj ovog programa koji je nedavno proširen na pet zemalja Zapadnog Balkana, dok je direktor Uprave za ljudske resurse Agron M. Camaj predstavio novi program za obuke nazvan „Ready for EU”.

4. Nastavak projekta „Regionalna mreža za razvoj kapaciteta u oblasti vodosnabdijevanja i tretmana otpadnih voda“- RCDN+

Ovaj projekat regionalnog karaktera Zajednica opština sprovodi u Crnoj Gori od 2018. godine zajedno sa Udruženjem vodovoda Crne Gore. Glavni partneri na projektu su: NALAS - Mreža asocijacija lokalnih vlasti jugoistočne Evrope, preko koje se Zajednica i uključila u projekat, AQUASAN (Udruženje vodovodnih preduzeća Federacije Bosne i Hercegovine), IAWD (Međunarodna asocijacija voda Dunava). Projekat se realizuje posredstvom Otvorenog regionalnog fonda GIZ-a za modernizaciju opštinskih usluga. Finansira ga švajcarski Državni sekretarijat za ekonomska pitanja (SECO) i njemačko Federalno ministarstvo za ekonomsku saradnju i razvoj (BMZ). Glavni ciljevi ovog projekta su: 1. Jačanje asocijacija uključenih u realizaciju projekta, 2. Jačanje kapaciteta članica asocijacija- jedinica lokalnih samouprava i vodovodnih društava, 3. uspostavljanje partnerstava i kreiranje povoljnog ambijenata u zemlji u predmetnim oblastima.

U maju 2024. godine je potpisan dvogodišnji Sporazum o podgrantu “Jačanje uticaja Zajednice opština Crne Gore u adresiranju pitanja u oblasti vodosnabdijevanja i komunalnih otpadnih voda” u okviru projekta NALAS-a “Institucionalno jačanje partnerskih asocijacija RCDN+ za održivi doprinos sektoru vodosnabdijevanja i komunalnih otpadnih voda” ukupne vrijednosti 97.615,00€. U izvještajnom periodu sprovedene su sledeće aktivnosti:

- Organizovanje Pete konferencije za vode, u saradnji sa Udruženjem vodovoda Crne Gore, u oktobru 2024. godine u Budvi, koja je okupila preko 100 učesnika iz zemlje i regiona. Na konferenciji su razmatrane teme od značaja za stvaranje povoljnog ambijenta za pružanje vitalnih komunalnih usluga javnog vodosnabdijevanja i upravljanja komunalnim otpadnim vodama;
- Organizovanje obuke “Nadzor nad društvima i ustanovama čiji je osnivač opština”, u nomembru 2024. godine, koju je pohađalo 23 predstavnika sekretarijata i javnih službi iz različitih opština;
- Uspostavljanje Platforme za dijalog zainteresovanih strana u oblasti vodnih usluga u cilju povezivanja svih institucija iz oblasti, radi razmjenjivanja informacija, stavova, razmatranja praksi i iskustva u sprovođenju propisa, usaglašavanje predloge za unapređenje zakonskog okvira i ukupnog ambijenta za pružanje komunalnih usluga javnog vodosnabdijevanja i upravljanja komunalnim otpadnim vodama. Pored predstavnika Odbora za komunalne djelatnosti i životnu sredinu Zajednice opština i Udruženja vodovoda Crne Gore, Platforma okuplja predstavnike Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera, Ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva, Regulatorne agencije za energetiku i regulisane komunalne djelatnosti, Uprave za vode, Instituta za javno zdravlje i reprezentativnih sindikata;
- Obuka za 5 trenera koji mogu biti angažovani na teme iz oblasti vodnih usluga, ali i za jačanje trenerskih vještina lica sa liste trenera i predavača Zajednice opština;
- Izrada aplikacije za upravljanje procesom organizovanja obuka;
- Izrada godišnjeg programa aktivnosti Odbora Zajednice za komunalne djelatnosti i životnu sredinu;
- Jačanje medijske zastupljenosti Zajednice opština kroz zapošljavanje samostalnog savjetnika I za odnose sa međunarodnim organizacijama i medijima;
- Redizajniranje sajta Zajednice opština.

5. Učešće Zajednice u sprovođenju projekta „Promovisanje regionalne razmjene o implementaciji planova održive urbane mobilnosti u zemljama Zapadnog Balkana

Zajednica je u izvještajnom periodu učestvovala u sprovođenju ovog projekta (ProSUMP) koji je dio Otvorenog regionalnog fonda za jugoistočnu Evropu – energija, transport i zaštita klime (ORF-ETC). Projekat implementira GIZ u ime njemačke Vlade. Projekat ProSUMP ima za cilj podršku gradovima Jugoistočne Evrope u jačanju kapaciteta lokalnih samouprava za sprovođenje mjera održive urbane obilnosti. Kako je jedan od osnovnih ciljeva projekata unapređenje kapaciteta lokalnih službenika u cilju sprovođenja mjera održive urbane mobilnosti. Tokom 2024. godine službenici odabranih lokalnih samouprava Glavnog grada i

opština Kolašin i Rožaje učestvovali su na dva međunarodna događaja na temu održive urbane mobilnosti i to u Sarajevu u junu mjesecu 2024. godine i u Splitu u oktobru 2024. godine i predstavili lokalne akcione planove za urbanu mobilnost. Zajednica je inicirala da se održiva urbana mobilnost prepozna u Predlogu zakona o lokalnoj samoupravi što je resorno ministarstvo prihvatilo. Takođe je na web sajtu Zajednice kreirana pod-stranica na ovu temu. U opštinama Kolašin, Rožaje i Glavni grad, na osnovu aplikacije Zajednice, realizovani su pilot projekti: brojači bicikala za Glavni grad i Kolašin za više lokacija i lako montirajući i rasklopivi parking za bicikla za opštinu Rožaje. U okviru projekta organizovana je i tradicionalna nedelja transporta od 4 do 8. novembra u kojoj je predstavnik Zajednice učestvovao kao panelista i predstavio rezultate Glavnog grada i dugogodišnje saradnje sa donatorom projekta u realizaciji mjera urbane mobilnosti.

6. Učešće Zajednice u sprovođenju projekta EU4 Energetska tranzicija – Sporazum gradonačelnika na Zapadnom Balkanu i Turskoj

Zajednica i Njemačka razvojna agencija GIZ sprovode projekat: „EU za energetska tranziciju (EU4 Energy Transition): Sporazum gradonačelnika na zapadnom Balkanu i u Turskoj“ koji zajednički finansiraju Evropska Unija i njemačko savezno ministarstvo za ekonomsku saradnju i razvoj, a implementira GIZ na Zapadnom Balkanu i Centralna agencija za upravljanje projektima (CPMA) u Turskoj. Ovaj projekat se bavi klimatskim promjenama i pruža podršku procesu energetske tranzicije na Zapadnom Balkanu i u Turskoj. Polazna osnova je inicijativa „Sporazum gradonačelnika u Evropi“ gdje se gradovi obavezuju da će doprinijeti ciljevima EU za zaštitu klime i da će izraditi akcione planove za održivu energiju i klimu (SECAP). U tom kontekstu, jedna od ključnih aktivnosti je pružanje savjetodavnih usluga i tehničke podrške, kao i podrške u unapređenja kapaciteta odabranih opština na Zapadnom Balkanu i u Turskoj prilikom izrade njihovog prvog Akcionog plana u ovoj oblasti. Prvi akcioni planovi za održivu energiju i klimu urađeni su za 4 odabrane opštine: Glavni grad, Tivat, Kolašin i Pljevlja. Pilot projekat u opštini Berane - hidro i termo izolacija krova Centra za kulturu u početnoj vrijednosti od 50.000,00 eura završen je u junu mjesecu 2024. Zalaganjem Zajednice umjesto predviđenih 50.000, 00 eura uloženo je oko 97.000,00 eura. Kroz ovaj projekat Zajednica je uspjela da ostvari bolju komunikaciju sa resornim ministarstvom i obezbijedi svoje učešće u izradi Nacionalnog plana za energiju i klimu.

7. Regionalni program jačanja lokalne demokratije ReLOaD (UNDP)

Kao regionalna inicijativa, ReLOaD2 se sprovodi na Zapadnom Balkanu, konkretno u Albaniji, Bosni i Hercegovini, na Kosovu, Severnoj Makedoniji, Crnoj Gori i Srbiji radi jačanja partnerstva između lokalnih samouprava i civilnog društva na Zapadnom Balkanu povećanjem transparentnosti u procesu finansiranja NVO iz budžeta lokalnih samouprava i podsticanjem učešća mladih i građana u donošenju odluka i razvoju zajednice. Projekat sprovodi UNDP. U predhodnom periodu UNDP je donirao određena sredstva NVO za projekte uz obavezu opština da ih sufinansiraju u procentu od 10 do 15%. Ukupna vrijednost projekta bila je 15 miliona USD od čega je 1,8 miliona eura opredijeljeno za Crnu Goru.

Klasteri lokalnih samouprava koji su učestvovali u projektu u Crnoj Gori: Tara – Mojkovac, Kolašin i Pljevlja; Coastal Mates – Budva, Herceg Novi i Kotor; Zajedno za Sjever – Andrijevića i Berane; Zajedno Nikšić i Plužine – Nikšić i Plužine i Centralni region – Podgorica, Cetinje, Zeta i Danilovgrad.

Organizovano je 19 obuka za upravljanje projektnim ciklusom za potencijalne aplikante iz 15 opština. Obukama je prisustvovalo 249 učesnika iz NVO sektora. Realizovano je 85 projekata NVO-a sa ukupno 12.125 direktnih korisnika. Od ukupno 85 projekata, 21 projekt se ističe kreativnim idejama, većinom iz novoosnovanih NVO-a.

Jačanje kapaciteta 14 lokalnih samouprava (oko 80 učesnika) uključivalo je teme: upravljanje projektnim ciklusom (PCM), saradnju sa NVO sektorom, integrisanje rodne ravnopravnosti u lokalne politike, komunikaciju rezultata sa građanima, ciljevi održivog razvoja i uvođenje koncepta društvene kohezije. Ukupno 13 opština usvojilo je lokalne odluke o raspodjeli sredstava za NVO-e.

IV-3 Regionalna i međunarodna saradnja

Zajednica je radila na jačanju regionalne saradnje, razmjeni dobrih praksi i prenosu znanja kako između opština u Crnoj Gori, tako i sa opštinama iz EU. Nastavila je sa aktivnim učešćem svojih predstavnika u međunarodnim udruženjima i tijelima kao što su Zajednički savjetodavni odbor između Komiteta regiona EU i Zajednice opština Crne Gore, Kongres lokalnih i regionalnih vlasti Savjeta Evrope, Povelja gradonačelnika za Zapadni Balkan, NALAS, Centralnoevropska inicijativa, Savjet Evopskih opština

i regiona, Euromediteranska skupština lokalnih i regionalnih vlasti itd. Kroz saradnju sa asocijacijama opština iz regiona dodatno se afirmisala regionalna saradnja. Takođe, pružala se podrška lokalnim samoupravama u ostvarivanju saradnje sa gradovima pobratimima. Operativne aktivnosti koje će imati Zajednica u ovoj oblasti su:

1. Učešće delegacije Zajednice na 2 sjednice Kongresa lokalnih i regionalnih vlasti Savjeta Evrope

Kongres lokalnih i regionalnih vlasti Savjeta Evrope je konsultativno tijelo Savjeta Evrope koje predstavlja lokalne i regionalne vlasti 46 zemalja članica Savjeta Evrope. Šef Delegacije Crne Gore u Kongresu Petar Smolović, predsjednik opštine Bijelo Polje i Vanja Starovlah, bivši sekretar Delegacije Crne Gore u Kongresu učestvovali su na 46. sjednici Kongresa u Strazburu od 25. do 29. marta. Kongres lokalnih i regionalnih vlasti Savjeta Evrope pozvao je Crnu Goru da preokrene trend centralizacije lokalne uprave i poboljša procedure konsultacija, posebno o finansijskim pitanjima, uz obezbjeđivanje adekvatnog finansiranja za opštine. Kongres je pozvao Crnu Goru da u konsultacijama sa opštinama i Zajednicom opština Crne Gore, nastavi sa radom na decentralizaciji i sprovede deklarisanu reformu lokalne samouprave. Izvjestioci su predložili jačanje lokalne fiskalne autonomije, obezbjeđujući da zadaci dolaze sa odgovarajućim resursima i obezbjeđujući da lokalne vlasti mogu da vrše sopstvene nadležnosti bez saglasnosti ministarstava. Ovaj poziv dio je izvještaja o primjeni Evropske povelje o lokalnoj samoupravi u Crnoj Gori za period 2016 - 2023, koju je Kongres usvojio na 46. sjednici u Strazburu. Na toj sjednici je usvojen i Izvještaj o lokalnoj demokratiji u Crnoj Gori.

Naredna 47. sjednica održana je u Strazburu 16. oktobra kada je i svečano obilježeno 20 godina od osnivanja NALAS-a, Mreže asocijacija lokalnih vlasti Jugoistočne Evrope. Tokom zasjedanja Kongresa govorilo se o osnaživanju lokalnih zajednica u postizanju socijalne pravde i jednakosti, ali i posvećenosti jačanju demokratskog upravljanja na lokalnom nivou i značaju saradnje svih lokalnih vlasti u Evropi. Sa crnogorske strane, sjednici su prisustvovali: predsjednik Opštine Bar i predsjednik NALAS-a Dušan Raičević, gradonačelnica Glavnog grada prof. dr Olivera Injac i generalna sekretarka Zajednice Mišela Manojlović.

2. Saradnja sa evropskim institucijama i regionalnim inicijativama (NALAS, CEMR, CEI-lokalna dimenzija, NALAS, RCC, ARLEM, IULA)

ARLEM je Euro-mediteranska skupština lokalnih i regionalnih vlasti, predstavnika Evropske unije i zemalja Mediterana, koja je osnovana sa ciljem održavanja političkog dijaloga i međuregionalne saradnje zemalja Mediterana. Na Euromediteranskoj regionalnoj i lokalnoj skupštini - ARLEM, održanoj 1-2 jula 2024 u Karkasonu, Francuskoj, Zajednica nije imala predstavnika.

Na XIX generalnoj skupštini Mreže asocijacija lokalnih samouprava Jugoistočne Evrope (NALAS), koja je 18. aprila održana u Baru, jednogodišnje predsjedavanje ovom organizacijom, osnovanom prije 20 godina, preuzeo je tadašnji predsjednik Upravnog odbora Zajednice opština Crne Gore i predsjednik Opštine Bar Dušan Raičević. Za potpredsjednike organizacije izabrani su Marko Filipović, gradonačelnik Rijeke, Emil Dragici, predsjednik opštine Vulkana Baj i Agim Aliu, predsjednik Opštine Ferizaj. U Strazburu je 28. marta održan sastanak Oficira za vezu NALAS-a na kome je učestvovala generalna sekretarka Zajednice i u okviru kojeg je predstavljen projekat Savjeta Evrope "Promocija deliberativne demokratije i inovativni pristup učešću građana u jugoistočnoj Evropi". Zvanični početak projekta je predstavljen u Baru 18. aprila 2024. godine, a prvi sastanak održan je u Tirani 14. novembra 2024. godine kojem je prisustvovala pomoćnica generalne sekretarke Milica Radojičić u svojstvu focal point-a za CG. Kongres lokalnih i regionalnih vlasti Savjeta Evrope osnovao je Zajednicu prakse o deliberativnoj demokratiji, koja se sastoji od 18 jedinica lokalnih samouprava i 7 asocijacija lokalnih vlasti iz Zapadnog Balkana, sa ciljem daljeg promovisanja građanske deliberacije i inovativnih participativnih pristupa. Na događaju je istaknuta uloga deliberativnog procesa kao efikasnog pristupa za jačanje reprezentativne demokratije i donošenje boljih politika, a sastanak je bio prilika i za promociju objavljenog vodiča za lokalne vlasti o tome "Kako organizovati deliberativni proces na lokalnom nivou?". Zajednicom prakse će koordinirati Mreža nacionalnih asocijacija lokalnih vlasti Jugoistočne Evrope (NALAS) i služiće kao platforma za razmjenu i međusobno učenje članova iz Albanije, Bosne i Hercegovine, Kosova, Crne Gore, Sjeverne Makedonije i Srbije. Zajednica opština Crne Gore je "kontakt tačka" na ovom projektu, po jednoj zemlji su odabrane tri opštine, a za Crnu Goru: Bar / Šavnik / Tivat.

3. Organizacija okruglih stolova za edukaciju opština o njihovoj ulozi u procesu evropskih integracija uz učešće diplomatskog kora.

Na Okruglom stolu „Međuopštinska i međunarodna saradnja lokalnih samouprava”, koji je u podgoričkom Gradskom parlamentu u februaru 2024. godine održan na inicijativu dr Jelene Borovinić Bojović, predsjednice Skupštine Zajednice opština i predsjednice Skupštine Glavnog grada, razmjenila su se iskustva i najbolje prakse lokalnih samouprava u međusobnoj i međunarodnoj saradnji.

Kroz projekat „Osnaživanje lokalnih zajednica u procesu EU integracija u CG“ održani su bilateralni sastanci sa predsjednicima opština Bar, Ulcinj, Šavnik, Žabljak, Danilovgrad, Cetinje i Nikšić, uz prisustvo predstavnika Delegacije EU, gdje je razgovarano o ulozi opština u procesu EU integracija i samom projektu.

4. Bilateralni sastanci sa ambasadorima stranih država u Crnoj Gori

U izvještajnoj godini održan je bilateralni sastanak sa ambasadoricom Slovenije na kojem je predstavljen grant namjenjen opštinama, dok je u novembru 2024. godine održan sastanak sa ambasadorom Turske u Crnoj Gori o konkretnim vidovima saradnje sa Zajednicom opština Republike Turske, kao i uspostavljanju saradnje sa Turskom agencijom za saradnju i koordinaciju TIKa. Dodatno, krajem decembra održane su neformalne konsultacije sa predstavnicima Ambasade Narodne Republike Kine u Crnoj Gori gdje je iskazana namjera o budućoj saradnji i pružanju podrške aktivnostima Zajednice.

5. Uspostavljanje baze podataka o bratimljenju crnogorskih gradova

Baza podataka je uspostavljena u decembru 2024. godine, a do kraja izvještajne godine izdata je i publikacija u elektronskoj verziji koja je dostupna na internet stranici Zajednice.

6. Tehnička podrška opštinama u implementaciji projekta Ministarstva evropskih poslova „Podrška komuniciranju EU integracija“

Akcioni plan za sprovođenje Strategije informisanja javnosti o pristupanju Crne Gore EU za 2024. godinu, koju u okviru projekta “Podrška komuniciranju EU integracija” sprovodi MEP, pripremljen je u saradnji sa svim opštinama, a uz podršku i koordinaciju Zajednice. Predstavnik Zajednice je član Operativnog tijela za sprovođenje Strategije informisanja javnosti o procesu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji 2023-2026, a pomenuti Akcioni plan za 2024. godinu u potpunosti je realizovan od strane svih JLS (17 aktivnosti). U izvještajnoj godini, Zajednica je uz podršku lokalnih službenika zaduženih za komuniciranje procesa evropskih integracija, prikupila sve neophodne podatke, iste obradila i dostavila Ministarstvu evropskih poslova.

IVa NEPLANIRANA REGIONALNA I MEĐUNARODNA SARADNJA

1. Sprovođenje projekta „Novi talas saradnje“ (New Wave of Cooperation) u saradnji sa NALAS-om

Zajednica je učestvovala u Projektu Novi talas saradnje u saradnji sa Mrežom Asocijacija opština jugoistočne Evrope NALAS, koji je finansiran od strane Njemačke organizacije za razvojnu pomoć GIZ. Ugovor je potpisan polovinom izvještajne godine radi obezbjeđenje razmjene iskustava. Projektom je odobreno 5.000 €, a u okviru projekta organizovani su „Shadowing“ susreti, gdje je delegacija Opštine Bar iz Ukrajine posjetila Opštinu Bar u Crnoj Gori u oktobru 2024. godine. U petodnevnoj posjeti opštine su međusobno razmijenile znanja i iskustva u oblasti lokalnog upravljanja i projekat je uspješno realizovan.

2. Sprovođenje projekta PADRION

Zajednica opština kao partner učestvuje u projektu „Javna administracija na putu digitalne transformacije u Jadransko - Jonskom području“ (PADRION), ID BROJ IPA-ADRION00131 koji je podržan u okviru transnacionalnog ADRION programa u 2024.godini. Ukupan budžet projekta iznosi preko 1,2 miliona eura, od čega za Zajednicu opština kao partnera 78.859,40 eura. U projektu učestvuje 9 partnera iz 7 zemalja jadransko - jonske regije: Italija, Grčka, Hrvatska, Crna Gora, Srbija, Albanija, Sjeverna Makedonija, a cilj je podsticanje digitalne transformacije uz lokalnim zajednicama u Jadransko-jonskom regionu i prilagođavanje digitalnih rješenja lokalnim potrebama. Projekat će se fokusirati na razvoj alata poput lokalnih digitalnih agendi i tematskih

zajednica, stvaranje modela za unapređenje stepena digitalizacije, kreiranje i testiranje prilagođenih digitalnih rješenja kroz pilot projekte i izradu Zajedničkog akcionog plana sa smjernicama za dugoročnu održivost. Kreirana rješenja će imati direktne benefite za lokalne zajednice, javnu administraciju i privredni sektor, a nakon validacije rješenja će biti spremna za usvajanje i širu primjenu.

Period implementacije projekta je od septembra 2024. do avgusta 2026. godine. Formiran je projektni tim Zajednice opština, a predstavnici su učestvovali na online početnom sastanku u septembru 2024. godine, kao i na Početnom sastanku projektnih partnera i prvom sastanku Upravnog odbora održanim u decembru 2024. godine u Bolonji, Italija. Aktivnosti na sprovođenju projekta su uspješno započele i nastaviće se u narednom periodu.

3. Istraživanje o rodnoj ravnopravnosti u Crnoj Gori

Zajednica je za potrebe NALAS-a, u martu 2024. godine prikupila podatke od Ministarstva ljudskih i manjinskih prava za potrebe izrade godišnjeg izvještaja NALAS-a o stanju rodne ravnopravnosti na lokalnom nivou.

4. Učešće Zajednice u NALAS Radnoj grupi za socijalnu inkluziju i migracije

Radnu grupu je formirao NALAS kao vid stručne pomoći za realizaciju regionalnog projekta „Jačanje lokalnih kapaciteta za implementaciju Agende 2030 i principa „Nikoga ne ostavljajte iza“. Realizuje se uz finansijsku podršku projekta „Socijalna prava za ugrožene grupe II (SoRi II)“ koji sprovodi GIZ u partnerstvu sa NALAS-om u okviru programa „Jačanje dobre uprave u zemljama Zapadnog Balkana“. Projektom nije planirana finansijska podrška za asocijacije koje nijesu dio SoRiII projekta, što je slučaj sa Zajednicom opština Crne Gore, ali kao članica NALAS-a, Zajednica je dobila podršku NALAS-ovog eksperta za izradu „Mape puta“ kao mehanizma za zagovaranje teme iz oblasti socijalne inkluzije. Kako se Zajednica opština još od 2019. godine bavi obezbjeđivanjem održivog modela finansiranja Dnevnih centara, ova tema je kandidovana za „Mapu puta“. U aprilu 2024. godine predstavnica Zajednice je pripremila i prezentovala Nacrt Mape puta za lobiranje na temu „Nepostojanje modela finansiranja za pružanje usluga u dnevnim centrima za djecu sa smetnjama i teškoćama u razvoju u Crnoj Gori.“ U izvještajnom periodu, Radna grupa je održala pet sastanaka u zemljama regiona radi razmjene iskustava. Mapa puta Zajednice će biti i sastavni dio Policy Paper-a koji će razmatrati Generalna skupština NALAS-a i kandidovati za usvajanje. Time će ovaj dokument dobiti snagu regionalne podrške za lobiranje Zajednice u pregovorima sa resornim ministarstvima.

5. Uspostavljanje saradnje sa švedskom Agencijom za zaštitu životne sredine

Rezultat ove saradnje je organizovanje dvije dvije radionice u Bijelom Polju i Tivtu u aprilu 2024. godine za sve opštine na temu jačanja njihovih kapaciteta u oblasti upravljanja kvalitetom vazduha na kojima je uzelo učešće oko 20 opštinskih predstavnika.

V JAČANJE LJUDSKIH RESURSA OPŠTINA

1. Obuke

Zajednica je i tokom 2024. godine posebnu pažnju posvetila profesionalnom usavršavanju zaposlenih u jedinicama lokalne samouprave, njihovih javnih službi, kao i odbornika u lokalnim parlamentima. Pažljivo osluškujući njihove potrebe u oblastima gdje je postojala potreba za edukacijom, Zajednica je izdvojila određene teme u svom Programu i organizovala niz obuka u prethodnoj godini. Osim ovih, Zajednica je organizovala i druge ad-hoc obuke u saradnji sa organima državne uprave nadležnim za određenu oblast. U izvještajnom periodu ukupno je organizovane su **23 obuke** na 11 različitih tema, na kojim je učestvovalo ukupno **392 polaznika** i to:

1. „Izrada i upravljanje EU projektima-osnovni nivo” – ukupno **4 obuke**, za potrebe Glavnog grada - Služba zaštite i spašavanja i Opštine Ulcinj, Opštine Pljevlja, Opštine Berane i službenika koji se bave društvenim djelatnostima u svim opštinama - ukupno **52 polaznika**
2. Sprovođenje javnih nabavki po EU procedurama (PRAG) – **3 obuke**, za potrebe opštine Pljevlja, svih opština u saradnji sa Ministarstvom poljoprivrede - **46 polaznika**
3. Postupak legalizacije nelegalno izgrađenih objekata - **4 obuke**, od čega 3 regionalne u Podgorici, Tivtu i Mojkovcu i 1 za potrebe opštine Budva - ukupno **84 polaznika**
4. Neverbalna komunikacija u poslovima protokola i odnosi sa javnošću - **1 obuka** u Tivtu za potrebe svih opština - ukupno **13 polaznika**
5. Upravni nadzor nad privrednim društvima i ustanovama čiji je osnivač opština - **1 obuka** u Podgorici, za potrebe svih opština i javnih preduzeća/ustanova čiji su osnivač, u okviru projekta RCDN+ - ukupno **23 polaznika**

6. Ovlašćenja, odgovornosti odbornika i način vršenja odborničke funkcije - **1 obuka** za odbornike Skupštine opštine Pljevlja - ukupno **8 polaznika**
7. Porez na nepokretnosti - **3 regionalne obuke** u Bijelom Polju, Podgorici i Budvi za potrebe svih opština – ukupno **61 polaznik**
8. Odgovornosti i ovlašćenja opštine u izgradnji i legalizaciji objekata – **1 obuka** za potrebe Opštine Zeta - ukupno **11 polaznika**
9. Primjena Zakona o socijalnom stanovanju i Zakona o održavanju stambenih zgrada - **3 regionalne obuke** u Mojkovcu, Podgorici i Tivtu, u saradnji sa Ministarstvom prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine, za potrebe svih opština - ukupno **42 polaznika**
10. „Porez na promet nepokretnosti“ – **1 obuka** u Podgorici za opštine središnjeg regiona - ukupno **19 polaznika**
11. Postupak javnih nabavki - **1 obuka** u Podgorici, za sve opštine i javna preduzeća/ustanove čiji su osnivač - ukupno **33 polaznika**

2. Jačanje baze predavača i trenera Zajednice

U skladu sa Pravilnikom o uslovima, načinu i postupku izbora predavača, trenera i drugih realizatora obuka, u aprilu 2023.godine na web sajtu Zajednice objavljen je stalno otvoreni Javni poziv za njihov izbor radi sprovođenja Programa obuka Zajednice. Tako je uspostavljena baza koja je na kraju izvještajnog perioda imala 24 predavača/trenera. Imajući u vidu propisane uslove u pogledu iskustva u sprovođenju obuka i završenog treninga za trenere, Zajednica kontinuirano radi na jačanju njihovih kapaciteta kako bi što bolje odgovorili zahtjevima obuka za koju se prijavljuju, ali i na motivaciji budućih trenera i predavača da se prijave na Javni poziv.

3. Strukovne mreže

Zajednica je još 2023. godine formirala 15 strukovnih mreža radi povezivanja, odnosno razmjene iskustava lokalnih službenika iz različitih opština koji obavljaju istovjetne poslove i to: Mreža za lokalne javne prihode; Mreža za budžet i finansije; Mreža za prvostepeni upravni postupak u oblasti legalizacije bespravniha objekata; Mreža za prvostepeni upravni postupak u oblastima komunalnih djelatnosti, saobraćaja i vodoprivrede; Mreža za upravni nadzor nad vršiocima komunalnih djelatnosti; Mreža za životnu sredinu; Mreža za inspekcijski nadzor; Mreža za komunalni nadzor; Mreža dnevnih centara za djecu i omladinu sa smetnjama i teškoćama u razvoju; Mreža za prvostepeni upravni postupak u oblastima socijalne zaštite, kulture i sporta; Savjet

matičara; Mreža za javne nabavke; Mreža za upravljanje ljudskim resursima; Mreža opštinskih projekt menadžera i Mreža za komuniciranje procesa pristupanja CG EU. Mrežama administriraju zaposleni u Zajednici. One kao takve doprinose povećanju pravne sigurnosti službenika i ujednačavanju pravne prakse.

Va NEPLANIRANE AKTIVNOSTI NA JAČANJU ADMINISTRATIVNIH KAPACITETA

1. Uspostavljanje Mreže spoljnih eksperata za EU i druge fondove

Zajednica je kao dodatni vid podrške za jačanje kapaciteta za pripremu i sprovođenje EU i drugih projekata u opštinama formirala Mrežu spoljnih eksperata. Javnim pozivom, koji je objavljen na web stranici Zajednice, definisani su uslovi za članstvo od najmanje 10 godina rada na pripremi i implementaciji projekata. Do predviđenog roka na adresu Zajednice stiglo je 13 prijava, od čega je 10 prijavljenih ispunjavalo uslove za učešće i uključeni su u Mrežu. Planira se raspisivanje novog poziva i u narednoj godini kako bi se omogućilo dalje širenje i jačanje Mreže. Sa članovima je organizovan inicijalni sastanak, na kom su upoznati sa ciljem mreže, uslovima i mogućnostima angažovanja posredstvom Zajednice a podaci o njihovoj ekspertizi i kontakt podaci su objavljeni na web stranici Zajednice i dostupni svim opštinama.

2. Radionice i okrugli stolovi

- Radionica o primjeni Pravilnika o bezbjednosti opreme koja se koristi na dječjem igralištu

Radionica je održana u Podgorici u zajedničkoj organizaciji Zajednice opština i Ministarstva ekonomskog razvoja su 31. oktobra 2024. godine za potrebe zaposlenih u oblasti komunalne djelatnosti. Prisustvovalo je 10 predstavnika opština: Budva, Plužine, Zeta, Kolašin i Nikšić. Zbog novina u postupanju opština, Izvještaj sa radionice je dostavljen svim opštinama u novembru 2024. godine. Pravilnik je usaglašen sa evropskim pravnim okvirom i utvrđuje obavezne standarde koje treba da ispunjava oprema na dječjim igralištima kao i redovnu godišnju kontrolu bezbjednosti koju vrši ovlašćeno privredno društvo „INTRA“ d.o.o. za kontrolu dječjih igrališta (Rješenje br. 009-328/23-3454/6 od 31. jula 2024. godine). Nakon radionice je sačinjen izvještaj koji je poslat svim resornim sekretarijatima u cilju upoznavanja sa zakonskim obavezama i postupanja po njima.

- Radionica o naknadama zbog zagađivanja životne sredine i vođenju registra izvora zagađivanja vazduha

Radionica je održana u Podgorici u organizaciji Zajednice i Eko-fonda 18. novembra 2024. godine za potrebe zaposlenih u sekretarijatima za životnu sredinu. Prisustvovalo je 14 polaznika iz Glavnog grada Podgorica, Prijestonice Cetinje i opština: Mojkovac, Tivat, Herceg Novi, Rožaje, Pljevlja, Kolašin, Žabljak, Danilovgrad i Bar. Na radionici je predstavljen Predlog Odluke o visini naknada, načinu obračuna i plaćanja naknada zbog zagađivanja životne sredine. Članom 41 Zakona o zaštiti vazduha je propisano da organ lokalne uprave vodi registar izvora zagađivanja vazduha sa podacima o prostornom smještaju i kapacitetima izvora zagađivanja, kao i o svim promjenama i rekonstrukcijama i da se podaci iz registra izvora zagađivanja dostavljaju se Agenciji za zaštitu životne sredine koja vodi integralni katastar zagađivača životne sredine. S obzirom da je usvajanje Odluke o visini naknada, načinu obračuna i plaćanja naknada zbog zagađivanja životne sredine planirano najkasnije do kraja novembra, cilj radionice je da se zaposleni u lokalnim upravama upoznaju sa obavezama koji proizlaze iz ovih propisa, te da se nađe optimalni način saradnje između resornih sekretarijata i Agencije za zaštitu životne sredine u pogledu identifikovanja konkretnih zagađivača koji će biti obveznici naknada utvrđenih Predlogom odluke.

- Konferencija povodom Svjetskog dana voda

Konferencija je održana u martu 2024. godine u organizaciji Vodovoda d.o.o. Nikšić. Predstavnik Zajednice je predstavio aktivnosti Zajednice (sprovedene i planirane) u oblasti vodnih usluga.

- Okrugli sto „Razmjena iskustava u normiranju i primjeni Odluke o mjesnim zajednicama“

Zajednica je u aprilu 2024. godine organizovala događaj za potrebe svih crnogorskih opština na kome su razmjenjena iskustva sa generalnim sekretarom Sstalne konferencije gradova i opština Srbije i njegovim saradnicima na navedenu temu.

- Konferencija „Ženske kvote: put do jednakosti“ Podgorica

Na inicijativu predsjednice Skupštine Glavnog grada i predsjednice Skupštine Zajednice dr Jelene Borovinić Bojović, a u organizaciji Zajednice opština, konferencija Skupštine Glavnog grada i Misije OEBS-a u Crnoj Gori, u Podgorici je 7. juna 2024. godine organizovana navedena konferencija sa ciljem pokretanja širokog dijaloga o neophodnosti izmjene Zakona o izboru

odbornika i poslanika kako bi se procenat postojeće kvote za žene na izbornim listama povećao na četrdeset odsto. Konferencija se bavila i govorom mržnje prema ženama i digitalnim nasiljem. Okupila je odbornice skupština u Crnoj Gori, aktivistkinje za ženska prava iz Srbije, Slovenije, Hrvatske i Sjeverne Makedonije i ekspertkinje za oblast rodne ravnopravnosti iz regiona koje prenijele iskustva o većem učešću žena u političkom i javnom životu. Rezultirala je potpisanom Deklaracijom o jednakom političkom učešću žena kojom se preporučuje Skupštini Crne Gore da prilikom predstojeće reforme izbornog zakonodavstva obezbijedi minimalne kvote od 40 odsto kandidata na izbornoj listi za osobe manje zastupljenog pola. Time je dat doprinos da se tema učešća žena podigne na veći nivo u lokalnim skupštinama i u javnosti.

- Okrugli sto „Decentralizacija u Crnoj Gori – gdje smo, a gdje treba da budemo?”

Na inicijativu predsjednice Skupštine Glavnog grada i predsjednice Skupštine Zajednice dr Jelene Borovinić Bojović i predsjednika Skupštine opštine Tivat, Miljana Markovića i uz podršku Zajednice, u Tivtu je u aprilu 2024. godine održan okrugli sto na kome su se razmatrale teme decentralizacije nadležnosti centralnih organa vlasti proširenjem portfolija usluga koje građanima pružaju lokalni organi i autonomija lokalnih samouprava. Na okruglom stolu prezentiran je Izvještaj Kongresa lokalnih i regionalnih vlasti SE o primjeni Evropske povelje u lokalnoj samoupravi u Crnoj Gori za period 2015-2022 u kome su konstatovane povrede prava opština na utonomiju, budžet, konsultovanje o pitanjima koja ih se neposredno tiču i apostrofirana potreba saradnje centralnih vlasti sa Zajednicom opština Crne Gore.

- Okrugli sto „Ravnomjerni regionalni razvoj”

Na inicijativu predsjednice Skupštine Glavnog grada i predsjednice Skupštine Zajednice dr Jelene Borovinić Bojović i Skupštine opštine Petnjica u junu mjesecu u Petnjici održan je navedeni okrugli sto na kome je potencirana potreba razvoja sjevernog regiona i pravci politike u smislu izgradnje neophodne infrastrukture i korišćenja postojećih prirodnih i drugih potencijala. Predstavljen je predstojeći projekat Zajednice opština BIO EKO za povezivanje zdravstvenog sa svim oblicima turizma, organske poljoprivredne proizvodnje, zaštite životne sredine i zdravih stilova života u zaležu svih opština koji može predstavljati realan i održiv odgovor na problem neravnomjernog regionalnog razvoja.

- Panel „Prednosti Berlinskog procesa u odnosu alternativne regionalne inicijative: preporuke za Crnu Goru“

Crnogorska Panevropska unija je u avgustu 2024. godine organizovala navedeni panel radi davanja doprinosa jačanju participativnih demokratija i evropskih i evroatlanskih integracija na Zapadnom Balkanu. Na panelu je učestvovala generalna sekretarka Zajednice koja je predstavila rezultate i mogućnosti međunarodne saradnje i povlačenja sredstava iz EU i drugih fondova na lokalnom nivou.

- Panel „Javno privatno partnerstvo kao prilika za infrastrukturni razvoj Crne Gore“

Agencija za investicije Crne Gore je u saradnji sa Ministarstvom finansija organizovala navedeni panel na kome su predstavljene mogućnosti i iskustva u korišćenju ovog instrumenta za realizaciju infrastrukturnih projekata, kao i vidovi podrške Agencije za investicije. Na panelu je učestvovala generalna sekretarka Zajednice koja je predstavila neke od uspješnih projekata realizovanih u privatno javnom partnerstvu na lokalnom nivou i ukazala na vraćanje nadležnosti za planiranje opština kao preduslov realizacije svih infrastrukturnih projekata, uključujući i one koji se realizuju privatno javnim partnerstvom i neophodnosti jačanja ljudskih resursa za obavljanje svih, pa i ovih poslova.

- Panel Prava djeteta u srcu procesa pristupanja EU i Agende 2030

Panel je održan u organizaciji Vlade, Delegacije EU, Predstavništva UNICEF-a u Crnoj Gori i Centra za prava djeteta u novembru 2024. godine. Diskutovalo se o pravu djece i mladih na učešće u procesu odlučivanja, integrisanim i vaninstitucionalnim uslugama koje treba razvijati za potrebe djece i mladih sa invaliditetom kao i bez roditeljskog staranja.

- Okrugli sto „Međuopštinska i međunarodna saradnja lokalnih samouprava“

Organizovan je u februaru 2024. godine u saradnji sa Skupštinom Glavnog grada Podgorica. Ukazano je na mogućnosti i izazove svih oblika saradnje.

- Konferencija „Poslovni ambijent, korporativno upravljanje i finansijski rezultati poslovanja opštinskih preduzeća u Crnoj Gori“

Organizovana je u junu 2024. godine od strane Centra za ekonomske i evropske studije. Kroz uticaj regulatornog okvira i odnosa sa državom na poslovne rezultate opštinskih preduzeća”, ukazano je na potrebu izmjene propisa u cilju jačanja finansijske stabilnosti opštinskih preduzeća.

- Panel - Smjernice za unapređenje učešća građana i mjesnih zajednica u odlučivanju u lokalnim samoupravama

Ova diskusija organizovana je u novembru 2024. godine u Podgorici. Panelisti su bili predstavnici lokalne samouprave, nevladinog sektora, medija, predstavnici preduzetnica, lica sa invaliditetom i mladih. Preporuke sa panela: 1. Modernizovati načine komunikacije lokalne samouprave sa građanima (viber grupe, društvene mreže i slično); 2. Unificirati sadržaj veb stranice lokalnih samouprava, posebno u dijelu koji se tiče građana (građanski biro, obrasci, zahtjevi, javne rasprave, nacrti dokumenata i sl, da budu na jednom i vidljivom mjestu na početnoj strani sajta opštine), 3. Učiniti veb sajt pristupačnim za lica sa invaliditetom, odnosno za slabovidna lica; 4. Jačati i promovisati ulogu mjesne zajednice; 4. Posticati saradnju mjesnih zajednica, lokalnih nevladinih organizacija i lokalnih medija u zatupanju i ostvarivanju zajedničkih ciljeva; 5. Uspostaviti registar preduzetnika u opštini i objaviti na sajtu opštine; 6. Obrazovati Savjet mladih u svakoj lokalnoj samoupravi; 7. Sprovoditi prethodne konsultacije javnosti prilikom pripreme lokalnih akata, sa fokusom na ciljnu grupu na koju se akt odnosi, 8. Uvesti institut „slobodne stolice“ za mjesne zajednice u skupštini opštine; 9. Uspostaviti funkciju lokalnog zaštitnika ljudskih prava i sloboda (ombudsmana); 10. Objaviti Smjernice na web sajtu opštine. Primjena ovih preporuka i rukovođenje uputstvima iz Smjernica može doprinijeti transparentnosti rada lokalnih samouprava ali i jačanju povjerenja građana u rad opština.

3. Učešće u Istraživanju o zadovoljstvu zaposlenih na lokalnom nivou

Uprava za ljudske resurse, u saradnji sa RESPA-om i SIGMA-om, pripremila je Metodologiju sprovođenja istraživanja o zadovoljstvu zaposlenih u lokalnim samoupravama u Crnoj Gori i distribuirala anketu jedinicama lokalne samouprave u junu 2024. godine. Istraživanje na lokalnom nivou je sprovedeno i generalni rezultati su predstavljeni svim JLS na sastanku Uprave 28. oktobra. Nakon toga, organizovani su ZOOM sastanci pojedinačno sa opštinama koje su izrazile interesovanje i predstavljeni im konkretni rezultati za tu JLS. Budući da je za uspjeh ovakvog istraživanja neophodno preduzimanje aktivnosti na osnovu

rezultata ankete, predstavnica ZO predložila je pružanje podrške opštinama koje za to izraze interesovanje prilikom pripreme akcionih planova za unapređenje zadovoljstva zaposlenih.

4. Saradnja sa Ministarstvom javne uprave i Upravom za ljudske resurse/ Savjet za obuku

Zajednica je tokom 2022. godine potpisala Sporazum o saradnji sa Ministarstvom javne uprave i Upravom za ljudske resurse. Jedna od aktivnosti je i uspostavljanje Savjeta za obuku lokalnih službenika, u čiji sastav će biti uključeni predstavnici ove tri institucije sa zadatkom da razmatra dokumenta od značaja za profesionalno usavršavanje lokalnih službenika i namještenika i daje preporuke. U 2024. godine je održano nekoliko sastanaka sa Upravom vezano za uspostavljanje Savjeta za obuku, dogovora o daljem načinu saradnje u dijelu profesionalnog razvoja lokalnih službenika i namještenika, uvođenja KIS-a za lokalni nivo i sl. Međutim, Savjet u 2024. godine nije uspostavljen.

5. Jačanje kapaciteta Sekretarijata Zajednice

Kako bi adekvatno odgovorili potrebama članica, u izvještajnoj godini popunjeno je pet upražnjenih radnih mjesta i to: pomoćnik generalne sekretarke za sistem lokalne samouprave, pomoćnik generalne sekretarke za međunarodnu saradnju i evropske integracije, rukovodilac za poljoprivredu, turizam, energetiku, preduzetništvo, pravne i opšte poslove, sekretar Odbora za međunarodnu saradnju i evropske integracije, koordinator za odnose sa javnošću, saradnju sa NVO i promociju projekata.

Zaposleni u Zajednici pohađali su ukupno 7 obuka i to: Kancelarijsko poslovanje, Izrada i upravljanje EU projektima-osnovni nivo, „IN-HOUSE“ javne nabavke, Opšta obuka master trenera, Obuka o zastupanju i lobiranju, Proširena odgovornost proizvođača otpada, Prava djeteta u srcu procesa pristupanja EU.

Predstavnik Zajednice je, kao član Mreže za ljudske resurse u organizaciji Uprave za ljudske resurse, učestvovao u obukama tokom 2024. godine na teme: Interna i eksterna komunikacija i unapređenje međuljudskih odnosa; Prevencija i rješavanje konflikata; aktivnosti na pripremi izmjena i dopuna Zakona o DSiN; sprovođenje istraživanja o zadovoljstvu zaposlenih; Sistem zarada u javnom sektoru Crne Gore; prezentacija Priručnika za ocjenjivanje, praćenje rada i profesionalni razvoj državnih službenika, odnosno namještenika.

VI OPERATIVNE AKTIVNOSTI SEKRETARIJATA ZAJEDNICE

1. Svečano zaključivanje inoviranog Sporazuma o saradnji Vlade CG i Zajednice opština

U prvom kvartalu 2024. godine delegacija Zajednice, koju su činili gradonačelnica Glavnog grada, četiri predsjednika opština i generalna sekretarka Zajednice, bila je u zvaničnoj posjeti premijeru 44. Vlade kako bi ga upoznala sa problemima finansiranja lokalne samouprave, centralizacije, povreda prava na autonomiju i nedjelotvorne saradnje sa centralnim organima vlasti. I pored najave generalne sekretarke da će Zajednica dostaviti inovirani Sporazum o saradnji sa Vladom Crne Gore koji će doprinijeti rješenju mnogih problema opština, te dostavljanja istog više puta i Vladi neposredno i preko Ministarstva javne uprave, nije bilo nikakve povratne informacije i do potpisivanja Sporazuma nije došlo.

2. Sprovođenje postupka finansiranja izrade tehničke dokumentacije razvojnih projekata opština

U **2023.godini** u ove namjene planirano je ukupno 430.558,67 EUR-a. Pravo učešća u javnom pozivu imale su sve opštine a maksimalna odobrena sredstva po opštini iznosila su 20.000,00 EUR-a.

U **2024. godini** u ove namjene planirano 475,418.38 eura, od kojih se 175,418.38 eura odnosi na rezervisana sredstva po osnovu odluka o raspodjeli sredstava opštinama iz 2023. godine, dok je 300.000,00 eura opredijeljeno za 2024. godinu. Javni poziv za raspodjelu sredstava za 2024. godine raspisan je 19. jula 2024. godine i otvoren je do 25. decembra 2024. godine.

Na osnovu Pravilnika o uslovima, načinu i postupku raspodjele sredstava za realizaciju razvojnih projekata od interesa za jedinice lokalne samouprave, Predmet finansiranja je izrada ili revizija tehničke dokumentacije za izgradnju, odnosno rekonstrukciju lokalne infrastrukture, i to studija izvodljivosti, idejnih rješenja, idejnih projekata, glavnih projekata, revidovanih glavnih projekata, projekata izvedenih objekata, elaborata uticaja na životnu sredinu i druge tehničke dokumentacije.

Pregled odobrenih i isplaćenih sredstava za 2023. godinu (na dan 25. decembar):

Andrijevića: odobreno 19.985,30 EUR-a, isplaćeno 19.918,00 EUR-a,
Berane: odobreno 20.000,00 EUR-a, isplaćeno 20.000,00 EUR-a,
Bijelo Polje: odobreno 20.000,00 EUR-a, isplaćeno 20.000,00 EUR-a,
Gusinje: odobreno 20.000,00 EUR-a, isplaćeno 19.921,00 EUR-a,
Danilovgrad: odobreno 20.000,00 EUR-a, isplaćeno 20.000,00 EUR-a,
Žabljak: odobreno 16.940,00 EUR-a, isplaćeno 16.940,00 EUR-a,
Zeta: odobreno 19.030,17 EUR-a, isplaćeno 19.030,17 EUR-a,
Kolašin: odobreno 20.000,00 EUR-a, isplaćeno 15.730,00 EUR-a,
Kotor: odobreno 20.000,00 EUR-a, isplaćeno 19.904,50 EUR-a,
Mojkovac: odobreno 20.000,00 EUR-a, isplaćeno 20.000,00 EUR-a,
Nikšić: odobreno 20.000,00 EUR-a, isplaćeno 0 EUR-a,
Petnjica: odobreno 20.000,00 EUR-a, isplaćeno 11.993,00 EUR-a,
Plav: odobreno 19.980,50 EUR-a, isplaćeno 19.057,50 EUR-a,
Plužine: odobreno 20.000,00 EUR-a, isplaćeno 20.000,00 EUR-a,
Pljevlja: odobreno 19.602,00 EUR-a, isplaćeno 19.602,00 EUR-a,
Podgorica: odobreno 17.500,00 EUR-a, isplaćeno 0 EUR-a,
Rožaje: odobreno 19.707,00 EUR-a, isplaćeno 4.970,00 EUR-a,
Tivat: odobreno 18.876,00 EUR-a, isplaćeno 18.876,00 EUR-a,
Tuzi: odobreno 19.000,00 EUR-a, isplaćeno 18.980,00 EUR-a,
Ulcinj: odobreno 20.000,00 EUR-a, isplaćeno 0 EUR-a,
Cetinje: odobreno 20.000,00 EUR-a, isplaćeno 0 EUR-a,
Šavnik: odobreno 20.000,00 EUR-a, isplaćeno 19.892,40 EUR-a,

UKUPNO: odobreno 430.558,67 EUR-a, isplaćeno 324.814,87 EUR-a

Pregled odobrenih i isplaćenih sredstava za 2024. godinu (na dan 27. decembar):

Andrijevića: odobreno 16.395,00 EUR-a, isplaćeno 6.050,00 EUR-a,
Berane: odobreno 12.692,90 EUR-a, isplaćeno 12.692,90 EUR-a,
Bijelo Polje: odobreno 16.520,29 EUR-a, isplaćeno 16.520,29 EUR-a,
Gusinje: odobreno 16.666,67EUR-a, isplaćeno 16.666,67 EUR-a,
Danilovgrad: odobreno 16.666,67 EUR-a, isplaćeno 16.666,67 EUR-a,
Žabljak: odobreno16.666,67 EUR-a, isplaćeno 0 EUR-a,
Mojkovac: odobreno16.666,67 EUR-a, isplaćeno 16.666,67EUR-a,
Nikšić: odobreno16.660,00 EUR-a, isplaćeno 0 EUR-a,
Plav: odobreno 16.666,67EUR-a, isplaćeno 16.666,67EUR-a,
Plužine: odobreno 16.666,67EUR-a, isplaćeno 0 EUR-a,
Pljevlja: odobreno 16.244,25 EUR-a, isplaćeno 3.751,00 EUR-a,
Rožaje: odobreno 16.600,00EUR-a, isplaćeno 0 EUR-a,
Petnjica: odobreno 16.600,00 EUR-a, isplaćeno 0 EUR-a,
Ulcinj: odobreno 16.666,67 EUR-a, isplaćeno 0 EUR-a,
Šavnik: odobreno 16.666,67EUR-a, isplaćeno 9.559,00 EUR-a,,
UKUPNO: odobreno 261.711,80 EUR-a, isplaćeno 115.239,87 EUR-a

Opštine koje se nisu prijavile na javni poziv za 2024. godinu: Kolašin i Tuzi.

3. Saradnja sa Eko-fondom

Zajednica je sa Eko-fondom tokom 2023. godine usaglasila tekst javnog poziva za subvencioniranje opština u 2024. godini radi isključivanja uslova za učešće u pozivima koji se odnosio na dokaz o plaćenim porezima i doprinosima. Ovaj uslov je bio utvrđen ranijih godina i predstavljao je prepreku većem broju opština da ostvare pravo na subvencije.

Eko-fond je, u aprilu 2024. godine raspisao javni konkurs za subvencionisanje kupovine pokretne i nepokretne komunalne opreme za potrebe jedinica lokalne samouprave. Subvencije Eko-fonda u ukupnom iznosu od 1.546.851,55 eura dobila je 21 crnogorska opština. Pravo na dodjelu sredstava za nabavku nepokretne komunalne opreme u iznosu od 836.189,08 eura i subvenciju Eko-fonda u iznosu od 568.349,95 eura ostvarila su komunalna preduzeća Danilovgrada, Berana, Bara, Ulcinja, Herceg Novog, Kotor, Zete, Pljevalja, Plava i podgoričko preduzeće „Deponija”. Predviđena nabavka obuhvata više od 1000 kontejnera, 30 polupodzemnih kontejnera, pres kontejner, dva rolo kontejnera, četiri skip kontejnera, dvije pres balirke, reciklomat, stakleno zvono za skladištenje staklenog otpada i oko 3000 kanti. Pokretnu komunalnu opremu, čija je vrijednost procijenjena na 2.119.293,60 eura sa subvencijom Eko-fonda u vrijednosti od 978.501,60 eura, dobile su opštine Kolašin, Gusinje, Šavnik, Cetinje, Tuzi, Plav, Mojkovac, Nikšić, kao i komunalna preduzeća iz Danilovgrada, Berana, Ulcinja, Kotor, Rožaja, Petnjice, Zete, Pljevalja, „Vodovod i kanalizacija” iz Herceg Novog i „Zelenilo” iz Podgorice. Nabavka obuhvata šest vozila za odvoz otpada, četiri multifunkcionalne kombinovane mašine, teretno vozilo za transport otpada, električno vozilo za transport otpada, dva rovokopača, grafer, dva vozila za pranje ulica i četke za čišćenje puteva. U skladu sa ustaljenom praksom, u oktobru izvještajne godine, Zajednica opština je prikupila predloge opštinskih projekata iz oblasti životne sredine, energetske efikasnosti i zaštite od klimatskih promjena i dostavila Eko-fondu radi razmatranja mogućnosti njihovog finansiranja u sledećoj godini.

4. Redovno ažuriranje popisa nadležnosti i poslova lokalne samouprave

Ovaj dokument sadrži pregled nadležnosti i poslova lokalne samouprave utvrđenih u Zakonu o lokalnoj samoupravi i drugim materijalnim propisima. Cilj mu je da objedini sve norme kojima se utvrđuju prava i obaveze lokalne samouprave a koji se stalno mijenjaju te se redovno ažurira, poslednji put u decembru tekuće godine a dostupan je na internet stranici Zajednice opština www.uom.me.

5. Realizacija Plana javnih nabavki Zajednice opština za 2024. godinu i spovođenje postupaka jednostavnih nabavki za 2024. godinu

Planom javnih nabavki za 2024. godine predviđena je realizacija 2 postupka javne nabavke i to: za odžavanje LARIS softvera za administriranje lokalnih javnih prihoda i za nabavku softvera za evidenciju opštinske imovine i softvera evidencije upravnika stambenih zgrada.

- Tender za odžavanje LARIS softvera raspisan je 10.07.2024. godine. Postupak je sprovela tenderska komisija i sačinila Zapisnik o pregledu, ocjeni i vrednovanju ponuda 02.08.2024. godine. Ugovor je zaključen sa ponuđačem "B-ONE" iz Podgorice 15.08.2024. godine na godinu dana u vrijednosti 39.998,97€, sa uračunatim PDV-om.
- Tender za nabavku softvera za evidenciju opštinske imovine i softvera evidencije upravnika stambenih zgrada raspisan je 21.11.2024. godine a postupak je u toku. Sprovodi ga tenderska komisija koja je otvorila pet pristiglih ponuda 17.12.2024. godine. U toku je provjera njihove ispravnosti, a Komisija će sačiniti Zapisnik o pregledu, ocjeni i vrednovanju ponuda, predlog Odluke o izboru najpovoljnije ponude i predlog ugovora sa izabranim ponuđačem.

Sprovedeno je i 7 postupaka jednostavnih nabavki za 2024. godinu i to za:

- nabavku avio karata - Ugovor je zaključen sa ponuđačem „GORBIS“ DOO Herceg Novi 09.04.2024. godine, na procijenjenu vrijednost od 15.000 eura sa uračunatim PDV-om;
- katalog propisa - Ugovor potpisan sa ponuđačem „Pravni ekspert“ doo Podgorica 01.02.2024. u vrijednosti od 625.90€ sa uračunatim PDV-om;
- održavanje web sajta Zajednice - Ugovor potpisan sa ponuđačem Info Bit d.o.o. Podgorica 21.02.2024. godine u vrijednosti 871,20€ sa uračunatim PDV-om;
- nabavku goriva - Ugovor potpisan sa ponuđačem „INA“ d.o.o. Podgorica 08.04.2024 godine u vrijednosti od 4.800,00 eura sa uračunatim PDV-om;
- održavanje računara - Ugovor potpisan sa ponuđačem „G Tech“ d.o.o. Podgorica 15.04.2024., u vrijednosti od 1.452,00 € sa uračunatim PDV-om;
- kolektivno osiguranje zaposlenih - Ugovor potpisan sa ponuđačem „Uniqa neživotno osiguranje“ AD Podgorica 29.03.2024. u vrijednosti od 506,19 eura;
- usluga keteringa - Ugovor potpisan sa ponuđačem „Zgrađe doo Podgorica“ d.o.o. Podgorica 16.04.2024. u procijenjenoj vrijednosti od 8.500,00€ sa uračunatim PDV-om.

6. *Dodjela nagrade opštinama za najbolju praksu u oblasti transparentnosti i participativnosti građana i mjesnih zajednica u kreiranju lokalnih javnih politika*

Kako je tokom IV kvartala 2024 godine, u organizaciji Centra za građansko obrazovanje, već organizovana dodjela nagrada na ovu temu, aktivnost je odložena za narednu godinu kako bi se izbeglo preklapanje aktivnosti i obezbjedilo da nagrade koje se dodeljuju opštinama imaju veću vidljivost i uticaj na širu javnost. Cilj Zajednice je da nagrade budu prepoznate kao značajan i jedinstven doprinos promovisanju značajnih EU vrijednosti. Nagrade za najtransparentnije opštine u organizaciji Centra za građansko obrazovanje dobile su opštine: Podgorica - prvo mjesto, Herceg Novi- drugo mjesto i Bar - treće mjesto.

7. *Obilježavanje Evropske nedelje mobilnosti (ENM)*

Nacionalni koordinator za urbanu mobilnost Zajednice pružio je podršku Glavnom gradu i opštinama: Bar i Tivat prilikom definisanja aktivnosti za obilježavanje ovog dana, iste prijavila na evropskom sajtu, pratila i fotografije sa događaja poslala na evropske zvanične stranice ENM koje su reklamirale događaje u CG. Benefiti učešća naših lokalnih samouprava na evropskoj stranici za nedelju mobilnosti su: Mogućnost nagrada za opštine po osnovu obilježavanja ENM –dodjela nagrada je u martu 2025. godine.

8. *Izdavanje biltena „Moja Zajednica“ za 2024. godinu*

Elektronski bilten pripremljen je u elektronskoj formi krajem decembra 2024.godine i sadrži najvažnije teme kojima se bavila Zajednica u 2024. godini.

Via NEPLANIRANE OPERATIVNE AKTIVNOSTI SEKRETARIJATA ZAJEDNICE

1. Potpisivanje Memoranduma o saradnji sa predstavništvom UNICEF-a u Crnoj Gori

Zajednica je potpisala Memorandum o saradnji sa predstavništvom UNICEF-a u Crnoj Gori 11.09.2024. godine. Njime je predviđen zajednički rad na unapređenju prava djece, posebno iz ranjivih kategorija i to: djece sa smetnjama u razvoju, romske i egipćanske djece, djece bez roditeljskog stranja i druge djece.

2. Potpisivanje Sporazuma o saradnji sa Ministarstvom kulture i medija

Sporazum je potpisan 28.06.2024. godine a potpisnici su se obavezali da prepoznaju zajednički interes za razvoj kulture na lokalnom nivou i da ga podstiču kroz intenzivnu saradnju i decentralizaciju, u skladu sa Nacionalnim programom razvoja kulture i Zakonom o kulturi. Sporazumom je, između ostalog, predviđena Izrada Modela opštinskog Programa razvoja kulture.

3. Potpisivanje Memonanduma o saradnji sa Udruženjem komunalnih preduzeća

Memorandum je potpisan 21. marta 2024. godine sa ciljem uspostavljanja tješnje saradnje i obezbjeđivanje okvira za međusobnu razmjenu informacija i zajedničko djelovanje u interesu članica obje asocijacije.

4. Iniciranje donošenja rješenja o kategorizaciji turističkih mjesta

Zajednica je početkom novembra 2024. godine podnijela inicijativu Ministarstvu turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera za donošenje novog Rješenja o kategorizaciji turističkih mjesta u skladu sa Zakonom o turističkim organizacijama kojim je propisano da se turistička mjesta aktom ministarstva razvrstavaju u kategorije: A, B, C i D, prema određenim kvantitativnim i kvalitativnim kriterijumima svake pete godine. Posljednji akt ove vrste donjet je 2017. godine ("Sl. list Crne Gore", br. 47/17) kao osnov za naplatu turističke takse. Inicijativa je podnijeta radi obezbjeđenja zakonskih uslova za naplatu turističke takse koju plaćaju domaća i strana fizička lica koja u turističkom mjestu A kategorije, na teritoriji opštine u kojoj je osnovana lokalna

turistička organizacija, imaju apartman, stan ili kuću kao sekundarnu stambenu jedinicu namijenjenu za odmor. Do kraja 2024. godine nije bilo odgovora resornog ministarstva.

VII RAD ORGANA UPRAVLJANJA, STALNIH I AD HOC RADNIH TIJELA ZAJEDNICE

U 2024. godini održana je jedna sjednica Skupštine Zajednice u januaru 2024. godine na kojoj je izabrana predsjednica dr Jelena Borovinić Bojović, predsjednica Skupštine Glavnog grada, dok su za potpredsjednike Skupštine izabrani Milun Rmuš, predsjednik Skupštine opštine Berane i Miljan Marković, predsjednik Skupštine opštine Tivat. Na istoj sjednici je za predsjednika Nadzornog odbora Zajednice izabran je Aleksandar Grgurović, predsjednik Opštine Danilovgrad, a za članove Marko Janketić, predsjednik Skupštine opštine Mojkovac i Adrian Mavrić, predsjednik Skupštine opštine Ulcinj.

Takođe su održane četiri sjednice Upravnog odbora. Na 41. sjednici od 17. novembra 2023. godine konstatovan je prestanak mandata dosadašnjeg predsjednika Dušana Raičevića a za novog predsjednika izabran je Radoš Žugić, predsjednik Opštine Žabljak na mandatni period od dvije godine. Takođe je izabran i potpredsjednik Upravnog odbora Genci Nimanbegu, predsjednik Opštine Ulcinj na isti mandat. Upravni odbor je, na predlog Sekretarijata Zajednice, odlučivao o ukupno 51 materijalu (inicijative, izjašnjenja, odluke, programi rada i drugih programa, planovi, opšti akti, informacije, izvještaji, odluke, predlozi, izbor, imenovanja, razrješenja, saglasnosti i sl.).

Nadzorni odbor je 22. aprila 2024. godine sačinio Izvještaj o kontroli materijalno-finansijskog poslovanja Zajednice opština Crne Gore za 2023. godinu i konstatovao da je vođeno u skladu sa pozitivnim zakonskim propisima, a na osnovu i u okvirima Finansijskog plana Zajednice opština za 2023. godinu koji je donio Upravni odbor Zajednice 30. januara 2023. godine, kao i da se sredstvima Zajednice opština racionalno i domaćinski raspolagalo, čime su ostvarene značajne uštede u rashodnom dijelu Finansijskog plana za 2023. godinu

Pet stalnih radnih tijela Zajednice (Odbori) su u izvještajnom periodu održala ukupno pet sjednica i to:

Odbor za lokalnu samoupravu - 3 sjednice na kojima su razmatrana 2 materijala

Odbor za društvene djelatnosti - 1 sjednica, na kojoj su razmatrana 2 materijala.

Odbor za prostorno planiranje - 2 sjednice na kojima su razmatrana 4 materijala

Odbor za finansiranje lokalne samouprave - 1 sjednica na kojoj su razmatrana 2 materijala

Odbor za komunalne djelatnosti i životnu sredinu - 1 sjednica na kojoj su predložene aktivnosti Zajednice opština za 2025. godine.

Članove stalnih radni tijela bira Upravni odbor od predstavnika opština vodeći računa o zastupljenosti opština iz svih regiona.

Odlukom generalne sekretarke u 2024. godini obrazovano je 17 ad hoc radnih tijela (komisija, radnih grupa) koje su kontrolisale dokumentaciju prijavljenih kandidata po dva javna konkursa i 3 javna oglasa za popunu radnih mjesta u Zajednici, po jednom javnom pozivu za mrežu spoljnih eksperata za EU fondove i PRAG procedure i po dva javna poziva za izbor pravnog eksperta i psihologa za pripremu programa podrške djeci bez roditeljskog staranja finansiranih od strane UNICEF-a, zatim pripremile model opštinskog programa razvoja kulture, projektni zadatak za izradu Studije izvodljivosti povezivanja zdravstvenog i drugih oblika turizma sa poljoprivrednom proizvodnjom, zaštitom životne sredine i zdravim stilovima života u svih 25 opština, sačinile Analizu uticaja Metodologije za utvrđivanje cijena za obavljanje regulisanih komunalnih djelatnosti na poslovanje vršilaca regulisanih komunalnih djelatnosti sa predlogom mjera, izradile tekstove izmjena i dopuna 4 poreska i vezana zakona i 3 zakona koja se odnose na morsko dobro, pripremile projektni zadatak i sprovele postupak javnih nabavki održavanja softvera LARIS i javne nabavke izrade softvera za evidenciju opštinske imovine i evidencije upravnika stambenih zgrada, pripremile Program podrške mladima bez roditeljskog staranja u toku i nakon napuštanja JU Dječiji dom „Mladost“ Bijela i izvršile popis imovine Zajednice za 2024. godinu.

VIII PREDLOG MJERA

- Radi obezbjeđenja jačeg uticaja opština na sadržinu značajnih zakona i strategija, neophodna je snažnija podrška članova Upravnog odbora u zagovaranju inicijativa i izjašnjenja Zajednice kod resornih ministarstava, Vlade ili poslanika u Skupštini Crne Gore na način što bi se iste potpisivale od strane svih ili većine predsjednika opština, što je i inače njihova statutarna obaveza;

- Obzirom da su EU integracije najvažniji spoljno-politički prioritet Crne Gore te da se 70 % EU zakonodavstva i 60 % strukturnih fondova EU direktno implementira od strane lokalnih vlasti, neophodno je pripremiti smjernice za opštine, u saradnji sa MEP-om i uz podršku projekta “Opštine za EU”, da bi se upoznale sa standardima koje će biti dužne da primjenjuju;
- Uspostaviti organizacione jedinice na lokalnom nivou koje će se isključivo baviti oblastima EU integracija i EU fondovima i povezati ih sa spoljnim ekspertima Zajednice radi povećanja apsorpcionih kapaciteta opština;
- Pristupiti pripremi Strategije razvoja Zajednice za naredne četiri godine sa posebnim naglaskom na osmišljavanje mehanizama za efikasnu komunikaciju, brzu razmjenu informacija sa predsjednicima opština i drugim lokalnim organima, lobiranja i zagovaranja radi efikasnijeg ostvarivanja interesa opština;
- Sprovesti sveobuhvatnu analizu potreba za stručnim usavršavanjem zaposlenih u lokalnoj samoupravi, odbornika i zaposlenih u javnim službama; publikovati Program i Kalendar; osmisliti dizajn, odštampati i distribuirati opštinama; sprovesti analizu potreba za stručnim usavršavanjem zaposlenih u Sekretarijatu Zajednice;
- Sprovesti istraživanje zadovoljstva članica Zajednice (uoči pripreme novog Strateškog plana);
- Revidirati aktuelnu bazu predavača i trenera, razmotriti procedure u vezi sa stručnim usavršavanjem i dati eventulne preporuke za poboljšanje; animirati potencijalne predavače i trenere iz drugih institucija za prijavljivanje na javni poziv, promovisati medijski i sl.


GENERALNA SEKRETARKA

Mišela Manojlović